

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
DÖVLƏT NEFT ŞİRKƏTİ**

31 dekabr 2011-ci il

**Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına uyğun
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları**

Mündəricat

Müstəqil Auditorların Hesabatı

Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları

Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Vəziyyəti haqqında Hesabat	2
Konsolidasiya Edilmiş Ümumi Gəlir haqqında Hesabat	4
Konsolidasiya Edilmiş Kapitalda Dəyişikliklər haqqında Hesabat	5
Konsolidasiya Edilmiş Pul Vəsaitlərinin Hərəkəti haqqında Hesabat	6

Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

1. Qrup və onun fəaliyyəti	7
2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri	7
3. Əhəmiyyətli uçot təxminləri və mülahizələri	21
4. Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi	24
5. Səqmentlər üzrə məlumat	29
6. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi	34
7. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar və qalıqlar	39
8. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	42
9. Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri və depozitlər	42
10. Ticarət və sair debitor borcları	43
11. Mal-material ehtiyatları	44
12. Sair uzunmüddətli aktivlər	44
13. Sair maliyyə aktivləri	44
14. Əsas vəsaitlər	45
15. Qeyri-maddi aktivlər, qudvildən başqa	46
16. Birgə nəzarət altında olan müəssisələrə investisiyalar	47
17. Asılı müəssisələrə investisiyalar	48
18. Birgə nəzarət altında olan müəssisədən kredit üzrə debitor borcu	50
19. Ticarət və sair kreditör borcları	50
20. Borc öhdəlikləri	51
21. Vergilər üzrə kreditör borcu	56
22. Aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər	57
23. Öhdəliklər və məsrəflər üzrə sair ehtiyatlar	58
24. Təxirə salınmış gəlir	59
25. Sair uzunmüddətli öhdəliklər	59
26. Alış üzrə təxirə salınmış kreditör borcları	60
27. Nizamnamə kapitalı, əlavə ödənilmiş kapital və bölüşdürülməmiş mənfəət	60
28. Gəlirin kateqoriyalar üzrə təhlili	61
29. Xərclərin kateqoriyalar üzrə təhlili	61
30. Sair əməliyyat gəliri	62
31. Maliyyə gəliri	62
32. Maliyyə xərcləri	62
33. Mənfəət vergisi	62
34. Əhəmiyyətli nağdsız investisiya və maliyyələşdirmə fəaliyyətləri	66
35. Şərti öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri	66
36. Müəssisələrin birləşməsi, qeyri-nəzarət paylarının alışı, biznes olmayan törəmə müəssisənin alışı və qudvil ...	70
37. Hesabat dövründən sonra baş vermiş hadisələr	73

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin Rəhbərliyinə Müstəqil Auditorun Hesabatı:

Biz Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin ("Şirkət") və onun törəmə müəssisələrinin (birlikdə "Qrup") 31 dekabr 2011-ci il tarixinə konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixdə başa çatan il üzrə konsolidasiya edilmiş ümumi gəlir, konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər və konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlardan, habelə mühüm mühasibat uçotu prinsipləri və digər izahedici qeydlərin icmalından ibarət olan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları üçün rəhbərliyin məsuliyyəti

Rəhbərlik hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartlarına uyğun hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, həmçinin fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq əhəmiyyətli səhvlər olmayan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin lazım bildiyi daxili nəzarət üzrə məsuliyyət daşıyır.

Auditorun məsuliyyəti

Bizim vəzifəmiz apardığımız audit əsasında həmin konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları üzrə rəy ifadə etməkdir. Biz auditini Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun olaraq aparmışıq. Bu standartlar bizdən etik normalara riayət etməyi və auditin planlaşdırılması və aparılmasını konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli səhvlərə yol verilmədiyinə kifayət qədər əmin olacaq tərzdə həyata keçirməyi tələb edir.

Auditə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında göstərilən məbləğlər və açıqlamalar barədə audit sübutunun əldə edilməsi üçün prosedurların həyata keçirilməsi daxildir. Seçilmiş prosedurlar auditorun mühakiməsindən, eləcə də fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli səhvlər riskinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Bu risklər qiymətləndirilərkən auditor müəyyən şəraitdə münasib olan audit prosedurlarının işlənilməsi və hazırlanması məqsədilə müəssisənin konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması və düzgün təqdim edilməsinə aid olan daxili nəzarət elementlərini nəzərə alır, lakin bu zaman müəssisənin daxili nəzarət sisteminin səmərəliliyi haqqında rəy bildirmək məqsədini güdmür. Auditə, həmçinin, tətbiq edilmiş uçot prinsiplərinin münasibliyinin və rəhbərlik tərəfindən edilmiş ehtimalların məntiqiliyinin qiymətləndirilməsi, o cümlədən ümumilikdə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsi üzrə qiymətləndirmənin aparılması daxildir.

Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Rəy

Bizim fikrimizcə, konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları 31 dekabr 2011-ci il tarixinə Qrupun maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə başa çatan il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartlarına uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlər üzrə düzgün əks etdirir.

Ernst & Young Holdings (CIS) B.V.

20 iyun 2012-ci il

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Vəziyyəti haqqında Hesabat
(Məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

Qeyd 31 dekabr 2011 - ci il 31 dekabr 2010 - cu il

AKTİVLƏR

Cari aktivlər

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	8	1,157,744	961,761
Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri	9	94,370	656,193
Ticarət və sair debitor borcları	10	2,740,803	2,392,856
Mal-material ehtiyatları	11	936,145	790,021
Sair cari maliyyə aktivləri	13	-	12,961

Cəmi cari aktivlər 4,929,062 4,813,792

Uzunmüddətli aktivlər

Əsas vəsaitlər	14	8,919,860	8,252,730
Qudvil	36	103,248	123,448
Qeyri-maddi aktivlər, qudvildən başqa	15	405,491	499,813
Birgə nəzarət altında olan müəssisələrə investisiyalar	16	392,399	265,894
Asılı müəssisələrə investisiyalar	17	1,186,370	351,085
Birgə nəzarət altında olan müəssisədən kredit üzrə debitor borcu	18	178,484	263,235
Depozitlər	9	-	399,011
Təxirə salınmış vergi aktivləri	33	483,483	408,972
Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri	13	82,365	79,148
Sair uzunmüddətli aktivlər	12	279,149	220,640

Cəmi uzunmüddətli aktivlər 12,030,849 10,863,976

CƏMİ AKTİVLƏR 16,959,911 15,677,768

KAPİTAL

Nizamnamə kapitalı		1,059,258	632,732
Əlavə ödənilmiş nizamnamə kapitalı	27	784,809	236,526
Bölüşdürülməmiş mənfəət		6,749,596	6,691,653
Məcmu məzənnə fərqləri		(77,272)	(105,095)

Qrupun səhmdarlarına aid olan kapital 8,516,391 7,455,816
Qeyri-nəzarət payı 732,229 704,279

CƏMİ KAPİTAL 9,248,620 8,160,095

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Vəziyyəti haqqında Hesabat (Davamı)
(Məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

Qeyd 31 dekabr 2011 - ci il 31 dekabr 2010 - cu il

ÖHDƏLİKLƏR

Cari öhdəliklər

Ticarət və sair kreditor borcları	19	2,806,900	2,445,829
Qısamüddətli borc öhdəlikləri və uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi	20	761,518	996,832
Mənfəət vergisi üzrə kreditor borcu		22,169	1,979
Vergilər üzrə kreditor borcu	21	435,521	229,931
Öhdəliklər və məsrəflər üzrə sair ehtiyatlar	23	66,124	199,077
Alış üzrə təxirə salınmış kreditor borcu	26	-	272,935

Cəmi cari öhdəliklər **4,092,232** **4,146,583**

Uzunmüddətli öhdəliklər

Uzunmüddətli borc öhdəlikləri	20	2,218,770	2,062,844
Aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər	22	468,384	324,632
Öhdəliklər və məsrəflər üzrə sair ehtiyatlar	23	246,765	282,194
Təxirə salınmış gəlir	24	94,401	101,183
Təxirə salınmış vergi öhdəliyi	33	506,336	509,140
Sair uzunmüddətli öhdəliklər	25	84,403	91,097

Cəmi uzunmüddətli öhdəliklər **3,619,059** **3,371,090**

CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR **7,711,291** **7,517,673**

CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL **16,959,911** **15,677,768**

20 iyun 2012-ci il tarixində Qrup adından imzalanmış və buraxılış üçün təsdiqlənmişdir.

Cənab Həvzə Abdullayev
Prezident

Cənab Süleyman Qasımov
İqtisadi məsələlər üzrə Vitse-prezident

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Ümumi Gəlir haqqında Hesabat
(Məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

	Qeyd	2011- ci il üzrə	2010 - cu il üzrə
Gəlirlər	28	8,132,731	5,527,265
Satışların maya dəyəri	29	(5,391,983)	(3,255,907)
Ümumi mənfəət		2,740,748	2,271,358
Paylaşdırma xərcləri	29	(437,154)	(256,030)
Ümumi və inzibati xərclər	29	(296,458)	(282,196)
Əsas vəsaitlərin silinməsindən zərərler, xalis		(25,731)	(23,915)
Sosial xərclər		(308,353)	(199,904)
Kəşfiyyat və qiymətləndirmə xərcləri	29	(2,158)	(6,742)
Tədqiqat və işlənmə xərcləri	29	(14,787)	(21,917)
Sair əməliyyat xərcləri	29	(262,025)	(326,270)
Sair əməliyyat gəliri	30	149,003	178,578
Əməliyyat fəaliyyətindən mənfəət		1,543,085	1,332,962
Maliyyə gəliri	31	72,400	67,175
Maliyyə xərcləri	32	(210,950)	(175,191)
Məzənnə fərqi üzrə zərərler, xalis		(412,888)	(91,510)
Birgə nəzarət altında olan müəssisələrin maliyyə nəticələrində pay	16	19,221	6,390
Asılı müəssisələrin maliyyə nəticələrində pay	17	173,976	99,080
Birgə nəzarət altında olan və asılı müəssisələrin silinməsindən zərər		-	(902)
Vergidən əvvəl mənfəət		1,184,844	1,238,004
Mənfəət vergisi xərci	33	(375,251)	(582,264)
İl üzrə mənfəət		809,593	655,740
Sair ümumi gəlir:			
Məzənnə fərqləri		(111,586)	(16,363)
İl üzrə cəmi ümumi gəlir		698,007	639,377
Mənfəət aiddir:			
Qrupun səhmdarlarına		953,749	670,987
Qeyri-nəzarət payına		(144,156)	(15,247)
		809,593	655,740
Cəmi ümumi gəlir aiddir:			
Qrupun səhmdarlarına		981,572	709,150
Qeyri-nəzarət payına		(283,565)	(69,773)
		698,007	639,377

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Kapitalda Dəyişikliklər haqqında Hesabat
(Məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

	Qeyd	Əlavə ödənilmiş nizamnamə kapitalı	Nizamnamə kapitalı	Bölüşdü- rilməmiş mənfəət	Məzənnə fərqi	Cəmi	Qeyri-nəzarət payı	Cəmi kapital
1 yanvar 2010-cu il tarixinə qalıq		-	622,726	6,778,784	(143,258)	7,258,252	782,809	8,041,061
İl üzrə mənfəət		-	-	670,987	-	670,987	(15,247)	655,740
Sair ümumi gəlir / (xərc)		-	-	-	38,163	38,163	(54,526)	(16,363)
2010-cu il üzrə cəmi ümumi gəlir / (xərc)		-	-	670,987	38,163	709,150	(69,773)	639,377
Tөрəmə müəssisənin alışı	36	-	10,006	(228,356)	-	(218,350)	-	(218,350)
Nizamnamə kapitalında artım	27	236,526	-	(114,060)	-	122,466	-	122,466
Dövlətə ayırmalar	27	-	-	(415,702)	-	(415,702)	-	(415,702)
Tөрəmə müəssisələr tərəfindən elan edilmiş dividendlər		-	-	-	-	-	(8,757)	(8,757)
31 dekabr 2010-cu il tarixinə qalıq		236,526	632,732	6,691,653	(105,095)	7,455,816	704,279	8,160,095
İl üzrə mənfəət		-	-	953,749	-	953,749	(144,156)	809,593
Sair ümumi gəlir / (xərc)		-	-	-	27,823	27,823	(139,409)	(111,586)
2011-ci il üzrə cəmi ümumi gəlir / (xərc)		-	-	953,749	27,823	981,572	(283,565)	698,007
Tөрəmə müəssisədəki qeyri-nəzarət payının alışı	27	-	-	(381,057)	-	(381,057)	269,629	(111,428)
Qeyri-nəzarət səhmdar tərəfindən törəmə müəssisələrin nizamnamə kapitalına qoyuluş		-	-	-	-	-	13,524	13,524
Tөрəmə müəssisənin yaradılması	1	-	-	-	-	-	32,622	32,622
Nizamnamə kapitalında artım	27	(236,526)	426,526	-	-	190,000	-	190,000
Əlavə ödənilmiş kapital	27	784,809	-	-	-	784,809	-	784,809
Dövlətə ayırmalar	27	-	-	(514,749)	-	(514,749)	-	(514,749)
Tөрəmə müəssisələr tərəfindən elan edilmiş dividendlər		-	-	-	-	-	(4,260)	(4,260)
31 dekabr 2011-ci il tarixinə qalıq		784,809	1,059,258	6,749,596	(77,272)	8,516,391	732,229	9,248,620

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Pul Vəsaitlərinin Hərəkəti haqqında Hesabat
(Məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

	Qeyd	2011- ci il üzrə	2010 - cu il üzrə
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Vergidən əvvəl mənfəət		1,184,844	1,238,004
Düzəlişlər:			
Əsas vəsaitlərin köhnəlməsi	29	614,717	649,641
Qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası	15	15,295	16,006
Əsas vəsaitlərin dəyərsizləşməsi	14	499,642	360,047
Ticarət və sair debitor borcları üzrə ehtiyatda dəyişiklik	29	155,268	(288,435)
Ehtiyatlarda dəyişiklik		(154,996)	49,088
Mənfəət və zərərə aid edilən aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəlikdə dəyişiklik		21,691	110,565
Əsas vəsaitlərin silinməsindən zərər		25,731	23,915
Biznes vahidin silinməsindən zərər		-	43,000
Maliyyə gəliri	31	(72,400)	(67,175)
Maliyyə xərcləri	32	210,950	175,191
Məzənnə fərqləri		419,669	(34,236)
Asılı və birgə nəzarət altında olan müəssisələrin maliyyə nəticələrində pay	16,17	(193,197)	(105,470)
Kreditor borcun silinməsindən gəlir	30	(25,709)	-
Sair nağdsız əməliyyatlar		(6,853)	(26,519)
Dövrüyyə kapitalında dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
		2,694,652	2,143,622
Ticarət və sair debitor borclarında (artma) /azalma		(378,625)	152,500
Mal-material ehtiyatlarında artım		(194,124)	(51,421)
Ticarət və sair kreditor borclarında artım		374,246	103,335
Vergilər üzrə kreditor borclarında artım		237,904	4,912
Ehtiyatların tükənməsi		(45,541)	(64,820)
Sair aktivlərdə artım və sair uzunmüddətli öhdəliklərdə azalma		(40,166)	(40,844)
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə daxil olan pul vəsaitləri			
		2,648,346	2,247,284
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(472,657)	(341,594)
Ödənilmiş faizlər		(143,530)	(106,356)
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə daxil olan xalis pul vəsaitləri			
		2,032,159	1,799,334
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Törəmə müəssisələrinin əldə edilməsi, əldə edilmiş pul vəsaitlərini çıxmaqla		-	5,393
Birgə aktivlərdə əlavə payın əldə edilməsi	36	(381,641)	-
Əsas vəsaitlərin alınması		(1,862,520)	(1,419,838)
Qeyri-maddi aktivlərin alınması	15	(14,090)	(10,577)
Asılı və birgə nəzarət altında olan müəssisələrə əlavə qoyuluş	16,17	(85,019)	(51,217)
Depozitlər		(56,055)	(104,320)
Üçüncü tərəflərə təqdim olunmuş maliyyələşdirmə		-	(15,459)
Alınmış faizlər		53,489	55,125
Alınmış dividendlər	16,17	171,274	63,440
Alış üzrə ödənişlər	26	(272,935)	(32,992)
Əsas vəsaitlərin satışından daxilolmalar		59,000	-
Törəmə müəssisələrinin əldə edilməsi üçün qabaqcadan ödənişlər	12	(35,758)	-
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə istifadə edilən xalis pul vəsaitləri			
		(2,424,255)	(1,510,445)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Borc öhdəliklərindən daxilolmalar		1,898,881	572,866
Borc öhdəliklərinin geri qaytarılması		(965,471)	(427,244)
Qeyri-nəzarət səhmdardan payın alışı	36	(111,428)	-
Qeyri-nəzarət səhmdar tərəfindən törəmə müəssisəyə qoyuluş		46,146	-
Nizamnamə kapitalında artım	27	190,000	99,986
Borc öhdəlikləri üzrə məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitlərində dəyişiklik		8,805	(3,099)
Ödənilmiş dividendlər		(4,260)	-
Dövlətə ayırmalar	27	(420,411)	(374,530)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə daxil olan / (istifadə edilən) xalis pul vəsaitləri			
		642,262	(132,021)
Xalis məzənnə fərqləri		(54,183)	31,387
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərində xalis artım			
		195,983	188,255
İlin əvvəlinə pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri			
	8	961,761	773,506
İlin sonuna pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri			
	8	1,157,744	961,761

1 Qrup və onun fəaliyyəti

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti ("ARDNŞ") 13 sentyabr 1992-ci il tarixli Prezident Fərmanı ilə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə əsasən yaradılmış və Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərir. ARDNŞ hasilat, nəql və emal əməliyyatları ilə məşğul olur. ARDNŞ-in əsas fəaliyyəti neft, qaz və qaz kondensatlarının hasilatı, emalı və nəqli, eləcə də neftin, qazın və neft və qaz məhsullarının satışından ibarətdir. ARDNŞ 100 faiz Azərbaycan Respublikasının dövlətinə ("Dövlət") məxsusdur.

2 aprel 2010-cu il tarixində ARDNŞ Azərbaycan Respublikasında neft-kimya məhsullarının istehsalı ilə məşğul olan Azərikimya dövlət şirkətinin ("Azərikimya SC") səhmdar kapitalının 100 faizini əldə etmişdir. Bu alışdan sonra Azərikimya SC ARDNŞ-in nəzdində Azərikimya İstehsalat Birliyinə ("Azərikimya İB") çevrilmişdir. Ətraflı məlumat üçün Qeyd 36-ya baxın.

2011-ci ilin mart ayında ARDNŞ sair tərəflərlə nizamnamə kapitalı 121.5 milyon ABŞ dolları (93,206 AZN) olan Bakı Gəmiqayırma zavodunu təsis etmişdir. ARDNŞ-in bu şirkətdə payı 65 faiz təşkil etmişdir. Buna əlavə olaraq 2011-ci ildə ARDNŞ Karbamid Zavodu və SOCAR Overseas MMC iki yeni törəmə müəssisəni təsis etmişdir.

Şirkətin hüquqi ünvanı: Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhəri, AZ 1000, Neftçilər prospekti 73.

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri

Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsasları. ARDNŞ-in, onun törəmə, asılı və birgə müəssisələrinin (birlikdə "Qrup" adlandırılır) konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatları Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartları Şurası ("BMUSS") tərəfindən dərc edilmiş Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartlarına ("BMHS") uyğun hazırlanmışdır. Bu konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında istifadə edilən mühüm mühasibat uçotu prinsipləri aşağıda göstərilir. Bu mühasibat uçotu prinsipləri təqdim edilən bütün dövrlərə müvafiq olaraq tətbiq edilmişdir.

Konsolidasiya üçün əsas. Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Qrupun və törəmə müəssisələrin 31 dekabr 2011-ci il tarixinə olan maliyyə hesabatlarından təşkil olunmuşdur.

Törəmə müəssisələr fəaliyyətlərindən mənfəət əldə etmək məqsədilə maliyyə və əməliyyat siyasətlərinə Qrupun nəzarət etmək imkanı olduğu bütün müəssisələrdə (xüsusi təyinatlı müəssisələr daxil olmaqla); Qrupun bu müəssisələrin səsvermə hüquqlu səhmlərində payı adətən 50 faizdən artıq olur. Qrupun digər müəssisəyə nəzarət edib-etməməsi barədə qərar qəbul edilərkən hazırda istifadə oluna bilən və ya mübadilə edilə bilən potensial səsvermə hüquqlarının mövcudluğu və təsiri nəzərə alınır. Törəmə müəssisələr, onların əməliyyatları üzrə effektiv nəzarət Qrupa keçdiyi tarixdən tam olaraq konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına daxil edilir və nəzarətin itirildiyi tarixdən konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarından çıxarılır.

Şirkətdaxili əməliyyatlar, qalıqlar və Qrup şirkətləri arasındakı əməliyyatlar üzrə realizasiya olunmamış gəlirlər konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarından silinir. Bundan əlavə, realizasiya olunmamış zərərlər, həmçinin konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarından çıxarılır, lakin, köçürülmüş aktivin dəyərsizləşmə göstəricisi kimi nəzərə alınır. Lazım olduqda, törəmə müəssisələrin uçot siyasəti Qrup tərəfindən qəbul edilmiş qaydalara uyğun olmaq üçün dəyişdirilir.

Törəmə müəssisənin cəmi ümumi gəlirləri kəsr qalıq yaratdığı halda belə qeyri nəzarət payına aid edilir.

Müəssisələrin birləşməsi. Müəssisələrin birləşməsi alış metodu üzrə uçota alınır. Alışın dəyəri alış tarixindəki ədalətli dəyərlə ölçülən köçürülmüş ödəniş məbləği və satın alınan müəssisədə qeyri-nəzarət payı məbləğinin məcmusu şəklində ölçülür. Hər bir müəssisə birləşməsi üçün alıcı müəssisə satın alınan müəssisədə qeyri-nəzarət payını ya ədalətli dəyərlə, ya da satın alınan müəssisənin xalis müəyyən edilə bilən aktivlərinin proporsional payı ilə ölçür. Çəkilən alış məsrəfləri xərclərə silinir və inzibati xərclərə aid edilir. Qrup hər hansı müəssisəni satın aldıqda, o, müvafiq təsnifləşdirmə üçün və müqavilə şərtləri, iqtisadi şərait və alış tarixində qüvvədə olan şərtlərə əsasən təyin olunma üçün nəzərdə tutulmuş maliyyə aktiv və passivlərini qiymətləndirir. Bura əsas müqavilədə əlaqədar törəmə alətlərin satın alınan müəssisə tərəfindən ayrılması da aid edilir.

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Müəssisələrin birləşməsi (davamı). Müəssisələrin mərhələli birləşməsi zamanı alıcı müəssisənin satın alınan müəssisədə hər əvvəlki mərhələdə sahib olduğu pay alış tarixindəki ədalətli dəyərle yenidən qiymətləndirilir və yaranan gəlir və ya zərər il üzrə mənfəət və ya zərər kimi əks etdirilir.

Qeyri-nəzarət payı olan səhmdarlarla əməliyyatlar

Nəzarətin itirilmədiyi halda Qrupun törəmə müəssisədə olan iştirak payındakı dəyişiklik kapital əməliyyatları kimi (yeni pay sahibləri ilə olan əməliyyatlar kimi) uçota alınmalıdır. Bu cür hallarda nəzarət və qeyri-nəzarət paylarının balans dəyərlərinə, törəmə müəssisədə uyğun iştirak payının dəyişməsinə əks etdirəcək şəkildə düzəliş verilməlidir. Qeyri-nəzarət payına verilən düzəliş məbləği və ödənilən məbləğ arasındakı fərq birbaşa kapitalda uçota alınmalıdır və Qrupun pay sahiblərinə aid edilməlidir.

Birgə nəzarət altında olan müəssisələrlə birləşmələr

Qrup birgə nəzarət altında olan müəssisələrin birləşdirilməsini mühasibat uçotunun alış metodu ilə əks etdirir.

Asılı müəssisələrə investisiyalar. Asılı müəssisələr Qrupun əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərdiyi, lakin nəzarət etmədiyi müəssisələrdir. Asılı müəssisələrə investisiya qoyuluşları maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda investisiyalar üzrə yığılmış dəyərsizləşmə çıxılmaqla, asılı müəssisədəki xalis aktivlərdə Qrupun payındakı alışdan sonra dəyişiklikləri üstə gəlməklə, ilkin dəyərle uçota alınır. Asılı müəssisəyə aid olan qudvil investisiyanın balans dəyərinə daxil edilir. Belə qudvil amortizasiya edilmir və ya dəyərsizləşmə üzrə ayrıca olaraq yoxlanılır.

Alışdan sonra asılı müəssisələrin mənfəətində və ya zərərində Qrupun payı mənfəət və ya zərərdə, sair ümumi gəlir və ya zərərdə qeydə alınan xalis aktivlərdə dəyişikliklərdə isə Qrupun payı sair ümumi gəlir və ya zərərdə qeydə alınır. Alış tarixindən sonra yaranmış məcmu dəyişikliklər investisiyanın balans dəyərinə təsir göstərir. Əgər asılı müəssisənin zərərində Qrupun payı, onun asılı müəssisədəki payına, eləcə də Qrupun asılı müəssisədəki investisiya qoyuluşunun müddətinin artırılması ilə əlaqədar yaranan hər hansı debitor borclarına bərabər və ya ondan artıq olarsa, Qrup yalnız həmin asılı müəssisənin adından üzərinə öhdəlik götürdüyü və ya ödənişlər etdiyi halda, gələcək zərərləri qeydə alır.

Qrup və onun asılı müəssisələri arasında aktivlərin köçürülməsi ilə bağlı əməliyyatlar üzrə realizasiya olunmamış gəlirlər Qrupun asılı müəssisələrdəki payına proporsional həcmdə silinir. Bundan əlavə, realizasiya olunmamış zərərlər həmçinin köçürülən aktivlərin dəyərsizləşməsinə sübuta yetirən əməliyyat olmadığı halda silinir. Lazım olduqda asılı müəssisələrin uçot siyasəti Qrup tərəfindən qəbul edilmiş qaydalara uyğun olmaq üçün dəyişdirilir.

Birgə fəaliyyətdə iştirak payı. Qrupun birgə nəzarət altında müəssisələri olan birgə müəssisələrdə iştirak payları vardır. Həmin müəssisələrlə onların iqtisadi fəaliyyəti üzrə birgə nəzarət təsis edən müqavilə razılaşmaları imzalanmışdır.

Birgə müəssisə iki və ya daha çox tərəfin (sahibkarların) birgə nəzarət tətbiq edilməsi şərti ilə həyata keçirdikləri iqtisadi fəaliyyəti əks etdirən müqavilə razılaşmasıdır. Birgə nəzarət yalnız iqtisadi fəaliyyətlə əlaqədar strateji maliyyə və əməliyyat qərarları sahibkarların birgə razılığı ilə tələb edildikdə mövcud olur. Birgə nəzarət olunan müəssisə, Qrupun öz sahibkarları ilə birlikdə nəzarət etdiyi iqtisadi fəaliyyəti həyata keçirmək üçün müəssisə, tərəfdaşlıq və ya sair müəssisənin təsis olunmasını nəzərdə tutan birgə fəaliyyətdir.

Birgə nəzarət olunan müəssisələrin maliyyə nəticələri, aktivləri və öhdəlikləri pay iştirakı üzrə uçot metoduna əsasən konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatlarına daxil edilir. Pay iştirakı üzrə uçot metoduna əsasən birgə nəzarət olunan müəssisədəki investisiya alış tarixindən sonra birgə nəzarət olunan müəssisənin xalis aktivlərində Qrupun payındakı dəyişikliklər daxil olmaqla və alınmış ödənişlər və investisiyanın dəyərindəki hər hansı dəyərsizləşmə çıxılmaqla maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda uçota alınır. Birgə nəzarət olunan müəssisənin mənfəət və ya zərər və sair ümumi gəlir və ya zərər hesabatında tanınmış hər hansı gəlir və zərər Qrupun ümumi gəlir haqqında hesabatında Qrupa aid hissə qədər tanınmışdır.

Birgə nəzarət olunan müəssisələrin maliyyə hesabatları Qrupda olduğu kimi eyni hesabat dövrü üçün hazırlanır. Lazım olduqda, istifadə edilən uçot siyasətinin Qrupun qəbul etdiyi uçot siyasətinə uyğun olması üçün həmin maliyyə hesabatlarına düzəlişlər edilir.

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Birgə fəaliyyətdə iştirak payı (davamı). Qrup birgə fəaliyyətə bir daha birgə nəzarət etmədikdə və ya əsli müəssisəyə əhəmiyyətli təsir göstərmədikdə və ya iştirak payı satışı üçün nəzərdə tutulduqda, pay iştirakı üzrə uçot metodunu istifadə etmir. Hasilatın Pay Bölgüsü haqqında Sazişlər (HPBS) ilə tənzimlənən Qrupun kəşfiyyat və hasilat seqmenti üzrə bəzi fəaliyyət növləri birgə fəaliyyət vasitəsilə həyata keçirilir. Bu halda sahibkarlar birgə fəaliyyətdə birbaşa mülkiyyət payına sahib olur və onun aktivlərinə birgə nəzarət edirlər. Bu cür fəaliyyət birgə nəzarət olunan aktivlər kimi uçota alınır. Müvafiq olaraq, Qrupun birgə nəzarət olunan aktivlər və öhdəliklərdəki payı, eləcə də birgə nəzarət olunan aktivlər ilə bağlı gəlir və xərclər Qrupun payına proporsional şəkildə qeydə alınır.

HPBS, kommersiya neft və qaz şirkətinin təcrübəsindən istifadə etməklə mineral ehtiyatların hasilatı üsuludur. Yekun hasilatın miqdarından əsli olmayaraq, mineral ehtiyatlar üzrə mülkiyyət hüququ və əksər hallarda ehtiyatların hasilatı üçün yaradılmış bütün əsas vəsaitlər üzrə qanuni hüquqlar Dövlətə məxsusdur. Dövlət, razılaşdırılmış qiymət formuluna əsasən məhsul və ya nağd pulla təchiz edilmiş məhsullardan müəyyən faiz götürür. Müqavilə tərəfləri ancaq müəyyən xərcləri və razılaşdırılmış mənfəət faizini əldə etmək hüququna malik ola bilərlər. Onlar həmçinin müəyyən vaxt müddətindən sonra ehtiyatları hasil etmək hüququ qazana bilərlər. Əməliyyat şirkəti HPBS-i idarə etmək üçün bir və ya bir neçə podratçı tərəflərin yaratdığı hüquqi şəxsdir.

Müxtəlif HPBS-lərdə podratçı tərəf olan Qrup, HPBS-in şərtlərinə əsasən qiymətləndirir və uçota alır. O, HPBS-ə əsasən hasil edilmiş neftdə və qazda ancaq öz payını gəlir kimi uçota alır. Dövlətin adından hasil edilərək satılan neft və qaz üzrə yaranan gəlir və ya çəkilmiş xərclər Qrupun hesabatlarında qeydə alınmır. Qrup, Dövlətin agentı kimi çıxış edərək nefti və qazı hasil edir və çatdırır, yaxud nefti və qazı sataraq gəliri Dövlətin hesabına köçürür.

Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartı ("BMUS") 38 və BMUS 16 əsasında, müvafiq olaraq, qeyri-maddi aktivlər və ya əsas vəsaitlər kimi uçota alınmalı olan xərclər müəssisənin bir çox iqtisadi risklərə məruz qaldığı və aktivlər üzrə ehtimal edilən gələcək iqtisadi mənfəət əldə etdiyi təqdirdə uçota alınır. Alış, işlənmə və kəşfiyyat xərcləri konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatlarında göstərilən uçot qaydalarına uyğun olaraq qeydə alınır.

Köhnəlmə, tükənmə və ya amortizasiyaya məruz qalmış aktivlər HPBS-in qüvvədə olduğu dövrdə və ya müvafiq aktivlərin gözlənilən faydalı istifadə müddəti ərzində (bu müddətlərdən hansı daha qısa olarsa) hazırkı uçot siyasətində nəzərdə tutulan müvafiq tükənmə və ya köhnəlmə metoduna əsasən xərcə silinir.

Xarici valyuta çevrilmələri. Konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər başqa cür qeyd edilmədiyi halda min Azərbaycan Manatı ilə ("AZN") əks olunmuşdur.

Qrupun konsolidasiya edilmiş müəssisələrinin funksional valyutaları onların fəaliyyət göstərdiyi əsas iqtisadi mühitlərin valyutaları hesab edilir. ARDNŞ və onun tabeliyində olan 22 struktur bölməsinin funksional valyutası və Qrupun hesabat valyutası Azərbaycan Respublikasının milli valyutası olan AZN-dir. Buna baxmayaraq, Qrupun törəmə, əsli və birgə nəzarət olunan müəyyən müəssisələrində investisiyalarının böyük hissəsi üzrə debitor borcları, gəlirlər, xərclər və borc öhdəlikləri ABŞ dolları və Türk liresi ("YTL") ilə qiymətləndirildiyinə, çəkildiyinə, ödənilməsinə və ya ölçüldüyünə görə həmin müəssisələrdə, müvafiq olaraq, ABŞ dolları və YTL funksional valyuta hesab edilir.

Xarici valyuta ilə aparılan əməliyyatlar əvvəlcə əməliyyat tarixinə qüvvədə olan müvafiq valyuta məzənnələrini tətbiq etməklə, Qrupun müvafiq müəssisələrinin funksional valyutası ilə qeydə alınır.

Qrupun müvafiq müəssisəsinin funksional valyutası ilə ölçülməyən monetar aktiv və öhdəliklər, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixinə qüvvədə olan müvafiq valyuta məzənnələrinə əsasən həmin müəssisənin funksional valyutasına çevrilir.

Qrupun müvafiq müəssisələrinin funksional valyutalarında yenidən ölçülmə nəticəsində yaranan məzənnə gəlir və zərərləri mənfəət və ya zərərdə qeydə alınır.

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Xarici valyuta çevrilmələri (davamı). Qrup müəssisələrinin əməliyyat nəticələri və maliyyə vəziyyəti həmin müəssisələrin funksional valyutası Qrupun hesabat valyutalarından fərqli olduqda və Qrupun hesabat valyutası ilə ölçülmədikdə (bu müəssisələrdən heç birinin funksional valyutası hiperinflasiya iqtisadiyyatlı ölkələrin valyutası deyil) aşağıdakı şəkildə hesabat valyutasına çevrilir:

- (i) hər bir maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat üzrə aktiv və öhdəliklər, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixində qüvvədə olan yekun məzənnə ilə çevrilir;
- (ii) hər bir ümumi gəlir haqqında hesabat üzrə gəlir və xərclər orta məzənnə ilə yenidən qiymətləndirilir (həmin orta məzənnə əməliyyat tarixinə məzənnələrin məcmu təsirinə əsaslı şəkildə yaxın olmadıqda, gəlir və xərclər əməliyyat tarixinə qüvvədə olan məzənnə ilə çevrilir); və
- (iii) bütün məzənnə fərqləri kapital hesabında ayrıca komponent (məzənnə fərqi) kimi əks etdirilir.

31 dekabr 2011-ci il tarixinə xarici valyuta qalıqlarının çevrilməsində istifadə olunan əsas valyuta məzənnələri: 1 ABŞ dolları = 0.7865 AZN, 1 YTL = 0.4102 AZN, 100 Yapon yeni = 1.0146 AZN (2010: 1 ABŞ dolları = 0.7979 AZN, 1 YTL = 0.5139 AZN, 100 Yapon yeni = 0.9732 AZN).

Maliyyə alətləri - əsas qiymətləndirmə üsulları. Təsnifat formalarından asılı olaraq maliyyə alətləri ədalətli dəyərdə və ya amortizasiya olunmuş dəyərdə qeydə alınır. Həmin qiymətləndirmə üsulları aşağıda əks etdirilir.

Ədalətli dəyər əməliyyatın həyata keçirilməsində maraqlı olan, yaxşı məlumatlandırılmış və bir birindən asılı olmayan alıcı və satıcı arasında aktivin mübadilə edilə bildiyi və ya öhdəliyin yerinə yetirildiyi məbləğdir. Ədalətli dəyər fəal bazarda alınıb satılan maliyyə aktivləri üzrə cari tələb qiymətini və maliyyə öhdəlikləri üzrə cari təklif qiymətini əks etdirir. Maliyyə aləti fəal bazarda o zaman sərbəst surətdə alınıb satıla bilən aktivlər kimi qəbul edilir ki, onların qiymətləri haqqında məlumat fond birjasında və ya sair maliyyə təşkilatından sərbəst və müntəzəm şəkildə əldə edilə bilsin və bu zaman həmin qiymətlər kommersiya cəhətdən müstəqil şəkildə bazar şərtləri çərçivəsində həyata keçirilən real və müntəzəm əməliyyatları əks etdirsin.

Bazar qiymətləri mövcud olmayan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən etmək üçün diskont edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti modeli, kommersiya cəhətdən müstəqil şəkildə həyata keçirilən ən son əməliyyatlar haqqında məlumata əsaslanan modellər kimi qiymətləndirmə üsulları, eləcə də investisiya qoyulan müəssisələr haqqında maliyyə məlumatlarının təhlili istifadə edilir. Qiymətləndirmə üsulları müşahidə edilə bilən bazar məlumatları ilə dəstəklənməyən fərziyyələrin istifadə olunmasını tələb edə bilər.

İlkin dəyər alış tarixinə aktivi almaq üçün ödənilmiş pul vəsaitlərini və ya pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinin məbləğini və yaxud verilmiş sair resursların ədalətli dəyərini əks etdirir və əməliyyat xərclərini ehtiva edir. İlkin dəyərlə qiymətləndirmə yalnız bazar qiymətləri olmayan və ədalətli dəyəri etibarlı şəkildə ölçülə bilməyən pay alətlərindəki investisiyalara tətbiq edilir.

Əməliyyat xərcləri əlavə xərcləri əks etdirir və birbaşa olaraq maliyyə alətinin alışı, buraxılması və ya satışı ilə bağlıdır. Əlavə xərclər əməliyyatın həyata keçirilmədiyi təqdirdə yaranmayan xərclərdir. Əməliyyat xərclərinə agentlərə (satış üzrə agentlər kimi fəaliyyət göstərən işçilər daxil olmaqla), məsləhətçilərə, brokerlərə və dilerlərə ödənilmiş haqq və komissiyalar, tənzimləyici orqanlar və fond birjalarına ödəmələr, eləcə də mülkiyyət hüququnun köçürülməsi üzrə vergilər və rüsumlar daxildir. Borc öhdəlikləri üzrə mükafat və ya diskontlar, maliyyələşdirmə xərcləri, daxili inzibati və ya saxlama xərcləri maliyyə xərclərinə daxil edilmir.

Amortizasiya olunmuş maya dəyəri əsas məbləğin qaytarılmasını çıxmaqla, lakin hesablanmış faizləri daxil etməklə, maliyyə aktivləri üçün isə dəyərsizləşmə zərərli üzrə hər hansı silinməni çıxmaqla aktivlərin ilkin dəyərini əks etdirir. Hesablanmış faizlərə ilkin uçot zamanı təxirə salınmış əməliyyat xərclərinin və effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ödəniş məbləği üzrə hər hansı mükafat və ya diskontun amortizasiyası daxildir. Hesablanmış faiz gəlirləri və faiz xərcləri, o cümlədən hesablanmış kupon gəlirləri və amortizasiya olunmuş diskont və ya mükafat (verilmə zamanı təxirə salınmış komissiyalar daxil olmaqla, əgər varsa) ayrıca göstərilir və müvafiq maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın aktiv və öhdəliklərinin balans dəyərinə daxil edilir.

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Maliyyə alətləri - əsas qiymətləndirmə üsulları (davamı). Effektiv faiz metodu maliyyə alətinin balans dəyəri üzrə sabit faiz dərəcəsinin (effektiv faiz dərəcəsi) təmin edilməsi üçün faiz gəlirləri və ya xərclərinin müvafiq dövr ərzində bölüşdürülməsi metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi, təxmin edilən gələcək pul ödənişlərini və ya daxilolmaları (kreditlər üzrə gələcək zərərlər xaric olmaqla) maliyyə alətinin gözlənilən fəaliyyət müddəti ərzində və ya müvafiq hallarda daha qısa müddət ərzində maliyyə alətinin xalis balans dəyərində diskontlaşdırılan dəqiq dərəcədir. Effektiv faiz dərəcəsi maliyyə aləti üçün nəzərdə tutulan dəyişkən faiz dərəcəsi üzrə kredit spredini əks etdirən mükafatlar və ya diskont və yaxud bazar qiymətlərindən asılı olaraq müəyyən edilməyən sair dəyişkən amillər istisna olmaqla, faiz dərəcələrinin növbəti dəyişdirilmə tarixinə qədər dəyişkən faizli alətlər üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətini diskont etmək üçün istifadə edilən faiz dərəcəsidir. Bu cür mükafatlar və ya diskontlar maliyyə alətinin gözlənilən tədavül müddəti ərzində amortizasiya edilir. Diskont dəyərinin hesablanmasına müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsini təşkil edən bütün komissiyalar daxildir.

Maliyyə aktivləri. Qrup maliyyə aktivlərini aşağıdakı kateqoriyalara təsnifləşdirir: a) mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərlə göstərilən maliyyə aktivləri; b) kreditlər və debitor borcları; c) ödəniş tarixinədək saxlanılan maliyyə aktivləri və d) satıla bilən maliyyə aktivləri. Bu təsnifləşdirmə maliyyə aktivlərinin əldə edilməsi məqsədindən asılıdır. Rəhbərlik maliyyə aktivlərini ilkin uçot zamanı təsnifləşdirir.

Maliyyə aktivlərinin qiymətləndirilməsi onların aşağıdakı təsnifatından asılıdır:

(a) *Mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərlə göstərilən maliyyə aktivləri.* Mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərlə göstərilən maliyyə aktivləri satış üçün nəzərdə tutulan maliyyə aktivləri (maliyyə aktivləri əsasən qısa müddətdə satış üçün əldə edildiyi təqdirdə bu kateqoriyada təsnifləşdirilir) və ilkin olaraq mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərlə uçota alınan maliyyə aktivləridir. Derivativlər heclər kimi müəyyən edilmədiyi təqdirdə, satış üçün nəzərdə tutulan aktivlər kimi təsnifləşdirilir. Bu kateqoriyaya daxil olan aktivlər cari aktivlər kimi təsnifləşdirilir.

(b) *Kreditlər və debitor borcları.* Kreditlər və debitor borcları bazarda sərbəst surətdə alınıb satıla bilməyən, təsbit edilmiş və ya müəyyən edilə bilən ödənişlərlə qeyri-derivativ maliyyə aktivləridir. Ödəmə müddəti maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixindən sonra 12 aydan çox olan kreditlər və debitor borcları istisna olmaqla, bunlar cari aktivlər kimi təsnifləşdirilir. Bu istisna olunmuş aktivlər isə uzunmüddətli aktivlər kimi təsnifləşdirilir. Kreditlər və debitor borcları maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda debitor borcları kimi əks etdirilir.

(c) *Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiya qiymətli kağızları.* Bu kateqoriyaya Qrupun ödəniş müddətində saxlamaq niyyəti və imkanı olan qiyməti təyin edilmiş sabit və ya ödəniş müddəti müəyyən edilmiş qeyri-derivativ maliyyə aktivləri daxildir. Rəhbərlik ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiya qiymətli kağızlarını ilk dəfə uçota alınması ərəfəsində təsnifləşdirilməsini müəyyənləşdirir və hər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixində təsnifləşdirmənin uyğunluğunu yenidən qiymətləndirir. Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiya qiymətli kağızları amortizasiya olunmuş dəyərdə uçota alınır.

(d) *Satıla bilən maliyyə aktivləri.* Satıla bilən maliyyə aktivləri bu kateqoriya üçün nəzərdə tutulan və yaxud hər hansı sair kateqoriyalarda təsnifləşdirilməmiş qeyri-derivativlərdir. Rəhbərliyin maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixindən etibarən 12 ay ərzində investisiyaları satmaq niyyəti olmadığına görə bu aktivlər uzunmüddətli aktivlər kimi tanınır.

Maliyyə aktivlərinin müntəzəm alışı və satışı, əqdin bağlandığı tarixdə (yəni, Qrup aktivini almaq və ya satmaq öhdəliyini üzərinə götürdüyü tarixdə) uçota alınır. Investisiyalar əvvəlcə mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərdə uçota alınmayan bütün maliyyə aktivləri üzrə əməliyyat xərcləri daxil olmaqla, ədalətli dəyərlə uçota alınır. Mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərdə əks etdirilən maliyyə aktivləri əvvəlcə ədalətli dəyərdə uçota alınır, əməliyyat xərcləri isə ümumi gəlirlər haqqında hesabatda xərcə yazılır. Satıla bilən maliyyə aktivləri və mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərdə əks etdirilən maliyyə aktivləri sonradan ədalətli dəyərlə uçota alınır. Kreditlər və debitor borcları effektiv faiz metoduna əsasən amortizasiya olunmuş dəyərdə uçota alınır.

“Mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərdə əks etdirilən maliyyə aktivlərinin” ədalətli dəyərində dəyişikliklərə görə yaranan gəlir və ya zərər onların yarandığı dövrdə ümumi gəlir haqqında hesabatda “sair gəlir/(zərər)” sətrində əks etdirilir. Mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərdə əks etdirilən maliyyə aktivlərindən yaranan dividend gəlirləri Qrupun ödənişləri almaq hüququ müəyyən edildikdə ümumi gəlir haqqında hesabatda sair gəlirlərin tərkibində uçota alınır.

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Maliyyə aktivləri (davamı). Xarici valyutada ifadə olunan və satıla bilən qiymətli kağızlar kimi təsnifləşdirilən monetar qiymətli kağızların ədalətli dəyərindəki dəyişikliklər qiymətli kağızların amortizasiya edilmiş dəyərində və balans dəyərində baş verən dəyişikliklər nəticəsində yaranan məzənnə fərqləri kimi təhlil edilir. Monetar qiymətli kağızlar üzrə məzənnə fərqləri mənfəət və ya zərərdə uçota alınır; qeyri-monetar qiymətli kağızlar üzrə məzənnə fərqləri kapitalda uçota alınır. Satıla bilən qiymətli kağızlar kimi təsnifləşdirilən monetar və qeyri-monetar qiymətli kağızların ədalətli dəyərindəki dəyişikliklər kapitalda uçota alınır.

Satıla bilən maliyyə aktivləri kateqoriyasında təsnifləşdirilən qiymətli kağızlar satıldıqda və ya dəyərsizləşdikdə, kapitalda qeydə alınan ədalətli dəyər üzrə yığılmış düzəlişlər ümumi gəlir haqqında hesabatda investisiya qiymətli kağızlarının satışından yaranan gəlir və zərər kimi əks etdirilir. Satıla bilən qiymətli kağızlar üzrə effektiv faiz metoduna əsasən hesablanmış faizlər ümumi gəlir haqqında hesabatda sair gəlirlərin tərkibində uçota alınır. Satıla bilən pay alətləri üzrə dividendlər Qrupun ödənişləri almaq hüququ müəyyən edildikdə ümumi gəlir haqqında hesabatda sair gəlirlərin bir hissəsi kimi uçota alınır.

Sərbəst surətdə alınıb-satılan investisiya qiymətli kağızlarının ədalətli dəyəri cari bazar qiymətlərinə əsaslanır. Maliyyə aktivləri bazarı (həmçinin birjaya çıxarılmayan qiymətli kağızlar üzrə) aktiv olmadığı təqdirdə, Qrup, ədalətli dəyəri qiymətləndirmə üsullarından istifadə etməklə müəyyən edir. Bu üsullara bazar göstəricilərindən maksimum istifadə etmək və müəssisənin göstəricilərindən daha az asılı olmağı nəzərdə tutan, müstəqil tərəflər arasındakı ən son əməliyyatlar, mahiyyət etibarilə eyni xarakter daşıyan sair maliyyə alətlərinə istinad, diskontlaşdırılmış pul vəsaitlərinin hərəkətinin təhlili və opsiyonların qiymətləndirilməsi modelləri daxildir.

Qrup hər bir maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixində maliyyə aktivlərinin və ya maliyyə aktivləri qrupunun dəyərsizləşməsinə dair obyektiv sübutun olub-olmamasını müəyyən edir. Satıla bilən qiymətli kağızlar kimi təsnifləşdirilən pay qiymətli kağızlar ilə əlaqədar qiymətli kağızın ədalətli dəyərində onun maya dəyərindən əhəmiyyətli dərəcədə və ya davamlı şəkildə azalması, həmin qiymətli kağızların dəyərsizləşməsi əlaməti kimi nəzərə alınır. Satıla bilən maliyyə aktivləri üzrə bu cür dəlil olduqda, alış dəyəri ilə cari ədalətli dəyər arasında fərq kimi qiymətləndirilən ümumi zərər, əvvəlki dövrdə mənfəət və ya zərərdə həmin aktiv üzrə qeydə alınmış hər hansı dəyərsizləşmə üzrə zərər çıxılmaqla, kapitaldan silinərək ümumi gəlir haqqında hesabatda qeydə alınır. Ümumi gəlir haqqında hesabatda pay alətləri üzrə qeydə alınan dəyərsizləşmə üzrə zərər mənfəət və ya zərərdə bərpə edilmir.

Maliyyə öhdəlikləri. Qrup öz maliyyə fəaliyyətini aşağıdakı kateqoriyalara təsnifləşdirir: (a) satış üçün nəzərdə tutulan maliyyə öhdəlikləri, həmçinin maliyyə derivativləri daxil olmaqla və (b) sair maliyyə öhdəlikləri. Satış üçün nəzərdə tutulan öhdəliklər ədalətli dəyərdə uçota alınır. Həmin öhdəliklərin dəyərindəki dəyişikliklər onların yarandığı dövrdə konsolidasiya edilmiş ümumi gəlir haqqında hesabatda uçota alınır. Sair maliyyə öhdəlikləri amortizasiya olunmuş dəyərdə uçota alınır.

Maliyyə aktivlərinin uçotdan silinməsi. Qrup aşağıdakı hallarda maliyyə aktivlərini uçotdan silir: (i) aktivlər geri alındıqda və ya bu aktivlərlə əlaqədar pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə hüquqların müddəti başa çatdıqda və ya (ii) Qrup bu aktivlər üzrə mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə başqa tərəfə ötürdükdə və ya (iii) Qrup bu aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə ötürmədikdə və ya saxlamadıqda, lakin həmin aktivlər üzrə nəzarət hüququnu özündə saxlamadıqda. Nəzarət qarşı tərəfin öz mülkiyyətində olan aktivi satış üzrə əlavə məhdudiyətlər qoymadan asılı olmayan üçüncü tərəfə satmaq üçün praktiki imkana malik olmadığı hallarda saxlanılır.

Maliyyə öhdəliklərinin uçotdan silinməsi. Qrup maliyyə öhdəliyi bu öhdəlik üzrə məsuliyyətdən azad olduqda, həmin öhdəlik ləğv edildikdə və ya müddəti başa çatdıqda uçotdan silir. Mövcud maliyyə öhdəliyi eyni borcverən tərəfindən əhəmiyyətli dərəcədə fərqli şərtlər ilə başqa bir öhdəlik ilə əvəz edildikdə və ya mövcud öhdəliyin şərtləri əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdirildikdə, bu cür mübadilə və ya dəyişiklik müvafiq balans məbləğindəki fərqi hər hansı çəkilmiş xərclər və komissiya haqları ilə birlikdə mənfəət və ya zərərdə uçota alınması şərti ilə, ilkin öhdəliyin uçotdan silinməsi və yeni öhdəliyin uçota alınması kimi nəzərə alınır.

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Maliyyə zəmanəti razılaşmaları. Maliyyə zəmanəti razılaşmaları maliyyə aləti üzrə şərtlərə əsasən ödənilməli olan vaxtda borclu tərəfin ödəməni yerinə yetirə bilmədiyi zaman yaranan zərərin əvəzinin Qrup tərəfindən ödənilməsinə tələb edən razılaşmalardır. Maliyyə zəmanəti razılaşmaları ilkin olaraq birbaşa zəmanətin emissiyası ilə bağlı olan sövdələşmə xərcləri nəzərə alınmaqla ədalətli dəyər əsasında öhdəlik kimi uçota alınır. Daha sonra, öhdəlik hesabat tarixinə olan cari borcun ödənilməsi üçün tələb olunan xərclərin və yığılmış amortizasiya çıxılmaqla qeydə alınan məbləğin daha yüksək olan dəyəri ilə ölçülür.

Ticarət və sair debitor borcları. Ticarət və sair debitor borcları effektiv faiz metoduna əsasən amortizasiya olunmuş dəyerdə qeydə alınır. Qrup əvvəlcə fərdi olaraq mühüm olan maliyyə aktivləri və ya fərdi olaraq mühüm olmayan maliyyə aktivləri qrupu üçün dəyərsizləşmənin obyektiv sübutunun olub-olmamasını test edir. Əgər Qrup fərdi olaraq test edilmiş maliyyə aktivinin dəyərsizləşməsi üçün obyektiv sübutun olmadığını müəyyən edərsə, aktiv eyni kredit risk xarakteristikası olan maliyyə aktivləri qrupuna daxil edir və bu qrup üçün kollektiv dəyərsizləşmə testini keçirir. Fərdi olaraq dəyərsizləşmə testi edilmiş və dəyərsizləşmə üzrə zərərin qeydə alındığı aktivlər kollektiv dəyərsizləşmə testinə daxil edilmir. Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat, Qrupun müəyyən edilmiş ilkin müddətdə borc məbləğlərini tam toplaya bilməyəcəyinə obyektiv sübutlar mövcud olduqda yaradılır. Ehtiyatın məbləği, aktivin balans dəyəri ilə əvvəlki effektiv faiz dərəcəsinə əsasən diskont edilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin dəyəri arasındakı fərqi təşkil edir. Ehtiyatın məbləği mənfəət və ya zərər kimi uçota alınır. Debitor borcunun dəyərsizləşməsi məsələsinə baxarkən Qrupun nəzərə aldığı əsas amillər həmin debitor borcunun vaxtı keçmiş statusu və onun realizasiya oluna bilməsi yaxud hər hansı girov təminatının olmasıdır. Əlavə olaraq, dəyərsizləşmə üzrə zərərin baş verməsinə dair obyektiv əlamətlərin mövcud olmasını müəyyən edən sair əsas meyarlar aşağıda göstərilir:

- qarşı tərəfin əhəmiyyətli maliyyə çətinlikləri ilə üzləşməsi və bunun Qrupun qarşı tərəf haqqında əldə etdiyi maliyyə məlumatları ilə təsdiqlənməsi;
- qarşı tərəfin müflisləşməsi və ya onun maliyyə strukturunun yenidən təşkil edilməsi riskinə məruz qalması;
- qarşı tərəfə təsir göstərən milli və ya yerli iqtisadi şəraitin dəyişməsi nəticəsində onun ödəniş statusunda mənfəət dəyişikliklərinin baş verməsi; və ya
- girovun (əgər varsa) dəyərinin bazar şərtlərinin pisləşməsi nəticəsində əhəmiyyətli dərəcədə aşağı düşməsi.

Ticarət və sair debitor borcları müştərilər və borcalanlar tərəfindən ödənildikdə və ya başqa oxşar əməliyyatlar olduqda debitor borcu hesabından silinir.

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinə kassada olan nağd pul, bank hesablarındakı tələb edilənədək və ilkin ödəmə müddəti üç ay və ya az olan sair qısamüddətli və yüksək likvidli investisiyalar daxildir.

Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri. Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri nağd pul və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərindən ayrıca göstərilir. Məhdudiyət qoyulmuş qalıqlar pul vəsaitlərinin hərəkəti hesabatının tərtib edilməsi məqsədilə pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinə aid edilmir.

Kreditor borcları. Kreditor borcları qarşı tərəfin müqavilə üzrə öz öhdəliklərini yerinə yetirməsi zamanı qeydə alınır. Kreditor borcları ilkin olaraq ədalətli dəyerdə uçota alınır və sonradan effektiv faiz metoduna əsasən amortizasiya olunmuş dəyerdə ölçülür.

Borc öhdəlikləri. Borc öhdəlikləri əvvəlcə borc öhdəlikləri ilə bağlı emissiya xərcləri çıxılmaqla, əldə edilmiş daxilolmaların ədalətli dəyərində qeydə alınır. Borc öhdəlikləri effektiv faiz metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş dəyerdə uçota alınır.

Əsas vəsaitlərin tikintisini maliyyələşdirmək üçün alınmış borc öhdəlikləri üzrə faiz xərcləri aktiv istifadəyə yararlı vəziyyətə gətirmək üçün onun tikintisinin tamamlanması və ya hazırlanması üçün tələb olunan dövr ərzində kapitallaşdırılır. Borc öhdəlikləri üzrə sair xərclər mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir.

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Əsas vəsaitlər. Qrup əsas vəsaitlərinin BMHS-ə keçid tarixində (1 yanvar 2007-ci il) ədalətli dəyərle ölçülməsi və həmin tarixdə ədalətli dəyərin şərti hesablanmış maya dəyəri kimi istifadə edilməsi üsulunu seçmişdir. Ədalətli dəyər, bazar məlumatlarına əsasən və köhnəlmə hesablanmış əvəzləşdirmə dəyəri üsulundan istifadə etməklə müəyyən edilir. BMHS-ə keçid prosesindən sonra əsas vəsaitlər yığılmış köhnəlmə və lazım olduqda, dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla, aşağıda göstərilən dəyerdə uçota alınır.

1 yanvar 2007-ci il tarixindən sonra alınmış aktivin ilkin dəyəri onun alış dəyəri və ya tikinti xərcləri, bu aktivin istismara verilməsi ilə birbaşa bağlı olan xərclər, onun silinməsi öhdəliyi (əgər varsa) üzrə ilkin təxminlər və kvalifikasiya olunan aktivlər və borc öhdəlikləri üzrə xərclərdən ibarətdir. Maliyyə lizinqi müqaviləsinə əsasən əldə edilmiş aktivlər də əsas vəsaitlərə daxildir.

Kəşfiyyat və qiymətləndirmə xərcləri. Mülkiyyətin lizinqə götürülməsi xərcləri ehtiyatların dəyəri müəyyən edilənədək kapitallaşdırılır. İqtisadi cəhətdən səmərəli kəşfiyyat edilmədikdə, bu məsrəflər xərc hesabına yazılır. Əsas vəsaitlər və ya qeyri-maddi aktivlər üzrə kapitallaşdırma xərclərinə xarakterinə uyğun şəkildə aparılır.

Qrup kəşfiyyat və qiymətləndirmə fəaliyyətini həmin resursların istehsalının iqtisadi cəhətdən əsaslandırılması müəyyən edilənə qədər, kəşfiyyat və qiymətləndirmə xərclərini kapitallaşdırmaqla uçota alır. İqtisadi cəhətdən əsaslandırılmayan resurslar ilə bağlı kəşfiyyat və qiymətləndirmə xərcləri konsolidasiya edilmiş ümumi gəlir haqqında hesabatda əməliyyat xərclərinə əlavə edilir.

Əsas vəsaitlərin və qeyri-maddi aktivlərin işlənilib təkmilləşdirilməsi. Platformalar, boru kəmərləri kimi infrastruktur qurğuların tikilməsi, quraşdırılması və ya tamamlanması və kommersiya cəhətdən təsdiqlənmiş quyuların qazılması üzrə xərclər onların xarakterinə uyğun olaraq əsas vəsaitlər və qeyri-maddi aktivlər kimi kapitallaşdırılır. Konkret yataqda işlənmə tamamlandıqdan sonra o, istehsal aktivlərinə (neft və qaz əmlakına) köçürülür.

Neft və qaz hasilatı qurğuları üzrə təxmin edilən sökülmə xərclərinin cari dəyəri (ləğvetmə və ərazinin bərpası xərcləri daxil olmaqla) öhdəlik yarandıqda uçota alınır və istehsalın həcmindən asılı olaraq amortizasiya metodundan istifadə etməklə balans dəyərinə daxil edilir.

Bütün kiçik həcmli təmir və istismar xərcləri çəkildiyi zaman xərcə silinir. Əsas vəsaitlərin əsas hissələrinin və ya komponentlərinin dəyişdirilməsi xərcləri kapitallaşdırılır və əvəz edilmiş hissələr istismardan çıxarılır.

Hər bir hesabat tarixində rəhbərlik, əsas vəsaitlər üzrə dəyərsizləşmə əlamətlərinin mövcud olub-olmadığını qiymətləndirir. Əgər bu cür əlamətlər mövcud olarsa, rəhbərlik bərpa dəyərini təxmin edir. Aktivin bərpa dəyəri, aktivin və ya pul vəsaitlərini yaradan biznes vahidlərinin satış xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyəri və istifadə dəyərindən daha yüksək olan dəyəridir. Aktivin balans dəyəri onun bərpa dəyərinə qədər azaldılır və dəyərsizləşmə üzrə hər hansı zərər ümumi gəlir haqqında hesabatda qeydə alınır. Dəyərsizləşmə üzrə zərərin daha olmamasına və ya azala biləcəyinə dair əlamətlər olduqda, aktiv və ya pul vəsaitlərini yaradan vahidləri üzrə əvvəlki illərdə qeydə alınmış dəyərsizləşmə zərəri ləğv edilir.

Əsas vəsaitlərin satışından yaranan gəlir və zərər alınmış vəsaitlərin məbləği ilə balans dəyəri arasındakı fərq kimi müəyyən edilir və mənfəət və ya zərəre daxil edilir.

Köhnəlmə. Neft və təbii qaz əmlakı ilə bağlı əsas vəsaitlər üzrə köhnəlmə istehsal həcmindən asılı olaraq köhnəlmə metoduna əsasən hesablanır.

Neft və qaz aktivləri üçün köhnəlmə təsdiqlənib işlənilmiş ehtiyatlar və ya uyğun olduqda cəmi təsdiqlənmiş ehtiyatlar üzrə hər bir yataq üçün hesablanır. Birgə istifadə olunan neft-qaz əmlakı və avadanlıqları (məs. daxili təchizat sistemləri, emal qurğuları və s.) cəmi təsdiqlənmiş ehtiyatlar üzrə köhnəlmə hesablanır.

Torpaq üçün köhnəlmə hesablanmır. Neft-qaz əmlakı və avadanlığından başqa əsas vəsaitlər onların təxmin edilən faydalı istifadə müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən köhnəlmə hesablanır. Tikilməkdə olan aktivlər üçün köhnəlmə hesablanmır.

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Köhnəlmə (davamı). Qrupun əsas vəsaitlərinin (neft-qaz əmlakından başqa) təxmin edilən faydalı istifadə müddəti aşağıda göstərilir:

Binalar və tikililər	12 - 40 il
Maşın və avadanlıqlar	3 - 47 il
Gəmilər	25 il

Əsas vəsaitlərin faydalı istifadə müddəti hər il nəzərdən keçirilir və lazım olduqda onların faydalı istifadə müddətindəki dəyişikliklər sonrakı dövrdən etibarən uçota alınır.

Aktivin artıq köhnəldiyi və istismar müddəti başa çatdığı halda, satış üzrə təxmin edilən xərclər çıxılmaqla, Qrupun həmin aktivin satışı nəticəsində əldə edəcəyi təxmin edilən məbləğ aktivin qalıq dəyəridir. Əgər Qrup aktivlərini fiziki istismar müddətinin sonuna qədər istifadə edəcəyini gözləyərsə və əlavə qalıq dəyərinin mövcud olmadığı nəzərdə tutulursa, aktivin qalıq dəyəri sifirə bərabər olur. Aktivlərin qalıq dəyəri lazım olduqda hər bir maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixində nəzərdən keçirilir və dəqiqləşdirilir.

Əməliyyat lizinqi. Qrup lizinq alan qismində çıxış etdikdə və lizinq obyektlərinin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar risk və faydalar lizinq verən tərəfindən Qrupa ötürülmədikdə, əməliyyat lizinqi müqavilələri üzrə cəmi ödənişlər lizinqin müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən mənfəət və ya zərərdə qeydə alınır. Lizinqin müddəti lizinq alan tərəfindən əmlakın lizinqə götürülməsi üçün əlavə şərtlərlə birlikdə müqavilənin imzalanması ləğv oluna bilməyən dövrdür. Lizinq müddəti ləğv edilə bilməyən əl müddətdir ki, lizinq alan aktiv həmin müddətə lizinqə götürmək müqaviləsini imzalamış və hər hansı əlavə müddətləri də nəzərə almaqla lizinq alan əlavə ödənişlər etməklə və ya əlavə ödənişlər etmədən lizinq müddətinin əvvəlində bu hüququn istifadə edilməsinə kifayət qədər əmin olduğu halda, əmlakın lizinq müddətini artırmaq hüququna malikdir.

Əmlak, əməliyyat lizinqinin şərtlərinə əsasən lizinqə verildikdə lizinq ödənişləri üzrə debitor borcları lizinqin ümumi müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metodundan istifadə etməklə lizinq gəliri kimi uçota alınır.

Qudvil. Qudvil ilkin olaraq məcmu ödənişin və qeyri-nəzarət payının müəyyən edilə bilən xalis aktivlər və güman olunan öhdəliklərdən artıq hissə olan dəyər kimi hesablanır. Əgər bu məbləğ əldə edilmiş törəmə müəssisənin xalis aktivlərinin ədalətli dəyərindən azdırsa, bu fərq gəlir və ya zərər kimi qeydə alınır.

İlkin tanınmadan sonra qudvil maya dəyərindən hər hansı qalıq dəyərsizləşmə zərərini çıxmaqla ölçülür. Dəyərsizləşmə testi üçün müəssisələrin birləşməsindən yaranan qudvil, yaranma tarixindən başlayaraq Qrupun birləşmədən fayda götürə biləcək hər bir pul vəsaitlərini yaradan vahidlərinə alınan müəssisənin sair aktiv və ya öhdəliklər bu vahidlərə ayırməsindən asılı olmayaraq paylanır. Qudvil pul vəsaitlərini yaradan vahidinin bir hissəsi olduğu və vahid nəzdində fəaliyyətin bir hissəsi ləğv olunduğu təqdirdə həmin fəaliyyətə aid edilən qudvil onun ləğv olunmasından yaranan gəlir və zərərin müəyyən edilməsi üçün ləğv olunan fəaliyyətin balans dəyərinə daxil olunur. Bu cür hallarda silinən qudvil ləğv olunan fəaliyyətin müvafiq dəyəri və pul vəsaitlərini yaradan qalan vahidin dəyəri əsasında ölçülür.

Qeyri-maddi aktivlər. Qeyri-maddi aktivlər yığılmış amortizasiyanı və dəyərsizləşmə zərərini çıxmaqla, maya dəyərində qeydə alınır. Qeyri-maddi aktivlərə hüquqlar və proqram təminatı, patentlər, lisenziyalar, müştəri ilə münasibətlər, ticarət adı, sudan istifadə hüquqları və işlənmə layihələri daxildir.

Qeyri-maddi aktivlərin faydalı istifadə müddəti məhdud və ya qeyri-müəyyən olaraq qiymətləndirilir. Məhdud faydalı istifadə müddətinə malik olan qeyri-maddi aktivlər onların faydalı iqtisadi müddəti ərzində amortizasiya edilir və dəyərsizləşmə bilməsinə dair əlamət mövcud olduqda dəyərsizləşmə üzrə qiymətləndirilir. Məhdud faydalı istifadə müddətinə malik olan qeyri-maddi aktivlər üzrə amortizasiya dövrü və amortizasiya metodu ən azı hər bir hesabat dövrünün sonunda nəzərdən keçirilir. Gözlənilən faydalı istifadə müddəti və ya aktiv üzrə daxil olacaq gələcək iqtisadi səmərənin gözlənilən istifadə modelində baş verən dəyişikliklər müvafiq olaraq amortizasiya dövrünü və ya metodunu dəyişdirməklə uçot təxminlərində dəyişikliklər kimi qeydə alınır. Məhdud faydalı istifadə müddətinə malik olan qeyri-maddi aktivlər üzrə amortizasiya xərcləri ümumi gəlir haqqında hesabatda qeyri-maddi aktivlərin funksiyasına uyğun olaraq xərc kateqoriyasında tanınır.

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Qeyri-maddi aktivlər (davamı). Qeyri-müəyyən faydalı istifadə müddətinə malik olan qeyri-maddi aktivlər amortizasiya edilmir, lakin fərdi qaydada və ya pul vəsaitlərini yaradan biznes vahidləri səviyyəsində hər il dəyərsizləşmə üzrə yoxlanılır. Qeyri-müəyyən faydalı istifadə müddətinin qiymətləndirilməsi qeyri-müəyyən istifadə müddətinin uyğun olmaqla davam edə biləcəyini müəyyən etmək üçün hər il nəzərdən keçirilir. İstifadə müddəti uyğun olmadıqda, istifadə müddəti sonrakı dövrdən etibarən qeyri-müəyyən müddətdən məhdud müddətə dəyişdirilir.

a) Hüquqlar və proqram təminatı

Proqram təminatı yığılmış amortizasiyanı çıxmaqla, maya dəyərində qeydə alınır. Amortizasiya, bu cür aktivlərin təxmin edilən faydalı istifadə müddətləri ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən hesablanır. Torpaq üzərində mülkiyyət hüquqlarına su bəndlərindən, fabriklərdən, liman ərazisindən, sahənin işlənməsi, sahə və su ötürmə xəttindən istifadə hüquqları daxildir. Petkim Petrokimya Holding A.Ş. ("Petkim") şirkətinin alışı zamanı (Qeyd 15) əldə edilmiş qeyri-maddi aktivlər əvvəlcə 30 may 2008-ci il tarixinə BMHS 3-ə əsasən ədalətli dəyerdə uçota alınmış, və qeyri-müəyyən faydalı istifadə müddətinə malik olduğu üçün amortizasiya olunmayan su ötürmə xətti istisna olmaqla, alışı tarixindən başlayaraq qeyri-maddi aktivlərin qalan faydalı istifadə müddətləri ərzində amortizasiya edilmişdir.

b) Müştəri ilə münasibətlər

Petkim şirkətinin xalis aktivlərinin bir hissəsi kimi əldə edilmiş müştəri ilə münasibətlər əvvəlcə 30 may 2008-ci il tarixinə BMHS 3-ə əsasən ədalətli dəyerdə uçota alınmış və alışı tarixindən başlayaraq onların 22 illik faydalı istifadə müddətləri ərzində amortizasiya edilmişdir (Qeyd 15).

c) Petkim ticarət adı

Petkim şirkətinin alışı zamanı əldə edilmiş Petkim ticarət adı əvvəlcə 30 may 2008-ci il tarixinə BMHS 3-ə əsasən ədalətli dəyerdə uçota alınmışdır. Petkim ticarət adı qeyri-müəyyən faydalı istifadə müddətinə malik olduğu üçün amortizasiya edilmir (Qeyd 15).

d) Sudan istifadə hüquqları

Petkim şirkətinin alışı zamanı əldə edilmiş sudan istifadə hüquqları əvvəlcə 30 may 2008-ci il tarixinə BMHS 3-ə əsasən ədalətli dəyerdə uçota alınmış və alışı tarixindən başlayaraq onların 47 illik faydalı istifadə müddətləri ərzində amortizasiya edilmişdir (Qeyd 15).

e) İşləmə layihələri

Petkim şirkətinin alışı zamanı əldə edilmiş işlənmə layihələri əvvəlcə 30 may 2008-ci il tarixinə BMHS 3-ə əsasən ədalətli dəyerdə uçota alınmış və alışı tarixindən başlayaraq onların 5 illik faydalı istifadə müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən amortizasiya edilmişdir. İşlənmə layihələri ilə bağlı çəkilmiş xərclər (yeni və ya təkmilləşdirilmiş məhsulların yaradılması və sınaqdan keçirilməsinə aid olan) layihənin texniki-iqtisadi əsaslandırılmasını nəzərə alaraq gerçəkləşəcəyi ehtimal edildikdə və yalnız xərclər etibarlı şəkildə qiymətləndirilə bildikdə, qeyri-maddi aktivlər kimi uçota alınır. Tədqiqat və işlənmə fəaliyyəti ilə bağlı digər xərclər yarandığı dövrdə xərc kimi uçota alınır. Qeyri-maddi aktivlər dəyərsizləşdikdə, onların balans dəyəri bərpə dəyərinə azaldılır.

Aktivlərin qalıq dəyəri və faydalı istifadə müddətləri hər bir maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixində nəzərdən keçirilir və lazım olduqda onlara düzəlişlər edilir.

Mənfəət vergisi. Konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatlarında mənfəət vergisi maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın tarixinə qüvvədə olan və ya qüvvəyə minmiş müvafiq qanunvericiliyə uyğun olaraq hesablanmışdır. Mənfəət vergisi xərci cari və təxirə salınmış mənfəət vergisindən ibarətdir və bu və ya digər dövrdə vergi təsiri sair ümumi gəlirlərdə və ya bilavasitə kapitalda uçota alınan əməliyyatlar istisna olmaqla, mənfəət və ya zərər kimi əks etdirilir.

Cari mənfəət vergisi, cari və əvvəlki dövrlər üzrə vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər ilə bağlı vergi orqanlarına ödəniləcək və ya onlardan geri alınacaq məbləği təşkil edir. Mənfəət vergisindən başqa sair vergilər əməliyyat xərcləri kimi qeydə alınır.

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Mənfəət vergisi (davamı). Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlik metodundan istifadə etməklə, aktiv və öhdəliklərin vergi bazası və konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında onların balans dəyəri arasında yaranan müvəqqəti fərqlər üçün tam hesablanır. Təxirə salınmış vergi aktiv, qüvvədə olan və ya maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixinə qüvvəyə minmiş vergi dərəcələrinə (və qanunvericiliyə) əsasən hesablanır və müvafiq təxirə salınmış vergi aktivinin realizasiya ediləcəyi və ya təxirə salınmış vergi öhdəliyinin yerinə yetiriləcəyi halda tətbiq edilməsi gözlənilir.

Təxirə salınmış vergi aktiv və öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi cari vergi aktivləri və cari vergi öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hüquq olduqda, eləcə də qalıqları xalis şəkildə əvəzləşdirmək niyyəti mövcud olduğu halda təxirə salınmış vergi aktiv və öhdəlikləri eyni vergi orqanı tərəfindən vergiyə cəlb edilən müəssisə və ya vergiyə cəlb edilən ayrı-ayrı müəssisələrə tətbiq edilmiş vergilərə aid olduqda həyata keçirilə bilər.

Təxirə salınmış vergi aktivləri müvəqqəti fərqlərin istifadə olunma bilməsi üçün vergiyə cəlb edilən mənfəətin əldə edilməsi ehtimalının mövcud olacağı zaman hesablanır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi, Qrupun müvəqqəti fərqlərin bərpası dövrünə nəzarət etməsi və müvəqqəti fərqlərin yaxın gələcəkdə bərpa edilməməsi ehtimal olunan hallar istisna olmaqla, törəmə və asılı müəssisələrə investisiyaların qoyulmasından yaranan müvəqqəti fərqlər üçün hesablanır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi, aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər üçün ehtiyatın, eləcə də əsas vəsaitlərin ilkin dəyəri üzrə müvafiq düzəlişlərin uçota alınması və sonrakı dövrdə qiymətləndirilməsindən yaranan müvəqqəti fərqlər üçün tam şəkildə hesablanır.

Mal-material ehtiyatları. Mal-material ehtiyatları maya dəyəri və xalis satış dəyəri arasında ən aşağı olan dəyərdə qeyd alınır. Maya dəyəri orta çəki metodu ilə müəyyən edilir. Maya dəyərində birbaşa alışı xərcləri, hasilat xərcləri, nəqliyyat və istehsal xərcləri (normal iş həcmində əsasən) daxildir.

Dövlət qrantları. Dövlət qrantları onların Qrup tərəfindən alınması və Qrupun bu qrantlarla bağlı bütün şərtləri yerinə yetirəcəyi təqdirdə əsaslı əminlik yarandıqda ədalətli dəyərlə uçota alınır. Əsas vəsaitlərin alınması ilə bağlı alınmış qrantlar uzunmüddətli öhdəliklərdə təxirə salınmış gəlir kimi uçota alınır və müvafiq aktivlərin gözlənilən faydalı istifadə müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən mənfəət və ya zərərdə gəlirə aid edilir.

Gəlirlər ilə bağlı alınmış qrantlar təxirə salınır və onların kompensasiya edəcəyi xərclərə uyğunlaşdırılması üzrə tələb olunan dövr ərzində mənfəət və ya zərəre daxil edilir.

Aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər. Qrup qurğu və ya avadanlığın bir hissəsinin sökülməsi və ya ləğv edilməsi və onların yerləşdiyi ərazini bərpa etməsi üzrə öhdəliyə malik olduqda və həmin öhdəliklə bağlı əsaslı təxminlər irəli sürüldükdə aktivlərin silinməsi ilə bağlı xərclər üzrə öhdəliklər uçota alınır. Neft və təbii qazın hasilatı və ya nəqli üçün nəzərdə tutulan qurğular kimi yeni qurğularla bağlı öhdəliklər tikinti və ya quraşdırılma zamanı uçota alınır. Aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəlik qanunvericilikdə baş vermiş dəyişiklik ilə əlaqədar olaraq qurğunun istismar dövrü ərzində yarana bilər. Uçota alınmış məbləğ yerli şərait və tələblərə uyğun olaraq müəyyən edilmiş gözlənilən gələcək xərclərin cari dəyərini əks etdirir.

Bundan əlavə, əsas vəsaitlərin maya dəyərində aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər üçün təxmin edilən öhdəliklərin məbləği həcmində düzəliş aparılır.

Gələcək xərclərin məbləği və müddəti ilə bağlı təxminlərdəki dəyişikliklərə görə öhdəliyin cari dəyərində baş vermiş hər hansı dəyişiklik ehtiyat və əsas vəsaitlər üzrə kapitallaşdırılmış müvafiq xərclərə düzəliş kimi göstərilir. Tamamilə köhnəlmiş qurğu və ya avadanlığın sökülməsi və ya ləğv edilməsi üçün gələcək xərclərin məbləği və müddəti ilə bağlı təxminlərdəki dəyişikliklər ümumi gəlir haqqında hesabatda uçota alınır. Diskontlaşdırılmış dəyərə düzəliş nəticəsində öhdəliyin cari dəyərində baş vermiş dəyişikliklər ümumi gəlir haqqında hesabatda maliyyə xərcləri kimi göstərilir.

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Öhdəliklər və məsrəflər üzrə ehtiyatlar. Öhdəliklər və məsrəflər üzrə ehtiyatlara qeyri-müəyyən müddət və ya məbləğə malik olan öhdəliklər daxildir. Qrup keçmiş hadisələr nəticəsində hüquqi və ya işgüzar praktikadan irəli gələn öhdəliklərə malik olduqda, həmin öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün Qrupdan iqtisadi resursların sərf olunmasının ehtimalı böyük olduqda və öhdəliklərin məbləği kifayət qədər dəqiq ölçülə bildikdə ehtiyatlar uçota alınır. Ehtiyatlar gələcək əməliyyat zərərləri üçün uçota alınmır.

Bir sıra analogi öhdəliklər mövcud olduqda, həmin öhdəliklərin yerinə yetirilməsi məqsədilə resursların sərf olunması ehtimalı ümumilikdə bütün öhdəliklər üçün müəyyən edilir. Ehtiyat, hətta öhdəlik ilə eyni sinfə daxil olan hər-hansı bir ayrıca maddə üzrə resursların sərf olunması ehtimalı az olduqda belə qeydə alınır.

Ehtiyatlar vergidən əvvəl faiz dərəcəsindən istifadə etməklə, öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün zəruri olan xərclərin cari dəyəri ilə qiymətləndirilir. Vergidən əvvəl faiz dərəcəsi pul vəsaitlərinin vaxt dəyəri üzrə cari bazar qiymətlərini və öhdəliklərə xas olan riskləri əks etdirir. Vaxtın keçməsinə görə ehtiyatlardakı artım faiz xərcləri kimi uçota alınır.

Dövlətə ayırmalar. Dövlətə ayırmalar hökumətin xüsusi qərarlarına uyğun olaraq dövlət büdcəsinə, ayrı-ayrı dövlət agentliklərinə və hökumətin həyata keçirdiyi layihələrə Qrup tərəfindən pul şəklində qoyuluşları və ya maliyyələşdirməni əks etdirir. Bu cür ayırmalar kapitalın azalması kimi uçota alınır. Pul şəklində olmayan ayırmalar köçürülmüş aktivlərin balans dəyərində qeydə alınır.

Dövlətin ayırmaları. Dövlətin ayırmaları pul qoyuluşları, digər dövlət müəssisələrinin köçürülməsi və ya Hökumətin digər müəssisələrdəki payının bütövlüklə və ya qismən köçürülməsi formasında həyata keçirilir. Qrupa dövlət müəssisələrinin köçürülməsi keçirilən müəssisənin ədalətli dəyəri olan məbləğdə kapital hesabatı vasitəsilə qoyuluş kimi tanınır (Hökumət digər müəssisələrdəki payını köçürdüyü halda – müvafiq müəssisənin ədalətli dəyərində köçürülmüş pay).

Əlavə Dəyər Vergisi. Vergi orqanları satış və alış əməliyyatları üzrə əlavə dəyər vergisinin ("ƏDV") xalis ödənilməsinə icazə verir.

ƏDV üzrə kreditor borcu: ƏDV üzrə kreditor borcu maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixində əvəzləndirilmiş alışlar üzrə ƏDV-ni çıxmaqla, müştərilərə satışların tanınması zaman vergi orqanlarına ödənilməli olan satış üzrə ƏDV məbləğidir. Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixində əvəzləndirilməmiş satışlar üzrə ƏDV (əvəzləndirilən ƏDV) həmçinin ƏDV üzrə kreditor borcuna daxildir. Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat yaradıldıqda, dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat lazım olduqda ƏDV daxil olmaqla, debitor borcunun ümumi məbləğində qeydə alınır. ƏDV üzrə müvafiq təxirə salınmış öhdəlik vergi məqsədləri üçün debitor borcu silinə qədər saxlanılır.

Büdcədən tələb edilə bilən ƏDV: Büdcədən tələb edilə bilən ƏDV maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixində əvəzləndirilməmiş alışlara aiddir. Büdcədən tələb edilə bilən ƏDV alışlar üçün ödəniş aparıldıqda satışlar üzrə ƏDV ilə əvəzləndirilə bilər.

Gəlirlərin uçotu. Gəlirlər, Qrupun adi fəaliyyət gedişində satılmış mallar və ya göstərilmiş xidmətlərə görə alınmış və ya alınacaq məbləğin ədalətli dəyərini əks etdirir. Gəlirlər, Qrup daxilində satışlar silinməklə ƏDV, mənfəət, güzəşt və satışdan tutulan sair vergilər (əgər mövcuddursa) çıxılmaqla göstərilir.

Xam neftin satışından yaranan gəlirlər adətən neftin tankərə və ya digər nəqliyyat vasitələrinə yükləndiyi zaman xam neft üzrə mülkiyyət hüququ ilə bağlı risk və faydaların ötürüldüyü anda qeydə alınır. Neft məhsullarının satışından yaranan gəlirlər adətən məhsulların yükləndiyi zaman məhsul üzrə mülkiyyət hüququ ilə bağlı risk və faydaların ötürüldüyü anda qeydə alınır. Təbii qazın satışından yaranan gəlirlər qaz sayğaclarındakı göstəricilərə (hər ay nəzarət edilir) və sonuncu göstəricidən hesabat dövrünün sonuna qədər istehlakçıların proqnozlaşdırılan qaz sərfiyyatına əsasən hesablanır. Təbii qazın qiyməti və qazın nəqli tarifləri Azərbaycan Respublikasının Tarif Şurası tərəfindən müəyyən edilir.

Digər malların satışından yaranan gəlirlər mallar üzrə mülkiyyət hüququ ilə bağlı risk və faydaların ötürüldüyü anda qeydə alınır.

Xidmətlərin realizasiyası müqavilə üzrə göstəriləcək ümumi xidmətlərə proporsional olaraq faktiki göstərilmiş xidmətlərə əsasən qiymətləndirilən konkret əməliyyatın tamamlanma mərhələsinə istinadən həmin xidmətlərin göstəriləndiyi uçot dövründə qeydə alınır.

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Gəlirlərin uçotu (davamı). Faiz gəlirləri effektiv faiz metodundan istifadə etməklə maliyyələşdirmə vaxtına proporsional şəkildə gəlirə daxil edilir.

Xam neftin overlifti/anderlifti. Xam neftin overlifti və ya anderlifti birgə fəaliyyətdəki tərəfdaşın əldə etdiyi neftin həcmi ilə onun hasilatdakı iştirak payı arasındakı fərqdən yaranır. Anderlift, satış kimi xam neftin yüklənmə məntəqəsində anderlifter tərəfindən overlifterə satışı zamanı uçota alınır. Overlift, alış kimi xam neftin overlifter tərəfindən anderlifterdən alınması zamanı uçota alınır. Anderliftin həcmi Qrupun maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında aktiv kimi, overliftin həcmi isə öhdəlik kimi göstərilir. Overlift öhdəliyi və ya anderlift aktivinin ilkin uçotu yüklənmə tarixinə xam neftin bazar qiyməti ilə aparılır. Overlift/anderlift öhdəlikləri və aktivlərinin hesabat tarixindən sonrakı dövrdə uçotu müvafiq əməliyyat sazişlərində nəzərdə tutulan şərtlərdən asılıdır. Bu cür şərtlər tərəflər arasında overlift/anderlift qalıqlarının nağd pulla hesablaşmasına imkan yaradarsa, həmin qalıqlar ilkin uçotdan sonrakı hesabat tarixlərinə ədalətli dəyərdə yenidən qiymətləndirilir. Xam neftin təhvilə nəticəsində yaranmış overlift/anderlift qalıqları ilkin uçotdan sonrakı hesabat tarixlərinə balans dəyəri və ədalətli dəyərdən ən aşağı olanı ilə qeydə alınır.

İşçilərə ödənişlər. Əmək haqları, Azərbaycan Respublikası Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna ödənişlər, məzuniyyət və bülletenlər üzrə illik ödənişlər, mükafatlar və pul şəklində olmayan imtiyazlar (məs. səhiyyə xidmətləri və uşaq bağçaları) Qrupun işçiləri tərəfindən müvafiq xidmətlərin göstərildiyi ildə hesablanır.

Seqmentlər üzrə məlumat. Əməliyyat seqmentləri haqqında məlumat daxili hesabat qaydalarına əsasən əməliyyat məsələləri ilə bağlı Qrupun əsas qərar qəbul edən şəxsinə təqdim edildiyi formatda göstərilir. Gəlirləri, maliyyə nəticələri və ya aktivləri bütün seqmentlərin on faizini və ya artıq hissəsini təşkil edən seqmentlər ayrıca açıqlanır.

Əlaqəli tərəflər. Əlaqəli tərəflər haqqında məlumat BMUS 24-ə "Əlaqəli tərəflər barədə açıqlamalar" uyğun olaraq açıqlanır.

Dövlətin iqtisadi və sosial siyasəti Qrupun maliyyə vəziyyətinə, əməliyyat nəticələrinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsir edir. Dövlət tərəfindən Qrupun üzərinə Azərbaycan Respublikasındakı müştərilərə dövlətin nəzarət etdiyi qiymətlərlə davamlı olaraq neft və qaz təchiz etmək öhdəliyi qoyulmuşdur. Dövlətlə əməliyyatlara Qeyd 21-də göstərilən vergilər daxildir.

Əlaqəli tərəflər öz aralarında əlaqəli olmayan tərəflərin apara bilmədiyi əməliyyatları həyata keçirə bilər. Bununla yanaşı, əlaqəli tərəflər arasında aparılan əməliyyatların şərtləri, müddətləri və məbləğləri əlaqəli olmayan tərəflər arasında aparılan əməliyyatlarla eyni olmaya bilər.

Əlaqəli tərəflərlə aparılan əməliyyatların xarakterinə görə onlar kommersiya cəhətdən müstəqil tərəflər arasında həyata keçirilən əməliyyatların şərtlərinə uyğun hesab edilə bilməz.

Maraqların ötürülməsi haqqında müqavilələr. Qrupun maliyyələşdirilən tərəf kimi iştirak etdiyi maraqların ötürülməsi haqqında müqavilə maliyyələşdirən tərəfin hər iki tərəfin iştirak payı olduğu layihədə maliyyələşdirilən tərəfin hasilatdan əvvəlki xərclərinin bir hissəsini və ya hamısını ödəmək üçün razılaşdığı müqavilədir. Layihə uğursuz olduqda, maliyyələşdirən tərəfin maliyyələşdirilən tərəfin adından çəkdiyi xərclər ona ödənilir. Layihə uğurlu olarsa, maliyyələşdirən tərəfin çəkdiyi xərclər maliyyələşdirilən tərəfə aid olan hasilatdakı pay üzrə daxilolmalardan nağd pul şəklində və ya maliyyələşdirilən xərclər bərpa edilənə qədər hasilatdan qeyr-proporsional yüksək pay əldə etməklə ödənilir.

Maraqların ötürülməsi haqqında müqavilələrin şərtlərindən asılı olaraq, Qrup həmin müqavilələri maliyyələşdirmə müqaviləsi və ya alqı-satqı müqaviləsi kimi tanıyır.

Maliyyələşdirmə müqavilələrində maliyyələşdirən tərəfin maliyyələşdirilən tərəfi maliyyə vəsaiti ilə təmin etməsi və təmin edilmiş vəsaitlər üzrə borcverəndən faiz alması ehtimal edilir. Bu halda əlavə hasilat hüququ müqaviləni dəstəkləyən təminat kimi çıxış edir.

Alqı-satqı müqaviləsində maliyyələşdirilən tərəf effektiv olaraq layihədəki payını tam və ya qismən maliyyələşdirən tərəfə satır. Layihə uğurlu olduğu təqdirdə, maliyyələşdirən tərəfin daxilolmalardakı payının artması müqabilində layihəni maliyyələşdirməsi tələb olunur və maliyyələşdirilən tərəfin daxilolmalardakı payı azalır.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Layihələrin kəşfiyyat mərhələsində layihələrin nəticələri və maliyyələşdirən tərəfin maliyyələşdirilən tərəfin adından çəkilmiş xərcləri qaytarması ehtimalı qeyri-müəyyən olduqda, Qrup maraqların ötürülməsi ilə bağlı əməliyyatları və qalıqları konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında qeydə almır.

Biznes olmayan törəmə müəssisənin təcridən alınması. Əvvəllər asılı şirkətlərə investisiya kimi uçota alınmış törəmə müəssisənin təcridən alınması kapital metodu əsasında balans dəyəri olan məbləğlə (bu məbləğ asılı müəssisədə ilkin dəyərə aiddir) tanınır və həmin məbləğə asılı müəssisə üzrə nəzarət əldə etmək üçün Qrupun əlavə investisiyalarının dəyəri ("fərz edilən" ilkin dəyər) əlavə edilir. Asılı müəssisə üzrə nəzarət əldə edildikdən sonra, Qrupun törəmə müəssisəsinə çevrilir və "fərz edilən" ilkin dəyər törəmə müəssisənin fərdi müəyyən edilə bilən aktivlərinə və ya öhdəliklərinə aşağıdakı kimi bölüşdürülür:

- monetar aktivlər və monetar öhdəliklər ədalətli dəyərlə tanınır;
- monetar aktivlərin və monetar öhdəliklərin ədalətli dəyəri çıxıldıqdan sonra qalan "fərz edilən" ilkin dəyərin məbləği alış tarixində ədalətli dəyərlər əsasında qeyri-monetar aktivlərə və ya qeyri-monetar öhdəliklərə bölüşdürülür.

Yenidən təsnifləşdirmələr. Cari ilin maliyyə hesabatlarının təqdimatına uyğunlaşmaq məqsədilə keçən ilin Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Vəziyyəti Haqqında Hesabatda, Konsolidasiya Edilmiş Ümumi Gəlirlər Haqqında Hesabatda və müvafiq qeydlərdə müəyyən yenidən təsnifləşdirmələr aparılmışdır. Bunlar Qrupun maliyyə vəziyyətinə, əməliyyatların nəticələrinə və kapitalla əhəmiyyətli təsir göstərməmişdir.

Konsolidasiya olunmuş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat

	Təsnifləşdirilmədən əvvəl	Təsnifləşdirilmə	Təsnifləşdirilmədən sonra
<i>Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri kateqoriyasından Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri kateqoriyasına yenidən təsnifləşdirmə</i>			
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	1,000,161	(38,400)	961,761
Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri	617,793	38,400	656,193
<i>Birgə nəzarət altında olan müəssisələrə verilən kreditlər kateqoriyasından birgə nəzarət altında olan müəssisələrə investisiyalar kateqoriyasına yenidən təsnifləşdirmə</i>			
Birgə nəzarət altında olan müəssisələrə investisiyalar	248,870	17,024	265,894
Birgə nəzarət altında olan müəssisədən kredit üzrə debitor borcu	280,259	(17,024)	263,235
<i>Mal-material ehtiyatları və Vergilər üzrə debitor və kreditor borcları kateqoriyasından ticarət və sair debitor borcları və əsas vəsaitlər kateqoriyasına yenidən təsnifləşdirmə və mənfəət vergisi üzrə qabaqcadan ödəmələr və öhdəliklər kateqoriyasından ticarət və sair debitor borcları və vergilər üzrə kreditor borcları kateqoriyasına yenidən təsnifləşdirmə</i>			
Əsas vəsaitlər	8,244,627	8,103	8,252,730
Mal-material ehtiyatları	808,572	(18,551)	790,021
Ticarət və sair debitor borcları	2,405,691	(12,835)	2,392,856
Mənfəət vergisi üzrə qabaqcadan ödəmələr	25,932	(25,932)	-
Mənfəət vergisi üzrə kreditor borcları	(90,892)	88,913	(1,979)
Vergilər üzrə kreditor borcları	(190,233)	(39,698)	(229,931)
Konsolidasiya edilmiş ümumi gəlir haqqında hesabat			
	Təsnifləşdirilmədən əvvəl	Təsnifləşdirilmə	Təsnifləşdirilmədən sonra

Paylaşdırma xərcləri kateqoriyasından ümumi və inzibati xərclər və satılmış malların qiyməti kateqoriyasına yenidən təsnifləşdirilməsi:

Ümumi və inzibati xərclər	302,687	(20,491)	282,196
Paylaşdırma xərcləri	198,031	57,999	256,030
Satışların maya dəyəri	3,293,415	(37,508)	3,255,907

3 Əhəmiyyətli uçot təxminləri və mülahizələri

Qrup hesabatlarda əks etdirilən aktiv və öhdəliklərin məbləğlərinə təsir göstərən təxminlər və fərziyyələr irəli sürür. Həmin təxminlər və fərziyyələr müntəzəm olaraq rəhbərliyin təcrübəsinə və digər amillərə, həmçinin rəhbərliyin fikrincə mövcud şəraitə uyğun olaraq əsaslandırılmış gələcək hadisələr üzrə təxminlərə əsasən təhlil edilir. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı rəhbərlik həmçinin peşəkar mülahizələr irəli sürür. Konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatlarında əks etdirilən məbləğlərə daha çox təsir göstərən peşəkar mülahizələr və hesabat tarixinə aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsinə səbəb olan təxminlərə aşağıdakılar daxildir:

Neft və qaz ehtiyatlarının qiymətləndirilməsi. Neft və qaz ehtiyatları Qrupun investisiya sahəsində qərar qəbul edilməsi prosesində əsas elementlərdir. Onlar həmçinin dəyərsizləşmə üzrə yoxlanmanın mühüm elementidir. Təsdiqlənmiş neft və qaz ehtiyatlarında, xüsusilə də təsdiqlənib işlənmiş ehtiyatlarda baş vermiş dəyişikliklər ümumi gəlir haqqında hesabatda əks olunan istehsal həcmindən asılı olaraq amortizasiya xərclərinə təsir göstərir.

Təsdiqlənmiş neft və qaz ehtiyatları mövcud iqtisadi və əməliyyat şəraitində (yəni qiymətləndirmə tarixinə qiymətlər və xərclər) geoloji və mühəndislik məlumatlarının gələcək illərdə məlum yataqlardan məsrəflərin ödənilməsinə kifayət qədər əminliklə göstərdiyi xam neft və təbii qazın qiymətləndirilmiş miqdarıdır. Təsdiqlənib işlənmiş ehtiyatlar dedikdə mövcud quyularda mövcud avadanlıqlar və onların istismar üsulları vasitəsi ilə bərpa edilməsi gözlənilən ehtiyatlar başa düşülür. Neft və qaz ehtiyatlarının ilkin qiymətləndirmələri mahiyyət etibarını ilə qeyri-müəyyəndir, mülahizələrin tətbiq edilməsini tələb edir və gələcəkdə yenidən baxılmalıdır. Müvafiq olaraq, təsdiqlənib işlənmiş və ya təsdiqlənmiş ehtiyatlara əsaslanan maliyyə və uçot ölçüləri də (tükənmə və amortizasiya xərcləri və aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər üçün ehtiyatlar) dəyişə bilər.

Təsdiqlənmiş ehtiyatlar rezervuarlara və quyulara dair mövcud məlumatlara istinadən qiymətləndirilir. Yeni məlumatlara (misal üçün, məhsulun qiymətləri, müqavilə şərtləri və ya işlənmə planları daxil olmaqla, qazma və hasilatla bağlı fəaliyyət və ya iqtisadi amillərdə dəyişikliklər) əsasən təsdiqlənmiş ehtiyatlarla bağlı bütün qiymətləndirmələrə (artırılması və ya azaldılması istiqamətində) yenidən baxılmalıdır. İşlənmə planları haqqında yeni məlumatların əldə edilməsi nəticəsində karbohidrogen ehtiyatlarının texniki istismar müddətində baş verən dəyişikliklər illik yenidən qiymətləndirmələrin aparılmasının əsas səbəbidir. İşlənmə və hasilat fəaliyyəti haqqında yeni məlumatların əldə edilməsi nəticəsində karbohidrogen ehtiyatlarının texniki istismar müddətində baş verən dəyişikliklər illik yenidən qiymətləndirmələrin aparılmasının əsas səbəbidir.

Ümumiyyətlə, işlənməmiş və ya qismən işlənmiş yataqlarla bağlı ehtiyatlar üzrə qiymətləndirmələr, işlənməmiş və ya tükənən yataqlara nisbətən, gələcək istismar müddəti ərzində daha böyük qeyri-müəyyənliyə məruz qalır. Yataqda hasilat işləri başladıldıqda, əlavə quyuların qazılmasına və ya hasilat şəraitində olan rezervuarın uzunmüddətli fəaliyyətinə dair əlavə məlumatlar əldə etdikdən sonra, təsdiqlənmiş ehtiyatların miqdarına gələcəkdə yenidən baxılmalıdır. Bu yataqlar işləndikcə, yeni məlumatlar dəyişikliklərə gətirib çıxara bilər.

1 yanvar 2011-ci il tarixinə ARDNŞ-in təsdiqlənmiş ehtiyatları Neft Mühəndisləri Cəmiyyətinin qaydalarına uyğun olaraq müstəqil rezervuar mühəndisləri tərəfindən hazırlanmış hesabatlara əsaslanır. ARDNŞ müvafiq hesabat ilinin sonu üçün ehtiyatlar ilə bağlı məlumatları yerli geoloqlar tərəfindən görülmüş işlər əsasında yenilənmişdir.

Aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər. Bundan sonra Qeyd 22-də müzakirə edildiyi kimi, rəhbərlik neft və qaz hasilatı obyektlərinin, kəmərlərin və köməkçi avadanlıqların istismardan çıxarılması və bu aktivlərin gələcək dəyəri və faydalı istifadə müddətinə dair təxminlərə əsasən ətraf mühitin bərpası məqsədilə gələcək xərclər üçün ehtiyatlar yaradır. Gələcək aktivlərin dəyərsizləşməsi üzrə öhdəliklərin müəyyənləşdirilməsi mürəkkəb məsələdir və rəhbərlikdən uzaq gələcəkdə baş verəcək öhdəliklərin silinməsinə dair təxminlərin və mülahizələrin yaradılmasını tələb edir. Mövcud öhdəliklərin ölçüsündə baş verən dəyişikliklər təxmin edilmiş vaxt, gələcək xərclər və ya qiymətləndirmədə istifadə edilmiş diskont dərəcələrində baş verən dəyişikliklər nəticəsində yarana bilər.

3 Əhəmiyyətli uçot təxminləri və mülahizələri (davamı)

Aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər (davamı). Qrup, aktivlərin silinməsi üzrə öhdəliklərini Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Şərhi Komitəsi (BMHŞK) 1, *İstismardan Çıxarılma, Bərpa üzrə Mövcud və Oxşar Öhdəliklərdə Dəyişikliklər* haqqında qaydalara uyğun olaraq qiymətləndirir. Ehtiyat kimi uçota alınmış məbləğ mövcud öhdəliyin maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixinə qüvvədə olan qanunvericiliyə və qaydalara uyğun olaraq yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan məsrəflər üzrə ən dəqiq təxminləri əks etdirir və həmçinin qanunvericilik, qaydalar və onlara dair müvafiq şərhlərin dəyişdirilməsi və yenidən işlənməsi ilə əlaqədar olaraq dəyişə bilər. Hökumət orqanları ətraf mühitlə bağlı qanunvericiliyi və onun tətbiqini davamlı olaraq nəzərdən keçirir. Bu səbəbdən Qrupun aktivlərin silinməsi üzrə əsas öhdəlikləri uçota alınmış məbləğlərdən fərqli ola bilər. Bu ehtiyatlar subyektiv xarakter daşıdığına görə belə xərclərin məbləği və yaranma müddəti ilə bağlı qeyri-müəyyənlik mövcuddur. Neft və qaz hasilatı obyektlərinin istismardan çıxarılması, o cümlədən ləğv etmə və sahənin bərpası xərcləri ilə bağlı təxmin edilmiş öhdəlik 31 dekabr 2011-ci il tarixinə 468,384 AZN (2010: 324,632 AZN) təşkil etmişdir. Bu şərtlərdən hər hansı birinin dəyişməsi Qrupun ayırdığı ehtiyatlar üzrə düzəlişlərin aparılmasına gətirib çıxara bilər.

Rəhbərlik ləğv etmə və sahənin bərpa xərclərini diskontlaşdırmaq üçün istifadə edilən diskont dərəcələrini pul vəsaitlərinin vaxt dəyəri üzrə cari bazar qiymətlərini və lazım gəldikdə müvafiq öhdəliyə xas olan riskləri əks etdirən vergidən əvvəl faiz dərəcəsi kimi müəyyən edir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə istifadə edilmiş diskont dərəcəsi 6.86 faiz (2010: 6.91 faiz) təşkil etmişdir. Rəhbərlik hesab edir ki, bu diskont dərəcəsi hesabat tarixinə Azərbaycanda neft və qazın kəşfiyyatı, qiymətləndirilməsi, işlənməsi və paylanması sahəsinə aid olan bütün risk və qeyri-müəyyənlikləri müvafiq olaraq əks etdirir.

Hesablama zamanı istifadə edilmiş təxmin edilən diskont dərəcəsi rəhbərliyin təxminlərindən 1 faiz çox / az olsaydı, ehtiyatın balans dəyəri, müvafiq olaraq, 111,018 AZN az / 178,899 AZN çox olardı.

Ətraf mühitin qorunması ilə bağlı öhdəliklər. Qeyd 23-də göstərilirdi ki, Qrup yaranmasından əvvəlki dövrlərdə göstərdiyi fəaliyyət və irsi olaraq həyata keçirdiyi əməliyyatlar nəticəsində əsasən Abşeron yarımadası ərazisində ətraf mühitə dəymiş zərərin ödənilməsi üçün təxmin edilən xərclər üçün ehtiyat ayırır. Ehtiyat kimi uçota alınmış məbləğ mövcud öhdəliyin maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixinə qüvvədə olan qanunvericiliyə və qaydalara uyğun olaraq yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan məsrəflər üzrə ən dəqiq təxminləri əks etdirir və həmçinin qanunvericilik, qaydalar və onlara dair müvafiq şərhlərin dəyişdirilməsi və yenidən işlənməsi ilə əlaqədar olaraq dəyişə bilər. Hökumət orqanları ətraf mühitlə bağlı qanunvericiliyi və onun tətbiqini davamlı olaraq nəzərdən keçirir. Bu səbəbdən Qrupun ətraf mühitin bərpası üzrə əsas öhdəlikləri uçota alınmış məbləğlərdən fərqli ola bilər. Bu ehtiyatların subyektiv xarakter daşıdığına görə belə xərclərin məbləği və yaranma müddəti ilə bağlı qeyri-müəyyənlik mövcuddur. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə ətraf mühitin bərpası ilə bağlı təxmin edilmiş öhdəlik 231,323 AZN (2010: 416,419 AZN) təşkil etmişdir. Bu şərtlərdən hər hansı birinin dəyişməsi Qrupun ayırdığı ehtiyatlar üzrə düzəlişlərin aparılmasına gətirib çıxara bilər.

Rəhbərlik ətraf mühitin bərpası xərclərini diskontlaşdırmaq üçün istifadə edilən diskont dərəcələrini pul vəsaitlərinin vaxt dəyəri üzrə cari bazar qiymətlərini və lazım gəldikdə hesabat tarixinə müvafiq öhdəliyə xas olan riskləri əks etdirən vergidən əvvəl faiz dərəcəsi kimi müəyyən edir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə istifadə edilmiş diskont dərəcəsi 8.46 faiz (2010: 6.91 faiz) təşkil etmişdir. Rəhbərlik hesab edir ki, bu diskont dərəcələri Azərbaycan Respublikasında neft və qazın kəşfiyyatı, qiymətləndirilməsi, işlənməsi və paylanması sahəsinə aid olan bütün risk və qeyri-müəyyənlikləri müvafiq olaraq əks etdirir. Bu şərtlərdən hər hansı birində baş verən dəyişiklik Qrup tərəfindən uçota alınan ehtiyatlarda düzəlişlərin aparılması ilə nəticələnə bilər.

Hesablama zamanı istifadə edilmiş təxmin edilən diskont dərəcəsi rəhbərliyin təxminlərindən 1 faiz çox/az olsaydı, ehtiyatın balans dəyəri müvafiq olaraq 6,157 AZN az / 6,441 AZN çox olardı.

Əsas vəsaitlər və qeyri-maddi aktivlərin faydalı istifadə müddəti. Rəhbərlik, əsas vəsaitləri və qeyri-maddi aktivlərin təxmin edilən faydalı istifadə müddətini və müvafiq amortizasiya xərclərini müəyyən edir. Bu təxminlər, Qrupun həmin aktivlər üzrə iqtisadi səmərə əldə etməyi planlaşdırdığı dövrə əsaslanır. Əgər faydalı istifadə müddəti əvvəlki illərdə təxmin edilmiş faydalı müddətdən aşağı olarsa, o zaman rəhbərlik amortizasiya xərcini artıracaq və ya ləğv edilmiş və ya satılmış texniki cəhətdən köhnəlmiş aktivləri balansdan siləcəkdir. Faydalı istifadə müddətinə ən azı hər maliyyə ilinin sonunda yenidən baxılır. Yuxarıda qeyd olunan şərtlərin və ya təxminlərin hər hansı birində dəyişiklik olarsa, bu, gələcəkdə amortizasiya dərəcələri üzrə düzəlişlərin aparılmasına gətirib çıxara bilər.

3 Əhəmiyyətli uçot təxminləri və mülahizələri (davamı)

Təxirə salınmış vergi aktivinin uçotu. Təxirə salınmış xalis vergi aktivini vergiyə cəlb olunan gəlirdən gələcək çıxılmalar vasitəsilə əldə olunan mənfəət vergisi məbləğlərindən ibarətdir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda qeyd alınır. Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri realizasiya oluna biləcəyi məbləğdə uçota alınır. Vergiyə cəlb olunan gələcək mənfəət və gələcəkdə yaranması ehtimal edilən vergi faydasının məbləğini ehtimal edərkən Rəhbərlik son üç ilin vergiyə cəlb olunan mənfəətindən və mövcud şəraitdə məqbul hesab edilən gələcək gəlirlər üzrə təxminlərdən istifadə edir.

Qeyri-maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi. Bərpa edilə bilinməyən aktivlərin balans dəyərini əks etdirən hadisələr və ya şəraitlərə əsasən rəhbərlik hər bir hesabat tarixində bütün qeyri-maliyyə aktivlərinin mümkün dəyərsizləşməsi üzrə hər hansı göstəricilərin olub-olmamasını müəyyən edir. Bu cür göstəricilərə aşağıdakılar daxildir: Qrupun biznes planlarında baş verən dəyişikliklər, qeyri-rentabelli fəaliyyətə gətirib çıxaran əmtəə qiymətlərində dəyişikliklər, məhsul qarışıqlarında olan dəyişikliklər və neft və qaz əmlakına gəldikdə isə - təxmin edilmiş təsdiqlənmiş ehtiyatların əhəmiyyətli dərəcədə azalması. Qudvil və digər qeyri-müəyyən faydalı istifadə müddətinə malik olan qeyri-maddi aktivlər hər il və digər vaxtlarda dəyərsizləşmə göstəriciləri olduğu zaman dəyərsizləşmə üzrə yoxlanılır. Digər qeyri-maliyyə aktivləri bərpa edilə bilməyən balans dəyərində dair göstəricilərin mövcud olduğu zaman dəyərsizləşmə üzrə yoxlanılır.

İstifadə dəyəri hesablanarkən rəhbərlik aktivlər və yaxud pul vəsaitlərini yaradan vahidlər üzrə gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətini təxmin edir və onların cari dəyərini hesablamaq üçün uyğun diskont dərəcəsini seçir.

2011-ci ildə bezi pul vəsaitlərini yaradan vahidlərin ("PVYV") gözləniləndən zəif nəticə göstərməsinə görə Qrup həmin pul vəsaitlərini yaradan vahidlərin bərpa dəyərlərini təhlil etmişdir və nəticədə 499,642 AZN (2010: 360,047 AZN) məbləğində dəyərsizləşmə xərci yaranmışdır. Bu aktivlər Qrupun Neft və Qaz segmentində istifadə edilir. Potensial olaraq dəyərsizləşmiş aktivin balans dəyərini hesablanması üçün dəyərsizləşmənin tələb olunduğunu müəyyən edərkən aktivin balans dəyəri onun bərpa dəyəri ilə müqayisə edilir. Aktivin bərpa dəyəri onun satışı üzrə məsrəflər çıxılmaqla, ədalətli dəyəri və istifadə dəyərindən daha yüksək olan dəyəridir. Qrupun fəaliyyətinin xarakterini nəzərə alaraq, potensial alıcılar ilə danışıqlar aparılmayana qədər aktivin ədalətli dəyəri haqqında məlumat əldə etmək adətən çətindir. Müvafiq olaraq, başqa cür qeyd olunmadığı halda aşağıda göstərilən dəyərsizləşmə üzrə xərclərin müəyyən edilməsində istifadə edilən bərpa dəyəri istifadə dəyəridir. Qrup adətən istifadə dəyərini rəhbərliyin təsdiq etdiyi maliyyə büdcəsindəki diskont edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti modelindən istifadə edərək təxmin edir.

İstifadə dəyərini hesablanmasında istifadə edilən əsas fərziyyələr

Neft yataqları üçün istifadə dəyərini hesablanması aşağıdakı fərziyyələrə görə çox həssasdır:

Hasilatın həcmi: İstehsalın təxmin edilən həcmi yataqlar ilə bağlı ətraflı məlumatlara əsaslanır və uzunmüddətli planlaşdırma prosesinin bir hissəsi kimi rəhbərlik tərəfindən təsdiqlənmiş yataqlar üzrə inkişaf planlarını nəzərə alır. Təxminlərə görə ümumi hasilat növbəti 15 il üçün 10 faiz azalsaydı, bu 98,882 AZN məbləğində əlavə dəyərsizləşmə xərcinin yaranması ilə nəticələnerdi.

Ümumi marja: Ümumi marja əvvəlki ilin faktiki rəqəmlərinə əsaslanır. Bu marjalar proqnozlaşdırılan inflyasiya dərəcəsinə uyğun olaraq büdcə dövrü ərzində artırılır.

Kapital məsrəfləri: Təxmin edilən hasilatın həcmi təmin etmək üçün zəruri olan kapital məsrəfləri müəyyən neft yatağı üzrə uzunmüddətli inkişaf planlarına əsaslanır.

Xam neftin qiyməti: Proqnozlaşdırılan istehlak qiymətləri ictimaiyyətə açıq olur.

Diskont dərəcəsi: Pul vəsaitlərinin hərəkəti proqnozlarına tətbiq edilən vergidən əvvəl diskont dərəcəsi müxtəlif PVYV-lər üçün 15.3 - 19.85 faiz civarında (2010: 14.5 – 19.6 faiz) olmuşdur. Diskont dərəcəsinin hesablanması Qrup ilə bağlı spesifik vəziyyətlərə və əməliyyat segmentlərinə əsaslanır və kapitalın orta çəkili dəyərindən ("WACC") irəli gəlir. WACC hesablanarkən kapitalın dəyəri oxşar qrup məlumatlarından istifadə etməklə təxmin edilir və borcun dəyəri Qrupun xidmət etməli olduğu faiz hesablanan borc öhdəliklərinə əsaslanır. Xüsusi risklər ayrı-ayrı beta amillərini, bazar riskini və Qrupun həcmi tətbiq etməklə nəzərə alınır. Beta amilləri ictimaiyyətə açıq olan bazar məlumatlarına əsasən hər il qiymətləndirilir. Əgər hesablama istifadə edilən təxmin edilmiş WACC rəhbərliyin təxmin etdiyindən 1 faiz yuxarı və ya aşağı olarsa, o zaman dəyərsizləşmə zərərinin məcmu məbləği, müvafiq olaraq, 21,467 AZN yuxarı və ya 22,873 AZN aşağı olacaqdır.

3 Əhəmiyyətli uçot təxminləri və mülahizələri (davamı)

Qeyri-maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi (davamı). *İnflyasiya dərəcələri ilə bağlı təxminlər:* Global Insight (GI) proqnozları inflyasiya dərəcələri kimi istifadə edilmişdir.

Aksiz vergisi və ixrac rüsumları: Neft və neft məhsulları üzrə aksiz vergisi və ixrac rüsumları Neft və Qaz əmlakı və avadanlıqları üçün vacib amildir.

Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlar. Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlar müştərilərin debitor borclarının yığılması ehtimalının rəhbərlik tərəfindən qiymətləndirilməsinə əsaslanır. Müştərinin əhəmiyyətli maliyyə çətinlikləri, onun müflisləşmə və ya maliyyə strukturunun yenidən təşkilinə məruz qalması ehtimalı və defolt və ya ödənişlərin gecikdirilməsi debitor borclarının potensial olaraq dəyərsizləşmiş olmasını əks etdirən göstəricilər hesab edilir. Əgər əsas müştərinin ödəniş qabiliyyətində pisləşmə baş verərsə və ya bu faktiki defolt təxminlərindən yuxarı olarsa, faktiki nəticələr bu təxminlərdən fərqlənə bilər.

Debitor borcları üzrə əlavə pul vəsaitlərinin bərpası gözlənilmədikdə, debitor borcları müvafiq ehtiyatlara silinir.

Dəyərsizləşmə üzrə zərərlərə qarşı qiymətləndirilən debitor borcları üzrə pul vəsaitlərinin gələcək hərəkəti həmin aktivlərin müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətinə, rəhbərliyin keçmişdə baş vermiş zərər halları nəticəsində vaxtı keçəcək məbləğlərin həcmi ilə münasibətdə təcrübəsinə və vaxtı keçmiş məbləğlərin geri ödənilməsinə əsasən təxmin edilir. Keçmiş dövrlərə təsir göstərməyən cari şəraitin təsirini əks etdirmək və cari dövrdə mövcud olmayan keçmiş şəraitin təsirini aradan qaldırmaq məqsədilə əvvəlki təcrübə müşahidə edilə bilən cari məlumatlara əsasən tənzimlənir.

4 Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi

Aşağıdakı yeni standartlar və onlara dair şərhlər 1 yanvar 2011-ci il tarixindən Qrup üçün qüvvəyə minmişdir:

24 sayılı BMUS-a əlavə, Əlaqəli tərəf haqqında açıqlamalar (2009-cu ilin noyabr ayında buraxılmış və 1 yanvar 2011-ci ildə və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minmişdir). BMUS 24 2009-cu ildə yenidən baxılaraq: (a) Əlaqəli tərəf anlayışını asanlaşdırmış, onun nəzərdə tutulan mənasını aydınlaşdırmış və uyğunsuzluqları aradan götürmüşdür, və (b) dövlətə aid olan müəssisələri açıqlama tələblərindən qismən azad etmişdir.

Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarının təkmilləşdirilməsi (2010-cu ilin may ayında dərc edilmişdir və 1 yanvar 2011-ci il tarixindən qüvvəyə minmişdir). Təkmilləşdirmələr aşağıdakı standartlara və onlara dair şərhlərə edilmiş əsaslı dəyişikliklər və izahatlardan ibarətdir: yenidən işlənmiş BMHS 1-ə uyğun olaraq: (i) əvvəlki mühasibat qaydalarına uyğun olaraq hesablanmış balans dəyəri əsas vəsaitlər və qeyri-maddi aktivlər üzrə hər bir maddənin şərti hesablanmış dəyəri kimi istifadə edilə bilər (əgər həmin maddə əmsalların tənzimlənməsi tələbi ilə üzvləşən əməliyyatlarda istifadə edilmişdirsə) (ii) müəyyən hadisənin nəticəsində yaranmış yenidən qiymətləndirmə BMHS-ə uyğun hazırlanmış ilk maliyyə hesabatlarının əhatə etdiyi dövr ərzində baş verməsindən asılı olmayaraq, əsas vəsaitlərin şərti hesablanmış dəyəri kimi istifadə oluna bilər və (iii) BMHS-ı ilk dəfə tətbiq edən müəssisələr BMHS-a uyğun birinci aralıq hesabatı ilə BMHS-a uyğun birinci maliyyə hesabatları arasındakı müddət ərzində öz uçot siyasətinə və BMHS 1-də nəzərdə tutulan istisnalara dəyişiklik edərsə, həmin dəyişiklikləri izah etməlidir; yenidən işlənmiş BMHS 3-ə uyğun olaraq (i) mövcud iştirak paylarını əks etdirməyən və müəssisənin likvidasiyası halında xalis aktivlərdə proporsional həcmdə pay əldə etmək hüququ verməyən nəzarət olunmayan iştirak payı ədalətli dəyərlə qiymətləndirilməlidir (BMHS-də başqa qiymətləndirmə üsulu nəzərdə tutulmadığı halda), (ii) müəssisələrin birləşməsi nəticəsində dəyişdirilməmiş və ya könüllü şəkildə dəyişdirilmiş səhm əsasında ödəniş şərtlərinə dair tövsiyələrin verilməsi və (iii) yenidən işlənmiş BMHS 3-ün (2008-ci ilin yanvar ayında dərc edilmişdir) qüvvəyə mindiyi tarixdən əvvəl baş vermiş müəssisələrin birləşməsi nəticəsində yaranan şərti ödənişlərin BMHS 3-ün əvvəlki versiyasının tələblərinə uyğun olaraq nəzərə alınması göstərilməlidir; yenidən işlənmiş BMHS 7 məlumatların açıqlanması sahəsində bəzi tələbləri dəqiqləşdirir, o cümlədən (i) maliyyə risklərinin xarakteri və səviyyəsi barədə məlumatın keyfiyyət və kəmiyyət açıqlamalarının qarşılıqlı əlaqəsinə xüsusi diqqət yetirilir (ii) şərtlərinə yenidən baxılmış və əks təqdirdə vaxtı keçmiş və ya dəyərsizləşmiş maliyyə aktivlərinin balans dəyərinin açıqlanması tələb olunmur, (iii) girov təminatının ədalətli dəyəri ilə bağlı məlumatların açıqlanması tələbi onun maddi təsirinin açıqlanmasına dair daha ümumi tələb ilə əvəzlənmişdir.

4 Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi (davamı)

Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarının təkmilləşdirilməsi (2010-cu ilin may ayında dərc edilmişdir və 1 yanvar 2011-ci il tarixindən qüvvəyə minmişdir) (davamı). (iv) müəssisənin hesabat dövrü ərzində əldə edilmiş məbləği yox, hesabat tarixinə istifadə hüququndan məhrum edilmiş girov təminatının məbləğini açıqlaması aydınlaşdırılır; yenidən işlənmiş BMUS 27 (2008-ci ilin yanvar ayında edilmiş dəyişiklikləri nəzərə alaraq) bu standarta edilmiş dəyişikliklər nəticəsində BMUS 21, BMUS 28 və BMUS 31 standartlarında yaranan dəyişikliklər ilə bağlı keçid qaydalarını aydınlaşdırır; yenidən işlənmiş BMUS 34-də yığcam aralıq maliyyə hesabatlarında açıqlanmalı olan əhəmiyyətli hadisələr və əməliyyatlara dair əlavə nümunələr, o cümlədən ədalətli dəyərlə qiymətləndirmə iyerarxiyasının səviyyələri arasında yerdəyişmələr, maliyyə aktivlərinin təsnifatındakı dəyişikliklər və ya müəssisənin maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərində təsir göstərən fəaliyyət şəraiti və iqtisadi vəziyyətdəki dəyişikliklər əks etdirilir; və yenidən işlənmiş BMHŞK 13 mükafatlandırma ilə bağlı ödənişlərin ədalətli dəyərini qiymətləndirilməsi üsulunu müəyyənləşdirir.

Cari dövrdə qüvvədə olan sair yenidən baxılmış standart və şərhlər. BMHŞK 19 "Maliyyə öhdəliklərinin kapital alətləri hesabına ödənilməsi", hüquqların emissiyasına dair BMUS 32-yə düzəlişlər, BMHŞK 14-də minimal maliyyələşdirmənin əvvəlcədən ödənilməsi tələblərinə dair aydınlaşdırmalar "BMUS 19 – müəyyən edilmiş ödəniş planı aktivləri, minimal maliyyələşdirmə tələbləri və onların qarşılıqlı əlaqəsi" və BMHS 1 "BMHS-nin ilk dəfə tətbiq edilməsi" hazırkı maliyyə hesabatlarına təsir göstərməmişdir.

1 yanvar 2012-ci ildə və ya daha sonra başlayan illik dövrlərdə mütləq tətbiq ediləcək müəyyən yeni standart və şərhlər buraxılmışdır ki, Qrup bunları vaxtından əvvəl qəbul etməmişdir.

BMHS 9, "Maliyyə Alətləri Hissə 1: Təsnifləşdirmə və Qiymətləndirmə". 2009-cu ilin noyabr ayında dərc edilmiş BMHS 9 39 sayılı BMUS-da maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi və qiymətləndirilməsi bölmələrini əvəz edir. 2010-cu ilin oktyabr ayında BMHS 9 yenidən işlənmişdir. Yenidən işlənmiş BMHS 9 maliyyə öhdəliklərinin təsnifləşdirilməsini və qiymətləndirilməsini əhatə edir. 2011-ci ilin dekabr ayında yenidən işlənmiş Standart (i) qüvvəyə minmə tarixini dəyişərək, Standartın 1 yanvar 2015-ci ildə və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə aid olmasını müəyyən etmiş və (ii) keçidlə bağlı əlavə məlumat daxil etmişdir. Bu Standartın əsas xüsusiyyətləri aşağıda göstərilir:

- Maliyyə aktivləri iki qiymətləndirmə kateqoriyasında təsnifləşdirilməlidir: ilkin qiymətləndirmədən sonra ədalətli dəyərlə qiymətləndirilən aktivlər və ilkin qiymətləndirmədən sonra amortizasiya edilmiş dəyərlə qiymətləndirilən aktivlər. Təsnifləşdirmə ilə bağlı qərar ilkin uçot zamanı qəbul edilməlidir. Təsnifləşdirmə, müəssisənin maliyyə alətlərinin idarə edilməsi üzrə biznes modeldən və alət üzrə nağd pul axınlarının xüsusiyyətindən asılıdır.
- Maliyyə aləti yalnız borc aləti olduqda ilkin qiymətləndirmədən sonra amortizasiya edilmiş dəyərlə qiymətləndirilir. Eyni zamanda bu aktiv aşağıdakı tələblərə cavab verməlidir: (i) müəssisənin biznes modelinin məqsədi aktivləri saxlamaq yolu ilə onun yaratdığı nağd pul axınlarını əldə etməkdən ibarətdir və (ii) aktivin yaratdığı nağd pul axınları yalnız əsas məbləği və faiz ödənişlərini əks etdirir (yəni, maliyyə aləti yalnız 'kreditin ən sadə xüsusiyyətlərinə' malikdir). Bütün sair borc alətləri mənfəət və zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə qiymətləndirilməlidir.
- Bütün pay alətləri ilkin qiymətləndirmədən sonra ədalətli dəyərlə qiymətləndirilməlidir. Satış üçün nəzərdə tutulan pay alətləri mənfəət və zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə qiymətləndirilməli və əks etdirilməlidir. Bütün sair pay qoyuluşları ilə bağlı ədalətli dəyərlə yenidən qiymətləndirmə üzrə realizasiya edilməmiş və realizasiya edilmiş gəlir və zərərlərin mənfəət və zərər kimi deyil, sair ümumi gəlirlər kateqoriyasında uçota alınması üçün ilkin uçot zamanı yekun seçim edilə bilər. Ədalətli dəyərlə yenidən qiymətləndirmə üzrə gəlir və xərclər mənfəət və zərəərə aid edilmir. Bu seçim hər bir maliyyə aləti üçün fərdi qaydada tətbiq edilə bilər. Dividendlər, investisiya üzrə gəlirləri əks etdirdiyi zaman mənfəət və ya zərərdə göstərilməlidir.
- Maliyyə öhdəliklərinin təsnifləşdirilməsi və qiymətləndirilməsi ilə bağlı BMUS 39-un əksər tələbləri dəyişdirilmədən BMHS 9-a köçürülmüşdür. Əsas dəyişiklik mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərdə qeydə alınan maliyyə öhdəlikləri kateqoriyasına aid edilmiş öz kredit riski üzrə dəyişikliklərin effektinin müəssisələr tərəfindən sair ümumi gəlirlərin tərkibində açıqlanması tələbindən ibarətdir.

1 yanvar 2015-ci il tarixindən BMHS 9 məcburi şəkildə tətbiq ediləcəkdir, lakin həmin standartın bu tarixdən əvvəl tətbiqinə icazə verilir. Hazırda Qrup bu standartın tətbiqi nəticələrini, onun maliyyə hesabatlarına təsirini və tətbiq olunma tarixini nəzərdən keçirir.

4 Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi (davamı)

BMHS 10, Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları (2011-ci ilin may ayında buraxılmış və 1 yanvar 2013-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illər üçün qüvvəyə minir), BMUS 27-də "Konsolidasiya edilmiş və ayrı maliyyə hesabatları" və Standartların Şərhi Komitəsinin 12 (SŞK 12) "Konsolidasiya – xüsusi məqsədli müəssisələr" şərhində nəzarət və konsolidasiya ilə bağlı olan bütün göstərişləri əvəz edir. BMHS 10 nəzarət anlayışını elə dəyişir ki, nəzarəti müəyyən etmək məqsədilə bütün müəssisələrə eyni meyar tətbiq edilsin. Bu anlayış geniş tətbiq göstərişləri ilə dəstəklənir. Qrup hazırda düzəliş edilmiş standartın maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

BMHS 11, Birgə razılaşmalar, (2011-ci ilin may ayında buraxılmış və 1 yanvar 2013-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illər üçün qüvvəyə minir), BMUS 31 "Birgə müəssisələrdə paylar" və SŞK 13 "Birgə müəssisələr - müəssisələr tərəfindən qeyri-pul qoyuluşları" standartlarını əvəz edir. Təriflərdəki dəyişikliklər birgə razılaşma növlərinin sayını ikiyədək azaltmışdır: birgə əməliyyatlar və birgə müəssisələr. Birgə müəssisələr üçün proporsional konsolidasiya siyasəti aradan götürülmüşdür. Birgə müəssisə iştirakçıları üçün kapitalın uçotu mütləqdir. Qrup hazırda yeni standartın maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

BMHS 12, Sair müəssisələrdə maraqların açıqlanması, (2011-ci ilin may ayında buraxılmış və 1 yanvar 2013-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illər üçün qüvvəyə minir), Törəmə müəssisədə, birgə razılaşmada, asılı müəssisədə və ya konsolidasiya edilməmiş strukturlaşdırılmış müəssisədə payı olan müəssisələrə tətbiq edilir. Bu standart hazırda BMUS 28-də "Asılı şirkətlərə investisiyalar" açıqlama tələblərini əvəz edir. BMHS 12 müəssisələrdən maliyyə hesabatlarının oxucularına müəssisənin törəmə müəssisədə, birgə razılaşmada, Asılı müəssisədə və ya konsolidasiya edilməmiş strukturlaşdırılmış müəssisədəki paylarının xüsusiyyətini, bunlarla bağlı risk və maliyyə təsirlərini qiymətləndirməyə kömək edən məlumatın açıqlanmasını tələb edir. Bu məqsədlərə nail olmaq üçün yeni standart bir sıra sahədə açıqlamaların edilməsini tələb edir, o cümlədən müəssisənin sair müəssisədəki paylarına nəzarət etməsi, birgə nəzarət etməsi və ya əhəmiyyətli təsir göstərməsinə dair mühakimə və fərziyyələrin işlədilməsini, qrup əməliyyatlarında və pul vəsaitlərinin hərəkətlərində qeyri-nəzarət payları haqqında geniş məlumatların təqdim edilməsini, əhəmiyyətli qeyri-nəzarət payları olan törəmə müəssisələr üzrə icmal maliyyə məlumatlarının, eləcə də konsolidasiya edilməmiş strukturlaşdırılmış müəssisələrdə payların təfərrüatı ilə açıqlanmasını tələb edir. Qrup hazırda yeni standartın maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

BMHS 13, Ədalətli dəyərin ölçülməsi, (2011-ci ilin may ayında buraxılmış və 1 yanvar 2013-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illər üçün qüvvəyə minir), ədalətli dəyərin anlayışına yenidən baxaraq, ardıcılığın təkmilləşdirilməsi və mürəkkəbliyin azaldılmasına, eləcə də bütün BMHS-lərdə ədalətli dəyərin ölçülməsi və açıqlama tələbləri üçün bir mənbədən istifadə edilməsinə yönəlir. Qrup hazırda standartın maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

BMUS 27, Ayrı Maliyyə Hesabatları, (2011-ci ilin may ayında buraxılmış və 1 yanvar 2013-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illər üçün qüvvəyə minir), dəyişmişdir və onun hazırda məqsədi müəssisə ayrı maliyyə hesabatlarını təqdim etdiyi zaman törəmə müəssisələrə, birgə müəssisələrə və asılı şirkətlərə investisiyaların uçota alınması və məlumatların açıqlanması tələblərini təsvir etməkdir. Nəzarətə və konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qaydalar BMHS 10, "Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları" standartı ilə əvəz edilmişdir. Qrup hazırda düzəliş edilmiş standartın maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

BMUS 28, Asılı şirkətlərə və birgə müəssisələrə investisiyalar, (2011-ci ilin may ayında yenidən baxılmış və 1 yanvar 2013-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illər üçün qüvvəyə minir). BMUS 28-də düzəliş Şuranın birgə müəssisə layihəsindən irəli gəlir. Layihə müzakirə edilərkən Şura kapital metodundan istifadə etməklə birgə müəssisələrin uçotunu BMUS 28-ə daxil etmək qərarına gəlmişdir, çünki bu metod həm birgə müəssisələrə, həm də asılı şirkətlərə tətbiq edilir. Bunu istisna etməklə, sair qaydalar dəyişməz qalır. Qrup hazırda düzəliş edilmiş standartın maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

4 Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi (davamı)

Məlumatların açıqlanması – Maliyyə aktivlərinin ötürülməsi – BMHS 7-ə Dəyişiklik (2010-cu ilin oktyabr ayında buraxılmış və 1 iyul 2011-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minmişdir). Bu dəyişiklik maliyyə aktivlərinin ötürülməsi zamanı yaranan riskin həcminə dair məlumatların əlavə açıqlanmasını tələb edir. Həmin dəyişiklik şirkətin balansında olan qarşı tərəfə ötürülmüş maliyyə aktivlərinin növləri üzrə aşağıdakı məlumatların açıqlanması tələbini əhatə edir: aktivlə bağlı risk və faydaların xarakteri, dəyəri və təsviri. Eyni zamanda istifadəçiyə aktivlə bağlı maliyyə öhdəliyinin həcmi, eləcə də maliyyə aktivi və onunla bağlı maliyyə öhdəliyi arasında qarşılıqlı əlaqəni anlamaq imkanı yaradan məlumatların açıqlanması zəruridir. Maliyyə aktivi uçotdan çıxarıldıqda, lakin, şirkət hələ də müəyyən risklərə məruz qaldığı və ötürülmüş aktivlə bağlı müəyyən faydalar əldə etmək iqtidarında olduğu təqdirdə, belə riskin həcmi istifadəçiyə aydın olması üçün əlavə məlumatların açıqlanması tələb olunur. Hazırda Qrup yenidən işlənmiş standartın onun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

BMUS 1-ə əlavələr, Maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsi (2011-ci ilin iyun ayında buraxılmış və 1 iyul 2012-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minmişdir), sair ümumi gəlirdə təqdim edilmiş maddələrin açıqlanmasını dəyişir. Düzəlişlər müəssisələrdən sair ümumi gəlirdə təqdim edilən maddələri gələcəkdə mənfəət və ya zərərlə yenidən təsnif edilə bilib-bilmədiyindən asılı olaraq iki qrupa bölünməsinə tələb edir. BMUS 1 tərəfindən təklif edilən ad “mənfəət və ya zərər və sair ümumi gəlir haqqında hesabat” olmuşdur. Qrup gözləyir ki, düzəliş edilmiş standart onun maliyyə hesabatlarının təqdimatını dəyişəcək, lakin əməliyyatların və qalıqların ölçülməsinə təsir göstərməyəcəkdir.

Düzəlişlər edilmiş BMUS 19, İşçilərin mükafatlandırılması (2011-ci ilin iyun ayında buraxılmış və 1 yanvar 2013-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir), müəyyən edilmiş pensiya xərci və əmək fəaliyyətinə xitam verilməsi ilə bağlı ödənişlərinin tanınması və ölçülməsini, eləcə də işçilərin mükafatları haqqında açıqlanan məlumatları əhəmiyyətli şəkildə dəyişir. Standart xalis müəyyən edilmiş pensiya öhdəliyində (aktivində) dəyişikliklər yarandığı zaman aşağıdakı kimi tanınmalıdır: (i) xidmət dəyəri və mənfəət və ya zərərdə xalis pay; və (ii) sair ümumi gəlirdə yenidən ölçmələr. Hazırda Qrup yenidən işlənmiş standartın onun maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

Məlumatların açıqlanması — Maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin qarşılıqlı əvəzləşdirilməsi - BMHS 7-ə düzəlişlər (2011-ci ilin dekabr ayında buraxılmış və 1 yanvar 2013-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Düzəliş müəssisənin maliyyə hesabatlarının istifadəçilərinə məhkəmə vasitəsilə əvəzləşdirmə hüquqları da daxil olmaqla, qarşılıqlı əvəzləşdirmə razılaşmalarının təsirini və ya potensial təsirini qiymətləndirmək imkanını verəcək məlumatların açıqlanmasını tələb edir. Düzəliş edilmiş standart məlumatların açıqlanmasına təsir edəcək, lakin maliyyə alətlərinin ölçülməsinə və tanınmasına təsir göstərməyəcəkdir.

Maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin qarşılıqlı əvəzləşdirilməsi - BMUS 32-ə düzəlişlər (2011-ci ilin dekabr ayında buraxılmış və 1 yanvar 2014-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Düzəliş bəzi qarşılıqlı əvəzləşdirmə meyarlarının tətbiqində müəyyən edilmiş uyğunsuzluqları aradan götürmək üçün BMUS 32-ə tətbiqi üzrə göstərişlərini əlavə etmişdir. Düzəlişdə “hazırda qanuni qüvvəyə minmiş qarşılıqlı əvəzləşdirmə hüququna malikdir” sözləri izah edilir və bəzi ümumi hesablaşma sistemlərinin xalis hesablaşmaya ekvivalent olması göstərilir. Qrup hazırda düzəlişin nəticələrini, Qrupa təsirini və Qrup tərəfindən qəbul ediləcəyi vaxtı nəzərdən keçirir.

Sair yenidən baxılmış standartlar və şərhlər: kəskin hiperinflasiyaya aid olan və müəyyən istisnalar üçün müəyyən edilmiş tarixlərə istinad etməni aradan götürən BMHS 1-ə düzəliş “BMHS-ların ilk dəfə təqdim edilməsi”, BMUS 12-ə “Mənfəət vergiləri” ədalətli dəyərlə qiymətləndirilmiş investisiya mülkiyyətinin satış vasitəsi ilə tam bərpa olunması fərziyyəsini təqdim edən düzəliş və BMHŞK 20-ə “Yerüstü mədənin hasilat mərhələsində təbəqəli çıxarma” ilə bağlı xərclərin hasilat sənayesində təbəqəli çıxarma fəaliyyətindən irəli gələn faydaların nə zaman və necə uçota alınmasını nəzərdən keçirən düzəliş hazırkı maliyyə hesabatlarına heç bir təsir göstərməyəcəkdir. Yuxarıda göstərilən hallardan başqa, yeni standartlar və şərhlərin Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsiri gözlənilmir.

2009-2011-ci illərdə BMHS-lara illik təkmilləşdirmələr

BMUSŞ 2009 – 2011-ci illərin BMHS-lara illik təkmilləşdirmələr buraxmışdır ki, bunlar onun standartlarına və asılı nəticələr bazasına düzəlişləri əhatə edir. İllik təkmilləşdirmələr layihəsi BMHS-ı lazımi, lakin təcili olmayan düzəlişlərin aparılması mexanizmi ilə təmin edir. Düzəlişlər retrospektiv şəkildə tətbiq edilir.

4 Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi (davamı)

BMHS 1-in tətbiqi ilə bağlı düzəlişlər

Bu düzəliş göstərir ki, BMHS-nin tətbiqini dayandırmış müəssisə aşağıdakılardan birini seçə bilər:

- (i) BMHS 1 - i yenidən tətbiq etmək, hətta müəssisə əvvəlki hesabat dövründə BMHS 1-i tətbiq etmişdirsə, və ya
- (ii) BMHS-ı BMUS 8-ə "*Mühasibat uçotu siyasəti*" uyğun olaraq retrospektiv qaydada tətbiq etmək.

Əgər müəssisə BMHS 1-i yenidən tətbiq edir və ya BMUS 8 – i tətbiq edirsə, o, hansı səbəbə görə əvvəl BMHS-ın tətbiqini dayandırdığını və sonra BMHS-a uyğun hesabatların tətbiq edilməsinə yenidən başladığını bildirməlidir.

Borcalma xərclərinə aid olan düzəlişlər

Bu düzəliş göstərir ki, BMHS-nı qəbul etdikdən sonra borcalma xərclərini əvvəlki ÜQMUP-ə uyğun olaraq kapitallaşdırmış müəssisə açılış maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əvvəl keçid tarixində kapitallaşdırılmış məbləği düzəliş etmədən gələcək dövrə köçürə bilər.

BMHS qəbul edildikdən sonra borcalma xərcləri, o cümlədən tikintisi tamamlanmamış müvafiq aktivlərlə bağlı xərclər BMUS 23-ə "*Borcalma xərcləri*" uyğun olaraq tanınır.

BMUS 1-ə "Maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsi" Düzəliş

Müqayisəli məlumatla dair tələblərin şərh

Bu düzəliş könüllü əlavə müqayisəli məlumat və minimal tələb edilən müqayisəli məlumat arasındakı fərqi izah edir. Ümumiyyətlə, minimal tələb edilən müqayisəli dövr əvvəlki dövrdür.

Müəssisə müqayisəli məlumatı maliyyə hesabatlarına aid olan qeydlərə o zaman daxil edir ki, o, könüllü olaraq minimal tələb olunan müqayisəli dövrdən əlavə müqayisəli məlumat təqdim etsin. Əlavə müqayisəli dövr maliyyə hesabatlarının tam toplusunu ehtiva etməli deyildir. Bundan əlavə, açılış maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat (üçüncü balans hesabatı) aşağıdakı hallarda mütləq təqdim edilməlidir: müəssisə mühasibat uçotu siyasətini dəyişəndə, retrospektiv yenidən hesablamalar edəndə və ya yenidən təsnif etmələr aparanda və bu dəyişiklik maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatla əhəmiyyətli təsir göstərəndə. Açılış hesabatı əvvəlki dövrün əvvəlinə verilə bilər. Məsələn, 31 dekabr 2014-cü il tarixində başa çatan il üzrə əvvəlki dövrün başlanğıcı 1 yanvar 2013-cü ildir. Bununla bərabər, könüllü müqayisəli məlumatdan fərqli olaraq, üçüncü balans hesabatını asılı qeydlər mütləq müşayiət etməli deyildir.

BMUS 16-a "Əsas vəsaitlər" Düzəliş

Servis avadanlığının təsnifatına aid olan düzəliş

Bu düzəliş müəyyən aktivlərin nə zaman əsas vəsait və ya mal-material ehtiyatı olduğunu göstərir. Bu müəssisələrin həmin aktivləri ardıcıl qeydə alıb təqdim edilməsinin təmin edilməsinə kömək edəcək.

Bu düzəliş izah edir ki, əsas vəsaitlər anlayışına uyğun olan iri ehtiyat hissələri və servis avadanlığı mal-material ehtiyatları deyildir.

BMUS 32-ə "Maliyyə alətləri: Təqdimatı" Düzəliş

Kapital alətlərinin sahiblərinə paylamaların vergi nəticələrinə aid olan düzəliş

Bu düzəliş göstərir ki, kapital sahiblərinə paylamalardan irəli gələn mənfəət vergisi BMUS 12 "*Mənfəət vergisi*" əsasında uçota alınır. Düzəliş hazırkı mənfəət vergisinə dair tələbləri BMUS 32-dən çıxarır və müəssisələrdən kapital sahiblərinə paylamalardan irəli gələn mənfəət vergisinə BMUS 12-dəki tələbləri tətbiq etməyi tələb edir.

BMUS 34-ə "Aralıq maliyyə hesabatları" Düzəliş

Cəmi aktivlər və öhdəliklər üçün aralıq maliyyə hesabatları və seqment məlumatı

Bu düzəliş BMUS 34-dəki hər hesabat seqmenti üzrə cəmi aktivlər və öhdəliklər üçün seqment məlumatına dair tələblərini izah edir ki, BMHS 8-də "*Əməliyyat seqmentləri*" tələblər ilə uyğunluq artırılınsın.

Xüsusi hesabat seqmenti üzrə cəmi aktivlər və öhdəliklər yalnız əməliyyat qərarlarını qəbul edən baş rəhbərə məlumat müntəzəm qaydada təqdim ediləndə və həmin hesabat seqmenti üzrə müəssisənin əvvəlki illik maliyyə hesabatlarında açıqlanan cəmi məbləğdə əhəmiyyətli dəyişiklik olanda açıqlanmalıdır.

Bu düzəliş 1 yanvar 2013-cü ildə və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq ediləcəkdir.

5 Seqmentlər üzrə məlumat

Əməliyyat seqmentləri – biznes fəaliyyəti həyata keçirərək mənfəət əldə edən və ya xərclərin yaranmasını nəzərdə tutan, fəaliyyət nəticələri əməliyyat məsələləri ilə bağlı əsas qərarları qəbul edən şəxs tərəfindən müntəzəm olaraq təhlil edilən və haqqında ayrıca maliyyə məlumatları mövcud olan müəssisə komponentləridir.

Qrup məhsul və xidmətlərə görə biznes vahidlərinə bölünmüş və beş hesabat seqmentinə ayrılmışdır:

- Neft və qaz – neft və qaz məhsullarının hasilatını əks etdirir
- Neftayırma – xam neft və qaz kondensatının ayrılmasını əks etdirir
- Tikinti – inzibati binaların və neft və qaz kondensatının hasilatı üçün aktivlərin tikintisini əks etdirir
- Satış və paylaşdırma – xam neft, təbii qaz, neft məhsulları və qaz kondensatının nəqli və satışını əks etdirir.

Yuxarıda göstərilən əməliyyat hesabat seqmentlərini yaratmaq üçün heç bir əməliyyat seqmentləri cəmlənməyib.

Qrupun seqmentləri ayrı-ayrı müştərilərə yönələn strateji biznes bölmələrini əks etdirir. Rəhbərlik resursların bölüşdürülməsi və fəaliyyətin qiymətləndirilməsi üçün ayrı ayrılıqda biznes vahidlərinin əməliyyatlarının nəticələrinə nəzarət edir. Əməliyyat seqmentləri arasında olan əməliyyatlara tətbiq edilən qiymətlər üçüncü tərəflərlə olan əməliyyatlara tətbiq olunan qiymətlər kimi bazar mühitində yaranır.

Rəhbərlik hər bir seqmentin fəaliyyətini vergidən sonrakı mənfəət göstəricisinə əsasən qiymətləndirir.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

5 Seqmentlər üzrə məlumat (davamı)

Hesabat seqmentləri üzrə mənfəət və ya zərər, aktiv və öhdəliklər haqqında məlumat

31 dekabr 2011-ci il tarixində tamamlanan il üzrə Qrupun əsas hesabat seqmentləri haqqında məlumat aşağıda təqdim edilir:

	Neft və qaz	Neftayırma	Tikinti	Satış və paylaşdırma	Bölüşdürül- məmiş (*)	Konsolida- siya düzəlişi (**)	Cəmi
2011							
Gəlirlər							
Kənar müştərilər	2,960,332	2,000,208	212,957	2,939,990	19,244	-	8,132,731
Seqmentlər arası	694,320	474,086	600,463	333,212	237,379	(2,339,460)	-
Cəmi gəlirlər	3,654,652	2,474,294	813,420	3,273,202	256,623	(2,339,460)	8,132,731
Maliyyə gəlirləri	25,927	17,857	18	2,704	874,613	(848,719)	72,400
Sair əməliyyat gəlirləri	7,223	22,133	51,818	197,978	527,386	(657,535)	149,003
Hazır məhsul üzrə mal- material ehtiyatlarında və başqa çatdırılmamış işlərdə dəyişikliklər	33,046	-	19,065	-	-	(16,986)	35,125
İstifadə edilən xammal və xərc materialları	(719,284)	(1,670,064)	(343,588)	(2,547,813)	(61,502)	1,647,297	(3,694,954)
İşçilər üzrə xərclər	(192,691)	(157,097)	(168,102)	(109,480)	(138,148)	136,575	(628,943)
Əsas vəsaitlərin köhnəməsi	(353,344)	(118,773)	(78,781)	(68,448)	(84,207)	88,836	(614,717)
Əsas vəsaitlərin dəyersizləşməsi	(300,605)	-	(1,989)	-	(197,100)	52	(499,642)
Ticarət və sair debitor borclarının dəyersizləşməsi	(97,416)	(280)	-	(53,990)	(2,106)	(1,476)	(155,268)
Əsas vəsaitlərin silinməsi üzrə gəlir – zərər							
çıxılmaqla	(27,172)	25,027	945	(18,053)	(6,478)	-	(25,731)
Kommunal xərclər	(1,201)	(164,669)	(4,354)	(341)	(1,966)	(736)	(173,267)
Nəqliyyat və nəqliyyat vasitələrinin istismarı	(137,366)	(2,722)	(74,245)	(20,760)	(12,886)	125,504	(122,475)
Mədən vergisi	(118,771)	-	-	(105)	-	654	(118,222)
Mənfəət vergisindən başqa sair vergilər	(33,317)	(16,461)	(5,193)	(13,707)	(7,653)	(804)	(77,135)
Təmir və texniki xidmət xərcləri	(168,748)	(44,676)	(67,728)	(36,592)	(29,385)	156,003	(191,126)
Yanacaq xərcləri	(985)	(293)	(4,493)	(1,813)	(43)	3,429	(4,198)
Enerji xərcləri	(16,740)	(23,744)	(1,313)	(2,567)	(353)	1,177	(43,540)
Sair	(76,620)	(110,094)	(84,899)	(217,031)	(499,830)	872,271	(116,203)
Maliyyə xərcləri	(57,971)	(97,805)	(2,503)	(19,882)	(45,743)	12,954	(210,950)
Məzənnə fərqi üzrə zərər (xalis)	(5,131)	(394,431)	(75)	1,396	(14,647)	-	(412,888)
Sosial xərclər	(6,601)	(18,195)	(2,864)	(16)	(280,677)	-	(308,353)
Birgə nəzarət altında olan müəssisələrin maliyyə nəticələrində pay	-	-	-	-	52,693	(33,472)	19,221
Asılı müəssisələrin maliyyə nəticələrində pay	-	-	-	131,936	42,040	-	173,976
Mənfəət vergisi xərci	(255,103)	(31,588)	(10,508)	(116,158)	38,106	-	(375,251)
Seqmentin nəticələri	1,151,782	(311,581)	34,631	380,460	408,737	(854,436)	809,593

(*) – bu məbləğlərə tədqiqat və işlənmə, İT, təhlükəsizlik departamentləri üzrə aktiv və öhdəliklər və sair qrup səviyyəsində idarə edilməyən funksiyalar daxildir.

(**) – seqment daxili qalıqlar konsolidasiya zamanı maliyyə hesabatlarında silinir. Konsolidasiya düzəlişləri kimi göstərilən məbləğlər şirkətdaxili qalıqları daxil edir.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

5 Seqmentlər üzrə məlumat (davamı)

Hesabat seqmentləri üzrə mənfəət və ya zərər, aktiv və öhdəliklər haqqında məlumat (davamı)

	Neft və qaz	Neftayırma	Tikinti	Satış və paylaşdırma	Bölüşdürülməmiş (*)	Konsolidasiya düzəlişi (**)	Cəmi
Asılı müəssisələrə investisiyalar	13	-	-	1,093,155	93,202	-	1,186,370
Birgə nəzarət altında olan müəssisələrə investisiyalar	221	133	1	601	391,443	-	392,399
Hesabat seqmentinə aid olan sair aktivlər	7,380,527	3,354,999	1,340,178	4,505,602	5,904,090	(7,104,254)	15,381,142
Hesabat seqmentinə aid olan cəmi aktivlər	7,380,761	3,355,132	1,340,179	5,599,358	6,388,735	(7,104,254)	16,959,911
Hesabat seqmentinə aid olan sair öhdəliklər	(2,573,881)	(2,018,095)	(814,674)	(4,742,070)	(2,274,643)	4,712,072	(7,711,291)
Hesabat seqmentinə aid olan cəmi öhdəliklər	(2,573,881)	(2,018,095)	(814,674)	(4,742,070)	(2,274,643)	4,712,072	(7,711,291)
Kapital məsrəfləri (***)							
Əlavələr - ARDNŞ	828,097	87,443	48,990	328,299	279,458	(61,108)	1,511,179
Əlavələr – Törəmə müəssisələr	322,238	103,458	45,184	81,398	139	-	552,417
Birgə aktivlərdə əlavə payın əldə edilməsi	381,641	-	-	-	-	-	381,641
Cəmi kapital məsrəfləri	1,531,976	190,901	94,174	409,697	279,597	(61,108)	2,445,237

(*) – bu məbləğlərə tədqiqat və işlənmə, İT, təhlükəsizlik departamentləri üzrə aktiv və öhdəliklər və sair qrup səviyyəsində idarə edilməyən funksiyalar daxildir.

(**) – seqment daxili qalıqlar konsolidasiya zamanı maliyyə hesabatlarında silinir. Konsolidasiya düzəlişləri kimi göstərilən məbləğlər şirkətdaxili qalıqları daxil edir.

(***) - Kapital məsrəfləri maliyyə alətləri, təxirə salınmış vergi aktivləri, əmək fəaliyyətinin başa çatmasından sonra ödəniş planları üzrə aktivlər və sığorta müqavilələri üzrə yaranan hüquqlardan başqa uzunmüddətli aktivlər üzrə daxilolmaları əks etdirir.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

5 Seqmentlər üzrə məlumat (davamı)

Hesabat seqmentləri üzrə mənfəət və ya zərər, aktiv və öhdəliklər haqqında məlumat (davamı)

31 dekabr 2010-cu il tarixində tamamlanan il üzrə Qrupun əsas hesabat seqmentləri haqqında məlumat aşağıda təqdim edilir:

	Neft və qaz	Neftayırma	Tikinti	Satış və paylaşdırma	Bölüşdürülməmiş (*)	Konsolidasiya düzəlişi (**)	Cəmi
2010							
Gəlirlər							
Kənar müştərilər	2,641,923	1,653,144	151,241	1,079,421	1,536	-	5,527,265
Seqmentlər arası	605,728	356,450	551,754	263,430	(2,132)	(1,775,230)	-
Cəmi gəlirlər	3,247,651	2,009,594	702,995	1,342,851	(596)	(1,775,230)	5,527,265
Maliyyə gəlirləri	28,163	20,187	10	1,886	55,198	(38,269)	67,175
Sair əməliyyat gəlirləri	15,550	16,756	74,067	802,219	693,250	(1,423,264)	178,578
Hazır məhsul üzrə material ehtiyatlarında və başa çatdırılmamış işlərdə dəyişikliklər	20,007	843	17,760	6,019	402	-	45,031
İstifadə edilən xammal və xərc materialları	(584,806)	(1,272,576)	(312,992)	(864,854)	(47,758)	1,356,749	(1,726,237)
İşçilər üzrə xərclər	(180,066)	(145,735)	(143,484)	(87,192)	(128,597)	129,984	(555,090)
Əsas vəsaitlərin köhnəlməsi	(322,505)	(131,342)	(57,651)	(144,194)	(62,861)	68,912	(649,641)
Əsas vəsaitlərin dəyərsizləşməsi	(360,047)	-	-	-	-	-	(360,047)
Ticarət və sair debitor borclarının dəyərsizləşməsi	(186,205)	(379,670)	(501)	196,579	101,644	556,588	288,435
Əsas vəsaitlərin silinməsi üzrə gəlir – zərər çıxılmaqla	207,015	86	(18,314)	(2,114)	(210,588)	-	(23,915)
Kommunal xərclər	(1,956)	(167,669)	(3,909)	(220)	(3,993)	6,199	(171,548)
Nəqliyyat və nəqliyyat vasitələrinin istismarı	(124,481)	(2,575)	(55,880)	(25,026)	(12,555)	105,369	(115,148)
Mədən vergisi	(121,559)	-	-	(24)	-	-	(121,583)
Mənfəət vergisindən başqa sair vergilər	(29,234)	(7,220)	(3,343)	(6,943)	(15,582)	-	(62,322)
Təmir və texniki xidmət xərcləri	(145,190)	(29,858)	(68,318)	(38,608)	(31,078)	67,087	(245,965)
Yanacaq xərcləri	(1,245)	(4,455)	(3,934)	(683)	(78)	3,681	(6,714)
Enerji xərcləri	(17,493)	(19,577)	(1,174)	(2,617)	(1,290)	1,322	(40,829)
Sair	(286,908)	(126,956)	(11,012)	(160,805)	(506,648)	664,925	(427,404)
Maliyyə xərcləri	(56,440)	(83,905)	(1,625)	(12,622)	(20,599)	-	(175,191)
Məzənnə fərqi üzrə zərər (xalis)	(11,168)	(49,364)	(59)	(21,813)	(9,106)	-	(91,510)
Sosial xərclər	(10,383)	(14,995)	(2,762)	(42)	(171,722)	-	(199,904)
Birgə nəzarət altında olan müəssisələrin maliyyə nəticələrində pay	-	-	-	-	43,077	(36,687)	6,390
Asılı müəssisələrin maliyyə nəticələrində pay	-	-	-	6,271	92,809	-	99,080
Asılı müəssisələrin silinməsindən yaranan zərər	-	-	-	-	(902)	-	(902)
Mənfəət vergisi xərci	(251,110)	31,530	(16,826)	(285,441)	(60,417)	-	(582,264)
Seqmentin nəticələri	827,590	(356,901)	93,048	702,627	(297,990)	(312,634)	655,740

(*) – bu məbləğlərə tədqiqat və işlənmə, İT, təhlükəsizlik departamentləri üzrə gəlir və xərclər və sair qrup səviyyəsində idarə edilməyən funksiyalar daxildir.

(**) – seqment daxili qalıqlar konsolidasiya zamanı maliyyə hesabatlarında silinir. Konsolidasiya düzəlişləri kimi göstərilən məbləğlər şirkətdaxili qalıqları daxil edir.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

5 Seqmentlər üzrə məlumat (davamı)

Hesabat seqmentləri üzrə mənfəət və ya zərər, aktiv və öhdəliklər haqqında məlumat (davamı)

	Neft və qaz	Neftayırma	Tikinti	Satış və paylaşdırma	Bölüşdürülməmiş (*)	Konsolidasiya düzəlişi (**)	Cəmi
Asılı müəssisələrə investisiyalar	13	-	-	97,094	253,978	-	351,085
Birgə nəzarət altında olan müəssisələrə investisiyalar	221	133	2	18,811	246,727	-	265,894
Hesabat seqmentinə aid olan sair aktivlər	7,058,693	769,063	1,152,860	6,509,788	4,896,482	(5,326,097)	15,060,789
Hesabat seqmentinə aid olan cəmi aktivlər	7,058,927	769,196	1,152,862	6,625,693	5,397,187	(5,326,097)	15,677,768
Hesabat seqmentinə aid olan sair öhdəliklər	(1,971,317)	(910,740)	(704,486)	(6,358,116)	(2,278,627)	4,705,613	(7,517,673)
Hesabat seqmentinə aid olan cəmi öhdəliklər	(1,971,317)	(910,740)	(704,486)	(6,358,116)	(2,278,627)	4,705,613	(7,517,673)
Kapital məsrəfləri (***)							
Əlavələr - ARDNŞ	615,260	43,422	125,761	397,152	136,911	-	1,318,506
Əlavələr – Törəmə müəssisələr	194,539	52,831	359	53,955	-	-	301,684
Müəssisələrin birləşməsi nəticəsində alışlar	-	48,316	-	327	11,918	-	60,561
Cəmi kapital məsrəfləri	809,799	144,569	126,120	451,434	148,829	-	1,680,751

(*) – bu məbləğlərə tədqiqat və işlənmə, İT, təhlükəsizlik departamentləri üzrə aktiv və öhdəliklər və sair qrup səviyyəsində idarə edilməyən funksiyalar daxildir.

(**) – seqment daxili qalıqlar konsolidasiya zamanı maliyyə hesabatlarında silinir. Konsolidasiya düzəlişləri kimi göstərilən məbləğlər şirkətdaxili qalıqları daxil edir.

(***) - Kapital məsrəfləri maliyyə alətləri, təxirə salınmış vergi aktivləri, əmək fəaliyyətinin başa çatmasından sonra ödəniş planları üzrə aktivlər və sığorta müqavilələri üzrə yaranan hüquqlardan başqa uzunmüddətli aktivlər üzrə daxilolmaları əks etdirir.

Coğrafi məlumat

Hər bir ayrıca ölkə üzrə əhəmiyyətli olan gəlirlər aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	2011-ci il üzrə	2010-cu il üzrə
Azərbaycan	4,140,795	3,460,755
Türkiyə	1,848,774	1,583,967
Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri	1,323,722	-
Gürcüstan	679,153	459,096
Sair	140,287	23,447
Cəmi konsolidasiya edilmiş gəlirlər	8,132,731	5,527,265

Təhlil müştərinin aid olduğu ölkəyə əsaslanır. Azərbaycan mənşəli ofşor şirkətlərindən yaranan gəlirlər Azərbaycan sətrində göstərilir. Gəlirlərə əsas fəaliyyətdən yaranan gəlirlər daxildir. Bir müştəridən 1,323,722 AZN (2010: sıfır) məbləğində gəlirlər satış və paylaşdırma seqmenti tərəfindən xam neftin satışından əldə edilmişdir.

5 Seqmentlər üzrə məlumat (davamı)

Coğrafi məlumat (davamı)

Hər bir ayrıca ölkə üzrə əhəmiyyətli olan kapital məsrəfləri aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	2011-ci il üzrə	2010-cu il üzrə
Azərbaycan	2,260,318	1,616,541
Türkiyə	103,464	11,498
Gürcüstan	59,831	33,168
Sair	21,624	19,544
Cəmi kapital məsrəfləri	2,445,237	1,680,751

Təhlil aktivlərin yerləşdirilməsinə əsaslanır. Kapital məsrəfləri maliyyə alətləri, təxirə salınmış vergi aktivləri və əmək fəaliyyətinin başa çatmasından sonra ödəniş planları üzrə aktivlər və sığorta müqavilələri üzrə hüquqlar istisna olmaqla uzunmüddətli aktivlər üzrə daxilolmaları əks etdirir.

6 Maliyyə risklərinin idarə edilməsi

Maliyyə risk amilləri. Fəaliyyətin adi gedişində Qrup kredit, likvidlik və bazar risklərinə məruz qalır. Bazar riski alınan və satılan malların dəyişkən qiymətləri, sair xammalların qiymətləri, valyuta məzənnələri və faiz dərəcələri dəyişmələri nəticəsində yaranır. Bazar qiymətlərindəki bu cür dəyişikliklər, dərəcəsindən asılı olaraq, Qrupun maliyyə vəziyyətinin dəyişməsinə səbəb ola bilər. Qrupun ümumi risk idarəetmə proqramı maliyyə bazarlarının qeyri-müəyyənliklərini əhatə edir və Qrupun maliyyə fəaliyyətinə potensial mənfi təsiri azaltmağı nəzərdə tutur. Maliyyə nəticələrinə təsir edə bilən müxtəlif risklərin səmərəli şəkildə idarə edilməsi üçün Qrupun əsas strategiyası güclü maliyyə mövqeyinin qorunub saxlanmasından ibarətdir. İdarəetmə üzrə müəyyən edilmiş rəsmi prosedurların olmamasına baxmayaraq, Qrupun rəhbərliyi maliyyə risklərini cari bazar mövqeyinə istinadən müəyyən edir və qiymətləndirir.

(i) Xarici valyuta riski

Qrup fəaliyyətin adi gedişində əsasən ABŞ dolları məzənnəsi ilə əlaqədar olaraq müxtəlif xarici valyuta üzrə məzənnə riskinə məruz qalır. Xarici valyuta üzrə məzənnə riskləri əsasən gələcək kommərasiya əməliyyatlarından, uçota alınmış aktiv və öhdəliklərdən yaranır (bu aktiv və öhdəliklər funksional valyutadan fərqli valyutada ifadə edildikdə).

Qrupun borc öhdəliklərinin və satışlarının əksər hissəsi, həmçinin xarici müştərilər üzrə debitor borcları ABŞ dolları ilə ifadə edilir. 31 dekabr 2011-ci il tarixində başa çatan il ərzində ABŞ dollarının AZN-ə qarşı dəyərində əhəmiyyətli azalma olmamışdır. Lakin buna baxmayaraq, Qrupun törəmə müəssisəsi olan STEAŞ-ın borc öhdəliklərinin əhəmiyyətli hissəsi ABŞ dolları ilə ifadə olunduğundan 31 dekabr 2011-ci il tarixində tamamlanan il üzrə Qrupun ümumi gəlir haqqında hesabatında 412,888 AZN (2010: 91,510 AZN) məbləğində məzənnə fərqi üzrə xalis zərər qeydə alınmışdır.

Rəhbərlik Qrupun xarici valyuta riskini hecləşdirmir.

Bütün sair dəyişənlərin sabit qalması şərti ilə, Qrupun vergidən sonra mənfəətinin ABŞ dolları, Türk lirəsi və Yapon yenası üzrə məzənnələrdəki mümkün dəyişikliklərə qarşı həssaslıq təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir və Qrupun kapital balansına əhəmiyyətli təsiri mövcud deyildir:

2011-ci il üzrə	Məzənnənin dəyişməsi (+/-)	Vergidən sonrakı mənfəətə təsir
ABŞ DOLLARI/AZN	5.09%	1,706 / (1,706)
YAPON YENASI/AZN	7.85%	(9,048) / 9,048
ABŞ DOLLARI/YTL	10%	(68,142) / 68,142

6 Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Maliyyə risk amilləri (davamı)

(ii) Xarici valyuta riski (davamı)

2010-cu il üzrə	Məzənnənin dəyişməsi (+/-)	Vergidən sonrakı mənfəətə təsir
ABŞ DOLLARI/AZN	8.35%	53,544 / (53,544)
YAPON YENASI/AZN	10%	(11,865) / 11,865
ABŞ DOLLARI/YTL	10%	(140,318) / 140,318

Qrupun bütün digər valyutalar üzrə məzənnə dəyişikliklərinə məruz qalması riski əhəmiyyətli deyil.

(iii) Malların qiymət riski

Qrupun satışlarının əhəmiyyətli hissəsi Azərbaycan hökuməti tərəfindən tənzimlənsə də, Qrup hələ də neft bazarındaki qiymət dəyişikliklərinə görə müəyyən qiymət riskinə məruz qalır. Hazırda Qrup qiymətlərdəki dəyişənliyin təsirini azaltmaq məqsədilə derivativ maliyyə alətlərindən istifadə etmir.

(iv) Faiz dərəcəsi riski

Qrup dəyişkən faiz dərəcəli maliyyə öhdəlikləri üzrə faiz dərəcəsi riskinə məruz qalır. Bu riskin azaldılması məqsədilə Qrupun rəhbərliyi cari faiz dərəcəsinin müntəzəm təhlilini aparır və bu təhlildən asılı olaraq rəhbərlik maliyyələşməni sabit və ya dəyişkən dərəcə əsasında əldə edilməsinin daha əlverişli olub-olmamasına dair qərarı qəbul edir. Cari bazarda sabit və ya dəyişkən faiz dərəcəsi ilə baş vermiş dəyişiklik əhəmiyyətli hesab edildiyi təqdirdə rəhbərlik müəyyən borcun daha əlverişli faiz dərəcəsi ilə yenidən maliyyələşdirməsini nəzərdən keçirə bilər.

Faiz dərəcələrində dəyişikliklər əsasən borc öhdəliklərinin ədalətli dəyərinə (sabit faizli borclar) və ya gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinə (dəyişkən faizli borclar) təsir edir. Rəhbərlik Qrupun risklərinin sabit və ya dəyişkən faiz dərəcələri üzrə təsirini müəyyən etmək üçün rəsmi siyasətinə malik deyil. Lakin, yeni borc öhdəliklərinin cəlb edilməsi zamanı rəhbərlik ödəniş tarixinədək gözlənilən müddət ərzində həmin borc öhdəlikləri üzrə sabit və ya dəyişkən faiz dərəcələrinin daha əlverişli olacağına dair qərar qəbul etmək üçün öz mülahizələrindən istifadə edir.

Faiz hesablanan öhdəlik və aktivlərin əksəriyyəti üzrə dəyişkən faiz dərəcəsi LIBOR-un dəyişməsi nəticəsində Qrupu faiz ödənişlərinin və gəlirlərinin dəyişməsinə məruz qoyur. Qrupun dəyişkən faizli aktivlərinə Carlina Overseas Corp. birgə nəzarət altında olan müəssisəsindən debitor borcu daxildir. Qrup bu debitor borcu ilə əlaqədar LIBOR-un dəyişməsi riskinə məruz qalır.

Kreditlər və borc öhdəlikləri üzrə ödəniləcək və alınacaq faiz dərəcələrindəki mümkün dəyişikliklərə qarşı həssaslıq təhlili aşağıdakı cədvəldə əks etdirilir.

Kreditlər və borc öhdəlikləri, alınacaq kreditlər çıxılmaqla	Baza dərəcələrində artım/azalma	Vergidən sonra mənfəətə təsir
2011-ci il üzrə	+15 / -15	2,019 / (2,019)
2010-cu il üzrə	+100 / -25	9,100 / (2,275)

Kredit riski və kredit risklərinin konsentrasiyası. Kredit riski qarşı tərəfin müqavilə üzrə öhdəliklərini yerinə yetirə bilmədiyi təqdirdə Qrupa dəyər biləcək potensial maliyyə zərəridir.

Qrupun kredit riskinə məruz qalan maliyyə alətləri ilk növbədə pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, o cümlədən məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri daxil olmaqla, debitor borcları və alınacaq kreditlərdən ibarətdir.

6 Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski və kredit risklərinin konsentrasiyası (davamı). Qrupun məruz qaldığı kredit riskinin maksimum dərəcəsi maliyyə aktivlərinin balans dəyəri üzrə əks etdirilir və aşağıdakı cədvəldə aktivlərin kateqoriyalarına görə təsnifləşdirilir:

	2011	2010
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (Qeyd 8)	1,157,538	960,756
Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri	75,493	648,004
Depozitlər (Qeyd 9)	-	399,011
Ticarət və sair debitor borcları (Qeyd 10)	2,086,191	1,785,845
Birgə nəzarət altında olan müəssisələrə verilən kreditlər (Qeyd 18)	178,484	263,235
Sair cari maliyyə aktivləri (Qeyd 13)	-	12,961
Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri (Qeyd 13)	82,365	79,148
Sair uzunmüddətli aktivlər	3,837	-
Verilmiş maliyyə qarantiyaları (Qeyd 35)	51,930	383,062
Cəmi maksimal kredit riski	3,635,838	4,532,022
Maliyyə zəmanətləri – sair tərəflərin borcları üçün alınmış zəmanətlər (Qeyd 35)	(336,787)	(252,963)
Alınmış zəmanətləri çıxmaqla cəmi kredit riski	3,299,051	4,279,059

Qrup pul vəsaitlərini Azərbaycan Respublikasında tanınmış maliyyə təşkilatlarında saxlayır. Qrupun pul vəsaitlərinin əksər hissəsi Azərbaycan Hökumətinin nəzarətində olan Azərbaycan Beynəlxalq Bankında ("ABB") yerləşdirilir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə ABB-də saxlanılan pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, eləcə də məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri 835,805 AZN (2010: 1,516,928 AZN) təşkil etmişdir. Qrup hesablarının olduğu bankların statusuna daim nəzarət edir.

Debitor borcları əsasən satılmış xam neft, neft məhsulları və təbii qaza görə yerli və xarici müştərilər, o cümlədən əlaqəli tərəflərlə yaranmış qalıqlardan ibarətdir. ARDNŞ, Azərbaycan Hökumətinin nəzarətində olan müəyyən müştərilərin, o cümlədən Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən Azərenerji ASC və AZAL QSC kimi ictimai əhəmiyyətli müəssisələri xam neft, neft məhsulları və təbii qazla fasiləsiz təchizatını təmin etmək öhdəliyini daşıyır. Qrupun bu müştərilərlə münasibətlərinə tətbiq edilən faktiki hesablaşma şərtləri Azərbaycan Hökumətinin qəbul etdiyi sosial və iqtisadi qərarlardan əhəmiyyətli dərəcədə asılıdır. Qrupun özəl sektorda fəaliyyət göstərən müştərilər və əlaqəli olmayan sair üçüncü şəxslərlə ticarət balansından yaranan kredit riski onların ödəmə qabiliyyətini daimi nəzarət altında saxlamaqla azaldılır. Gələcəkdə qaytarılması gözlənilməyən bütün debitor borclar üçün konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatlarında dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatlar hesablandığına görə Qrup mövcud debitorlarla bağlı yüksək kredit riskinə məruz qalmadığını hesab edir.

31 dekabr 2011-ci il tarixinə cəmi 303,172 AZN (739,083,379 YTL) (2010: 244,854 AZN (476,461,417 YTL)) məbləğində zəmanət məktubları və bank qarantiyaları termoplast və lif materiallarının satışına görə STEAŞ şirkətinin yerli və xarici müştəriləri tərəfindən təqdim edilmişdir.

18-ci qeyddə təfərrüatı ilə təsvir edildiyi kimi, Qrupun 178,484 AZN (2010: 263,235 AZN) məbləğində birgə nəzarət altında olan müəssisə olan Carlina Overseas Corp-dan alınacaq bir krediti vardır. Carlina Overseas Corp. mülkiyyətçiləri və Qrupun törəmə müəssisəsi olan Azərbaycan (EySiCi) Limited ("AzAÇG") arasında 28 dekabr 2006-cı il tarixli "Səhmlərin Girovu və Saxlanması haqqında Saziş"ə və 12 aprel 2007-ci il tarixli "Səhmlərin Təminat kimi verilməsi və Saxlanması haqqında Saziş"ə uyğun olaraq, Carlina Overseas Corp.-un mülkiyyətçiləri Carlina Overseas Corp. tərəfindən alınmış və ya alınacaq bütün mədaxillərdə və vəsaitlərdə özlərinin bütün hüquq və maraqlarını, eləcə də Carlina Overseas Corp-da bütün paylarını və hər hansı sair kapital maraqlarını AzAÇG xeyrinə girov qoymuşlar.

6 Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski və kredit risklərinin konsentrasiyası (davamı). Qrup maliyyə debitor borclarını aşağıdakı kateqoriyalara bölmüşdür:

31 dekabr 2011-ci il	Standart	Qeyri-standart	Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş	Fərdi dəyərsizləşmiş
Ticarət və debitor borcları (Qeyd 10)	1,945,041	99,434	41,716	215,393
- Zəmanət hesabına bağlanan hissə	-	-	19,260	-
Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri	-	82,365	-	-
Birgə nəzarət altında olan müəssisələrə verilən kreditlər (Qeyd 18)	-	-	178,484	-
Cəmi	1,945,041	181,799	220,200	215,393

31 dekabr 2010-cu il	Standart	Qeyri-standart	Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş	Fərdi dəyərsizləşmiş
Ticarət və debitor borcları (Qeyd 10)	1,699,728	54,049	32,068	180,727
- Zəmanət hesabına bağlanan hissə	-	-	28,790	-
Sair maliyyə aktivləri	-	12,961	-	-
Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri	-	79,148	-	-
Birgə nəzarət altında olan müəssisələrə verilən kreditlər (Qeyd 18)	-	232,987	30,248	-
Cəmi	1,699,728	379,145	62,316	180,727

Standart kateqoriya adətən müstəqil səviyyəyə bərabər və ya yaxın olan kredit reytingi olan və ya çox yaxşı girovla təmin edilmiş minimal kredit riski səviyyəsi olan borcalanlardan debitor borclarını təmsil edir. Qeyri-standart kateqoriya yaxşı maliyyə vəziyyəti və vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş yaxşı borc xidməti olan sair borcalanlardan debitor borclarını təmsil edir.

Likvidlik riski. Likvidlik riski Qrupun ödəmə vaxtı çatmış maliyyə öhdəliklərinin yerinə yetirə bilməyəcəyi təqdirdə yaranan riskdir. Likvidliyin idarə edilməsinə Qrupun yanaşması həm adi, həm də qeyri-adi şəraitdə, münasib olmayan zərər çəkməyərək və ya Qrupun nüfuzuna ziyan vurmayaq, öhdəlikləri yerinə yetirməli olanda kifayət qədər likvidliyi təmin etməkdən ibarətdir. Likvidlik riskini idarə edərək Qrup kifayət qədər pul ehtiyatları və borc öhdəlikləri saxlayır, proqnozlaşdırılmış və faktiki pul vəsaitlərinin hərəkətinə davamlı olaraq nəzarət edir.

Likvidlik riskinin düzgün idarə olunması funksiyasına kifayət qədər dövrü kapitalının saxlanması və bazar mövqelərinin bağlanması daxildir. Rəhbərlik, Qrupun likvidlik ehtiyatı üzrə davamlı proqnozlara gözlənilən pul vəsaitlərinin hərəkətinə əsasən nəzarət edir.

Qrupun bütün maliyyə öhdəlikləri qeyri-derivativ maliyyə alətlərindən ibarətdir. Aşağıdakı cədvəldə Qrupun maliyyə öhdəlikləri maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın tarixindən müqavilədə nəzərdə tutulan ödəmə tarixinədək qalan dövr üzrə müvafiq ödəmə müddətlərinə görə təsnifləşdirilir. Cədvəldə göstərilən məbləğlər müqavilədə nəzərdə tutulan diskont edilməmiş pul vəsaitlərinin hərəkətini əks etdirir. Diskontlaşmanın təsiri əhəmiyyətli olmadığı üçün 12 ay ərzində ödənilməli olan qalıqlar təxminən onların balans dəyərində bərabərdir.

31 dekabr 2011-ci və 2010-cu il tarixlərinə maliyyə öhdəliklərinin ödəmə müddətlərinə görə təhlili aşağıda göstərilir:

31 dekabr 2011-ci il	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi
Ticarət və sair maliyyə kreditör borcları	2,682,464	-	-	-	2,682,464
Faiz hesablanan borc öhdəlikləri	234,305	602,356	1,741,785	760,873	3,339,319
Sair maliyyə öhdəlikləri	-	39,765	3,731	-	43,496
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	2,916,769	642,121	1,745,516	760,873	6,065,279

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

6 Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Likvidlik riski (davamı)

31 dekabr 2010-cu il	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi
Ticarət və sair maliyyə kreditor borcları	2,318,949	272,935	-	-	2,591,884
Faiz hesablanan borc öhdəlikləri	98,347	977,443	1,856,868	464,577	3,397,235
Sair maliyyə öhdəlikləri	-	15,606	10,620	23,776	50,002
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	2,417,296	1,265,984	1,867,488	488,353	6,039,121

Kapitalın idarə edilməsi. Kapitalın idarə edilməsində Qrupun əsas məqsədi düzgün investisiya qərarları qəbul etməklə biznes əməliyyatlarının maliyyələşdirilməsi və davam etdirilməsi üçün güclü kapital bazasının təmin edilməsi və hökumətin, investorun və kreditorun işgüzar fəaliyyətinin dəstəklənməsindən ibarətdir.

Qrupun idarə etdiyi məcmu kapital aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	2011	2010
Cəmi borc öhdəlikləri (Qeyd 20)	2,980,288	3,059,676
Qrupun səhmdarlarına aid olan cəmi kapital	8,516,391	7,455,816
Çıxılsın: pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	(1,157,744)	(961,761)
Cəmi idarə edilən kapital	10,338,935	9,553,731

Qrupdan vaxtaşırı olaraq dövlət büdcəsinə və Azərbaycan Hökuməti tərəfindən maliyyələşdirilən müxtəlif layihələrə vəsait köçürməsi tələb olunur.

İl ərzində Qrupun kapitalın idarə edilməsi üzrə yanaşmasında heç bir dəyişiklik olmamışdır.

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri. Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri alətin könüllü tərəflər arasında məcburi və ya ləğv etmə satışı olmayan cari əməliyyatlar zamanı mübadilə edilə bildiyi məbləğlə daxil edilir. Maliyyə alətlərinin təxmin edilən ədalətli dəyəri Qrup tərəfindən mövcud bazar məlumatlarından (əgər mövcud olarsa) və müvafiq qiymətləndirmə metodlarından istifadə etməklə müəyyən edilmişdir. Lakin, təxmin edilən ədalətli dəyərin müəyyən edilməsi üçün bazar məlumatlarını şərh edərkən peşəkar mülahizələr irəli sürmək tələb edilir. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən edərkən rəhbərlik bütün mövcud bazar məlumatlarından istifadə edir.

Aşağıdakı cədvəldə maliyyə hesabatlarında əks etdirilmiş maliyyə alətləri balans dəyərləri və ədalətli dəyər sinifləri üzrə müqayisə edilir:

	31 dekabr 2011-ci il	
	Balans dəyəri	Ədalətli dəyəri
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (Qeyd 8)	1,157,744	1,157,744
Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri (Qeyd 9)	75,493	75,493
Ticarət və sair debitor borcları (Qeyd 10)	2,086,191	2,086,191
Birgə nəzarət altında olan müəssisələrə verilən kreditlər (Qeyd 18)	178,484	178,484
Sair uzunmüddətli aktivlər	3,837	3,837
Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri (Qeyd 13)	82,365	82,365
Cəmi maliyyə aktivləri	3,584,114	3,584,114
Cəmi maliyyə öhdəlikləri (Qeyd 19)	(2,682,464)	(2,682,464)
Qısamüddətli və uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi (Qeyd 20)	(761,518)	(761,518)
Uzunmüddətli borc öhdəlikləri (Qeyd 20)	(2,218,770)	(2,202,591)
Sair mövcud olmayan öhdəliklər (Qeyd 25)	(43,496)	(43,496)
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	(5,706,248)	(5,690,069)

6 Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri (davamı)

	31 dekabr 2010-cu il	
	Balans dəyəri	Ədalətli dəyəri
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (Qeyd 8)	961,761	961,761
Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri (Qeyd 9)	648,004	648,004
Depozit	399,011	399,011
Ticarət və sair debitor borcları (Qeyd 10)	1,785,845	1,785,845
Birgə nəzarət altında olan müəssisələrə verilən kreditlər (Qeyd 18)	263,235	263,235
Sair maliyyə aktivləri (Qeyd 13)	12,961	12,961
Sair uzunmüddətli aktivlər (Qeyd 13)	79,148	79,148
Cəmi maliyyə aktivləri	4,149,965	4,149,965
Cəmi maliyyə öhdəlikləri (Qeyd 19)	(2,318,949)	(2,318,949)
Təxirə salınmış ödəniləcək alış vəsaiti (Qeyd 26)	(272,935)	(272,935)
Qısamüddətli və uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi (Qeyd 20)	(996,832)	(996,832)
Uzunmüddətli borc öhdəlikləri (Qeyd 20)	(2,062,844)	(2,044,947)
Sair mövcud olmayan öhdəliklər (Qeyd 25)	(50,002)	(50,002)
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	(5,701,562)	(5,683,665)

Ədalətli dəyərlər qiymətləndirilərkən, aşağıdakı metod və fərziyyələr istifadə edilmişdir:

- Qısamüddətli maliyyə aktivləri və öhdəlikləri, əsas etibarlı ilə bu alətlərin qısamüddətli olduğuna görə, balans dəyərlərini təxmin edir;
- Uzunmüddətli müəyyən dərəcəli və dəyişən dərəcəli debitor borcları/borc vəsaitləri Qrup tərəfindən faiz dərəcələri, ölkə üzrə xüsusi risk amilləri, müştərinin fərdi krediti ödəmə qabiliyyəti və maliyyələşdirilən layihənin risk xüsusiyyətləri kimi parametrlərə əsaslanaraq qiymətləndirilir.

7 Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar və qalıqlar

Baş rəhbərliyə ödənişlər. Qrupun baş rəhbərliyinə ARDNŞ Prezidenti və on Vitse-prezident daxildir. Qrupun baş rəhbərliyinin bütün üzvləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən təyin edilir. Baş rəhbərliyin üzvləri təsdiqlənmiş əmək haqqı cədvəlinə uyğun olaraq əmək haqqı və mükafatlar, eləcə də Qrupun müəyyən şirkətlərində Direktorlar şurasının üzvləri olduqlarına görə ödənişlər almaq hüququna malikdirlər. 2011-ci il ərzində baş rəhbərliyə cəmi ödənişlər 282 AZN (2010: 268 AZN) təşkil etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

7 Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar və qalıqlar (davamı)

Qrupun əhəmiyyətli əməliyyatlar apardığı və ya hesablaşmalar üzrə əhəmiyyətli qalıqlara malik olduğu əlaqəli tərəflərlə münasibətlər aşağıda göstərilir.

31 dekabr 2011-ci il tarixinə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə qalıqlar aşağıda əks etdirilir:

	Qeyd	Dövlət və onun nəzarətində olan müəssisələr	Asılı və birgə müəssisələr
Debitor borclarının ümumi məbləği		272,964	731,643
Ticarət və sair debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlar		(79,797)	-
Sair debitor borcları		-	17,574
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri		456,269	463
Depozit		398,138	-
ƏDV və sair vergilər üzrə debitor borcları		435,744	-
Təchizatçılara qabaqcadan ödəmələr		2,094	60
Birgə nəzarət altında olan müəssisələrdən kredit üzrə debitor borcları	18	-	178,484
ABB-dən qarşısında borc öhdəlikləri (3 faizdən 16 faizədək sabit faiz dərəcəsi və LIBOR üstəgəl 2 faizdən LIBOR üstəgəl 3.5 faizədək dəyişkən faiz dərəcələri)	20	(688,188)	-
Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi vasitəsilə alınmış borc öhdəlikləri	20	(179,009)	-
Ticarət və sair kreditor borcları		(67,205)	(676,648)
Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fonduna (ARDNF) ödəniləcək vergilər	21	(123,324)	-
ARDNF-a ödəniləcək istiqraz	20	(381,452)	-
ARDNF-a ödəniləcək kreditor borcu		(1,098,129)	-
Vergilər üzrə kreditor borcları		(293,364)	-
Mənfəət vergisi üzrə kreditor borcları		(17,574)	-

31 dekabr 2011-ci il tarixində tamamlanan il üzrə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aşağıda göstərilir:

	Qeyd	Dövlət və onun nəzarətində olan müəssisələr	Asılı və birgə müəssisələr
Təbii qazın satışı		203,949	-
Neft məhsullarının satışı		243,754	286,480
Xam neftin satışı		-	1,323,722
Göstərilmiş xidmətlər		22,313	94,733
Depozitlər üzrə faiz gəlirləri		33,244	-
Əlaqəli müəssisələrdən alınmış kreditlər üzrə faizlər		-	16,468
Mənfəət vergisi	33	(461,254)	-
Aksiz vergisi	28	(440,769)	-
Qiymət marjası üzrə vergi		(449,075)	-
Mədən vergisi	29	(118,222)	-
Sair vergilər		(128,713)	-
Kommunal xərclər		(65,177)	(180)
Sair əməliyyat xərcləri		(70,825)	(25,385)
Sosial sığorta ayırımları		(116,153)	-
Sosial xərclər		(569,931)	(627)
Nəqliyyat xərcləri		(5,864)	(5,345)
Ekologiya xidməti və ekoloji təhlükəsizlik		(4,676)	(22,406)
Əsas vəsaitlər və mal-material ehtiyatlarının alınması		(1,365,212)	(1,174,523)
Birgə nəzarət altında olan müəssisələrdən alınmış dividendlər	16	-	11,362
Asılı müəssisələrdən alınmış dividendlər	17	-	159,912

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

7 Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar və qalıqlar (davamı)

31 dekabr 2010-ci il tarixinə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə qalıqlar aşağıda əks etdirilir:

	Qeyd	Dövlət və onun nəzarətində olan müəssisələr	Asılı və birgə müəssisələr
Debitor borclarının ümumi məbləği		176,440	617,232
Ticarət və sair debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlar		(44,229)	-
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri		176,935	-
Depozit		1,345,666	-
ƏDV və sair vergilər üzrə debitor borcları		412,158	-
Mənfəət vergisi üzrə qabaqcadan ödəmələr		649	-
Təchizatçılara qabaqcadan ödəmələr		6,040	-
Birgə nəzarət altında olan müəssisələrdən kredit üzrə debitor borcları	18	-	263,235
ABB-dən alınmış borc öhdəlikləri (1.65 faizdən 14 faizədək sabit faiz dərəcəsi və LIBOR üstəgəl 2 faizdən LIBOR üstəgəl 3.5 faizədək dəyişkən faiz dərəcələri)	20	(1,734,303)	-
Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi vasitəsilə alınmış borc öhdəlikləri	20	(183,101)	-
Ticarət və sair kreditor borcları		(93,872)	(418,536)
ARDNF-a ödənilməli vergilər		(122,834)	-
ARDNF-a ödəniləcək kreditor borc		(1,026,737)	-
Ödənilməli vergilər		(94,352)	-

31 dekabr 2010-cu il tarixində tamamlanan il üzrə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aşağıda göstərilir:

	Qeyd	Dövlət və onun nəzarətində olan müəssisələr	Asılı və birgə müəssisələr
Təbii qazın satışı		210,622	-
Neft məhsullarının satışı		243,487	186,901
Göstərilmiş xidmətlər		19,647	65,142
Depozitlər üzrə faiz gəlirləri		24,737	-
Əlaqəli müəssisələrdən alınmış kreditlər üzrə faizlər		-	11,590
Mənfəət vergisi	33	(301,758)	-
Aksiz vergisi	28	(389,549)	-
Qiymət marjası üzrə vergi		(315,467)	-
Mədən vergisi	29	(121,583)	-
Sair vergilər		(154,021)	-
Kommunal xərclər		(65,972)	-
Sair əməliyyat xərcləri		(62,227)	(19,127)
Sosial sığorta ayırımları		(105,380)	-
Sosial xərclər		(454,297)	-
Nəqliyyat xərcləri		(6,487)	(8)
Ekologiya xidməti və ekoloji təhlükəsizlik		(2,896)	(17,388)
Əsas vəsaitlər və mal-material ehtiyatlarının alınması		(34,098)	(803,107)
Birgə nəzarət altında olan müəssisələrdən alınmış dividendlər	16	-	5,692
Asılı müəssisələrdən alınmış dividendlər	17	-	57,748

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların aparılması şərtləri. Hökumətə və hökumət nəzarəti altında olan təşkilatlara satışlar və onlardan satınalmalar Azərbaycan Hökuməti tərəfindən tənzimlənən bazar qiymətləri ilə həyata keçirilir. Digər əlaqəli tərəflərə satışlar və onlardan satınalmalar bir birindən asılı olmayan tərəflər arasında aparılan əməliyyatların şərtləri əsasında həyata keçirilir. İlin sonuna olan qalıqlar təminatlı deyildirlər və hesablaşmalar nağd şəkildə aparılır. Əlaqəli tərəflər üzrə debitor və ya kreditor borcları üzrə heç bir zəmanət təqdim olunmamışdır. Əlavə olaraq Qeyd 18-də birgə nəzarət altında olan müəssisədən alınmış zəmanət təsvir edilir.

8 Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

	2011	2010
ABŞ dolları ilə bank qalıqları	872,472	671,748
AZN ilə bank qalıqları	162,724	178,333
YTL ilə bank qalıqları	20,382	56,182
Avro ilə bank qalıqları	62,071	46,644
Sair valyuta ilə bank qalıqları	39,889	7,849
Kassada olan pul vəsaitləri	206	1,005
Cəmi pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	1,157,744	961,761

31 dekabr 2011-ci il tarixinə ABŞ dolları ilə ifadə edilmiş bank qalıqlarına ABB-da yerləşdirilmiş 269,426 AZN məbləğində tələb edilənədək depozit daxildir (2010: 240,513 AZN və 47,874 AZN məbləğində iki tələb edilənədək depozit). 31 dekabr 2011-ci ildə başa çatan il ərzində bu depozit üzrə faiz dərəcəsi Reuters tərəfindən dərc edilmiş gündəlik dərəcənin 70 faizinə bərabərdir (2010: 0.5 - 1.5 faiz civarında olan bank marjasını çıxmaqla gündəlik dərəcə). Tələb edilənədək depozitlərin ilkin müddətləri üç aydan azdır. Bütün bank qalıqlarının və depozitlərin vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmişdir. Bundan əlavə, Qrup ABB-da ildə 2.85 faiz dərəcəsi ilə faiz hesablanan 100 milyon ABŞ dolları (78,650 AZN) məbləğində depozit saxlayır. 31 dekabr 2011-ci və 2010-cu il tarixlərinə bu depozitin, müvafiq olaraq, 30,800 AZN və 38,400 AZN məbləğində hissəsi Qrupun eyni məbləğdə ABB-dan alınacaq borc vəsaiti üzrə girov qoyulmuşdur (Qeyd 9).

31 dekabr 2010-cu il tarixinə YTL ilə ifadə edilmiş bank qalıqlarına Halk Bankasında yerləşdirilmiş, müddəti bir aydan az olan və ildə 8.2 faiz dərəcəsi ilə faiz hesablanan 42,663 AZN məbləğində müddətli depozit daxildir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə Qrup depoziti geri götürmüşdür.

9 Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri və depozitlər

Qısamüddətli məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri və depozitlər

	2011	2010
ABB-da depozit hesabı – ABŞ dolları ilə	62,260	616,878
Əsas vəsaitlərin alınması üçün akkreditiv	-	21,026
Məhdudiyət qoyulmuş sair pul vəsaitləri	32,110	18,289
Cəmi qısamüddətli məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri və depozitlər	94,370	656,193

31 dekabr 2011-ci il tarixində qısamüddətli məhdudlaşdırılmış depozitlərə ABB-da 31,460 AZN məbləğində müddətli depozit və Qrupun 2010-cu ilin may ayında alınmış və 2012-ci ilin may ayında müddəti başa çatan ABB qarşısında 30,800 AZN (2010: 38,400 AZN) məbləğində öhdəlikləri üzrə girov qoyulmuş ABB-da 78,650 AZN məbləğində sair depozitin bir hissəsi daxildir (Qeyd 20). Depozitlər üzrə ildə 2.85 faiz hesablanır.

Uzunmüddətli depozitlər

31 dekabr 2010-cu ildə Qrupun ABB-dan alınmış eyni məbləğdə kredit vəsaitləri üzrə ABB qarşısındakı öhdəliklər üçün girov qoyulmuş ABB-da cəmi 1,015,889 AZN məbləğində qısamüddətli (616,878 AZN) və uzunmüddətli (399,011 AZN) depozitləri olmuşdur (Qeyd 20). 30 dekabr 2011-ci il tarixində Qrupla ABB arasında imzalanmış müqaviləyə uyğun olaraq, Qrup AMB qarşısındakı borc vəsaitlərini cəmi 987,058 AZN məbləğində AMB-da qoyulmuş depozitlərlə əvəzləşdirmişdir.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

10 Ticarət və sair debitor borcları

	2011	2010
Debitor borcları	2,174,890	1,912,523
Dəyersizləşmə zərəri üzrə ehtiyatı çıxılmaqla	(162,952)	(127,332)
Cəmi ticarət debitor borcları	2,011,938	1,785,191
Büdcədən tələb edilə bilən ƏDV	363,919	362,567
Sair vergilər üzrə debitor borcları	126,402	79,025
Qabaqcadan ödəmələr	143,543	148,853
Sair debitor borcları	126,694	54,049
Dəyersizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla (sair debitor borcları)	(52,441)	(53,395)
Neftin anderlifti üzrə debitor borcları	20,748	16,566
Cəmi ticarət və sair debitor borcları	2,740,803	2,392,856

Debitor borcları əsasən Qrupun müştərilərinə satılmış xam neft, neft məhsulları və təbii qaza görə alınacaq məbləğləri əks etdirir. Qrup aşağıda göstərilənlər istisna olmaqla təminat şəklində girov saxlamır.

31 dekabr 2011-ci il tarixinə 1,860,164 AZN (2010: 1,656,439 AZN) məbləğində debitor borcları, əsasən ABŞ dolları olmaqla, xarici valyutalarda ifadə olunmuşdur.

Büdcədən tələb edilə bilən ƏDV maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın tarixinə alışlar üzrə əvəzləndirilməmiş ƏDV-ni əks etdirir. Büdcədən tələb edilə bilən ƏDV alışlar üçün ödəniş aparıldıqda satışlar üzrə ƏDV ilə əvəzləşdirilə bilər.

Debitor borclarının dəyersizləşməsi üzrə ehtiyatın hərəkəti aşağıda göstərilir:

	2011	2010
1 yanvar tarixinə	180,727	1,601,199
İl ərzində ümitsiz borclar kimi silinmiş debitor borcları	(19,383)	(1,233,296)
İl ərzində ayrılmış əlavə ehtiyat	57,926	60,543
Debitor borcları üzrə dəyersizləşmə ehtiyatının geri qaytarılması	(3,877)	(247,719)
31 dekabr tarixinə	215,393	180,727

2010-cu ildə Azərenerji ASC və Azal QSC dövlət şirkətləri qarşısında ticarət kreditor borclarına aid olan 1,233,296 AZN Qrup tərəfindən Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 9 avqust 2010-cu il tarixli 148 sayılı Qərarı ilə silinmişdir.

Dəyersizləşmiş debitor borcları əsasən dövlət və kommərsiya müəssisələrinə təchiz edilmiş neft, təbii qaz və neft məhsulları üçün vaxtı keçmiş (360 gündən çox) borclara aiddir.

Vaxtı keçmiş, lakin dəyersizləşməmiş maliyyə aktivlərinin müddət üzrə təhlili:

	2011	2010
1-30 gün vaxtı keçmiş	7,939	18,356
1-3 ay vaxtı keçmiş	3,358	2,813
3 aydan çox vaxtı keçmiş	30,419	10,899
Cəmi vaxtı keçmiş debitor borcları	41,716	32,068

31 dekabr 2011-ci il tarixinə 41,716 AZN (2010: 32,068 AZN) məbləğində debitor borclarının vaxtı keçmişdir, lakin Qrup 19,260 AZN (2010: 28,790 AZN) məbləğində zəmanət məktubları və akkreditivlər saxlayır.

11 Mal-material ehtiyatları

	2011	2010
Xammal və ehtiyat hissələri	556,996	461,098
Hazır məhsul	230,895	153,664
Xam neft	67,287	53,142
Başa çatdırılmamış işlər	58,264	56,027
Yolda olan mallar	16,459	57,194
Sair	6,244	8,896
Cəmi mal-material ehtiyatları	936,145	790,021

12 Sair uzunmüddətli aktivlər

31 dekabr 2011-ci il tarixinə sair uzunmüddətli aktivlər əsasən 198,026 AZN (2010: 186,676 AZN) məbləğində əsas vəsaitlərin alınması üçün uzunmüddətli ödənişləri və 14,606 AZN (2010: 13,527 AZN) məbləğində maraqların ötürülməsi razılaşmasından irəli gələn debitor borclarını əks etdirir.

Bundan əlavə 31 dekabr 2011-ci il tarixinə sair uzunmüddətli aktivlərə Esso Schweiz GmbH ("Esso Switzerland") şirkətinin alınması üçün vəsaitin bir hissəsi kimi 35,758 AZN məbləğində qabaqcadan ödəmə daxildir (Qeyd 36).

13 Sair maliyyə aktivləri

5 oktyabr 2009-cu il tarixində Palmali ilə imzalanmış kredit müqaviləsinə uyğun olaraq, Qrup 30 sentyabr 2013-cü il tarixinə qədər illik LIBOR üstəgəl 4 faiz dərəcəsi şərti ilə 75 milyon ABŞ dolları (59,843 AZN) məbləğində kredit ayırmışdır. Kredit və əsas məbləğ hər rüb ödənilməlidir. 6 noyabr 2009-cu il tarixində Qrup kredit müqaviləsinə əlavə imzalamışdır. Bu əlavəyə əsasən kreditin məbləği 100 milyon ABŞ dollarına qədər (80,310 AZN) artırılmışdır. 30 mart 2010-cu il tarixində kreditin məbləği 120 milyon ABŞ dollarına (95,748 AZN) qədər artırılmışdır və kreditin ödəmə müddəti 30 sentyabr 2015-ci il tarixinədək uzadılmışdır, illik faiz dərəcəsi isə yenidən baxıldıqdan sonra LIBOR üstəgəl 4.5 faiz olmuşdur.

31 dekabr 2011 və 2010-cu il tarixlərində Palmali-yə verilmiş kredit üzrə debitor borcunun balans dəyəri müvafiq olaraq 82,365 AZN və 92,109 AZN (o cümlədən 12,961 AZN məbləğində qısamüddətli və 79,148 AZN məbləğində uzunmüddətli hissəsi) olmuşdur.

Qrup və Palmali-nin səhmdarları arasında 7 oktyabr 2009-cu il tarixində imzalanmış Səhmlərin Girovu haqqında Sazişə və Korporativ Zəmanətə uyğun olaraq qarşı tərəf 514 ümumi təsdiqlənmiş və buraxılmış səhmdən 340 səhmi və Palmali-dəki müvafiq iştirak payını yuxarıda qeyd olunan kredit müqaviləsinin yerinə yetirilməsinin təminatı kimi girov qoymuşdur. Bundan əlavə, xam neft və neft məhsullarının nəqli ilə bağlı 20 mart 2008-ci il tarixində Qrupun törəmə müəssisələrindən biri ilə imzalanmış nəqliyyat xidmətləri üzrə müqaviləyə uyğun olaraq, Palmali əldə etdiyi və ya əldə edəcək ümumi gəlirlər və vəsaitlərdəki bütün hüquq və paylarını Qrupun xeyrinə girov qoymuşdur. Yuxarıda qeyd olunan girov müqavilələri Palmali-nin Qrup qarşısına öhdəliklərini tam yerinə yetirənədək qüvvədə qalacaqdır.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

14 Əsas vəsaitlər

Əsas vəsaitlərin balans dəyərini hərəkəti aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Binalar və tikililər	Neft və qaz əmlakı və avadanlıqı	Kəşfiyyat və qiymətləndirmə aktivləri	Maşın və avadanlıqlar	Gəmilər və port avadanlıqı	Sair	Başa çatdırılmamış işlər	Cəmi
İlkin dəyər:								
1 yanvar 2010-cu il	1,024,524	5,234,171	61,712	1,758,911	423,886	950,479	864,945	10,318,628
Əlavələr	45,463	571,906	17,010	80,955	34,515	127,264	732,500	1,609,613
Müəssisələrin birləşməsi nəticəsində alışlar	8,000	327	-	42,830	-	99	9,305	60,561
Silinmələr	(1,438)	(186,556)	-	(16,033)	(2,234)	(8,365)	(122,525)	(337,151)
Köçürmələr	62,949	297,032	-	89,609	61	8,755	(458,406)	-
Hesabat valyutasına çevrilmə	(3,232)	(83,310)	(484)	(35,141)	-	51,108	(4,758)	(75,817)
31 dekabr 2010-cu il	1,136,266	5,833,570	78,238	1,921,131	456,228	1,129,340	1,021,061	11,575,834
Əlavələr	61,448	646,483	39,913	170,063	43,196	168,435	919,968	2,049,506
Birgə idarə edilən aktivlərdə payın artması	-	381,641	-	-	-	-	-	381,641
Silinmələr	(18,105)	(47,126)	-	(27,560)	(7,319)	(27,554)	(143,206)	(270,870)
Köçürmələr	37,221	384,807	-	64,435	17	4,574	(491,054)	-
Hesabat valyutasına çevrilmə	(14,782)	(27,104)	(1,270)	(208,931)	-	(133,688)	(27,802)	(413,577)
31 dekabr 2011-ci il	1,202,048	7,172,271	116,881	1,919,138	492,122	1,141,107	1,278,967	13,322,534
Köhnəlmə və dəyərsizləşmə:								
1 yanvar 2010-cu il	(218,452)	(1,413,566)	-	(374,889)	(96,271)	(88,524)	(172,267)	(2,363,969)
İl üzrə köhnəlmə xərci	(68,726)	(410,921)	-	(166,519)	(28,816)	(45,037)	-	(720,019)
Silinmələr	3,429	79,744	-	10,340	1,002	5,582	11,822	111,919
Köçürmələr	(723)	(83,374)	-	(2,617)	-	(2,596)	89,310	-
Dəyərsizləşmə	-	(190,133)	-	(1,924)	-	-	(167,990)	(360,047)
Hesabat valyutasına çevrilmə	299	2,437	-	5,939	-	334	3	9,012
31 dekabr 2010-cu il	(284,173)	(2,015,813)	-	(529,670)	(124,085)	(130,241)	(239,122)	(3,323,104)
İl üzrə köhnəlmə xərci	(72,085)	(353,312)	-	(155,773)	(52,501)	(66,692)	-	(700,363)
Silinmələr	8,514	25,537	-	12,998	775	4,807	17,767	70,398
Köçürmələr	(6,442)	(92,346)	-	(39,786)	(133,610)	(9,391)	(218,067)	(499,642)
Dəyərsizləşmə	(2,090)	(118,603)	-	274	-	(23)	120,442	-
Hesabat valyutasına çevrilmə	1,731	5,737	-	40,968	-	1,601	-	50,037
31 dekabr 2011-ci il	(354,545)	(2,548,800)	-	(670,989)	(309,421)	(199,939)	(318,980)	(4,402,674)
Xalis qalıq dəyəri:								
31 dekabr 2011-ci il	847,503	4,623,471	116,881	1,248,149	182,701	941,168	959,987	8,919,860
31 dekabr 2010-cu il	852,093	3,817,757	78,238	1,391,461	332,143	999,099	781,939	8,252,730
1 yanvar 2010-cu il	806,072	3,820,605	61,712	1,384,022	327,615	861,955	692,678	7,954,659

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

14 Əsas vəsaitlər (davamı)

2011-ci ildə Qrup AÇG HPBS-də əlavə 1.65 faiz iştirak payı almışdır (Qeyd 36). Bu alış nəticəsində Qrupun AÇG HPBS-dəki payı 11.65 faiz olmuşdur. Əməliyyat birgə nəzarət edilən aktivlərdən payın artmasını təmsil edir.

31 dekabr 2011-ci il tarixinə silinmiş əsas vəsaitlərə Dövlət tərəfindən təsdiqlənmiş sosial proqram çərçivəsində dövlət müəssisələrinin balansına köçürülmüş xalis qalıq dəyəri 94,338 AZN olan (2010: 54,049 AZN) aktivlər daxildir. Bu məbləğ dövlətə ödənişlər kimi uçota alınmışdır (Qeyd 27). Aktivlərin həmin il ərzində tikilməsinə/əldə edilməsinə və dövlət müəssisələrinin balansına köçürülməsinə görə rəhbərlik hesab edir ki, həmin aktivlərin dövlət müəssisələrinin balansına keçirilmə tarixində ədalətli dəyəri təxminən tikinti/alışın dəyərində bərabərdir.

Müəssisələrin birləşməsi nəticəsində alışlar 2 aprel 2010-cu il tarixində Azərikimya SC-nin və 25 fevral 2010-cu il tarixində SOCAR Bosphorus Energy şirkətinin alış nəticəsində əldə edilmiş müvafiq olaraq 48,316 AZN və 12,245 AZN məbləğində əsas vəsaitləri əks etdirir (Qeyd 36).

15 Qeyri-maddi aktivlər, qudvildən başqa

31 dekabr 2011-ci il tarixində tamamlanan il üzrə, qudvil istisna olmaqla, qeyri-maddi aktivlərin hərəkəti və müvafiq yığılmış amortizasiya aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Torpaq və əmlak üzərində mülkiyyət hüquqları	Sudan istifadə hüquqları	Ticarət adı	Müştəri ilə münasibətlər	Sair qeyri-maddi aktivlər	Cəmi
İlkin dəyər:						
1 yanvar 2010-cu il	168,732	202,424	38,674	102,521	33,980	546,331
Əlavələr	-	-	-	-	10,577	10,577
Silinmələr	-	-	-	-	(8)	(8)
Hesabat valyutasına çevirmə	(5,237)	(6,310)	(1,281)	(2,973)	(189)	(15,990)
31 dekabr 2010-cu il	163,495	196,114	37,393	99,548	44,360	540,910
Əlavələr	-	-	-	-	14,090	14,090
Hesabat valyutasına çevirmə	(33,401)	(40,033)	(7,546)	(20,582)	(1,700)	(103,262)
31 dekabr 2011-ci il	130,094	156,081	29,847	78,966	56,750	451,738
Amortizasiya və dəyersizləşmə:						
1 yanvar 2010-cu il	(6,347)	(7,077)	-	(6,876)	(4,794)	(25,094)
İl üzrə amortizasiya xərci	(3,869)	(4,383)	-	(4,662)	(3,092)	(16,006)
Silinmələr	-	-	-	-	3	3
31 dekabr 2010-cu il	(10,216)	(11,460)	-	(11,538)	(7,883)	(41,097)
İl üzrə amortizasiya xərci	(3,419)	(3,814)	-	(4,324)	(3,738)	(15,295)
Hesabat valyutasına çevirmə	2,914	3,266	-	3,511	454	10,145
31 dekabr 2011-ci il	(10,721)	(12,008)	-	(12,351)	(11,167)	(46,247)
Xalis qalıq dəyəri:						
31 dekabr 2011-ci il	119,373	144,073	29,847	66,615	45,583	405,491
31 dekabr 2010-cu il	153,279	184,654	37,393	88,010	36,477	499,813
1 yanvar 2010-cu il	162,385	195,347	38,674	95,645	29,186	521,237

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

15 Qeyri-maddi aktivlər, qudvildən başqa (davamı)

31 dekabr 2011-ci il tarixində qeyri-maddi aktivlərin balans dəyərində 2008-ci ilin may ayında müəssisələrin birləşməsi nəticəsində alınmış 29,847 AZN (2010: 37,393 AZN) məbləğində Petkim ticarət nişanı daxildir (Qeyd 26). 31 dekabr 2011-ci il tarixinə Petkim ticarət nişanının balans dəyəri onun bərpa dəyəri ilə müqayisə edilərək, dəyərsizləşmə üzrə yoxlanılmışdır. Bərpa dəyəri royalti yanaşmasından kənarlaşma tətbiq etməməklə müəyyən edilmişdir. Bu metodologiyayı tətbiq etmək üçün Qrup ticarət nişanının dəyərini onun Petkim şirkətinə aid olmasına görə qənaət edilmiş royaltilərin kapitalaşdırılması yolu ilə hesablamışdır. Hesablama zamanı 0.2 faiz royalti dərəcəsi istifadə edilmişdir və dəyərsizləşmənin yoxlanması zamanı WACC-a əsasən 11 il üçün 9.7 faizlik diskont dərəcəsi tətbiq edilmişdir. Aparılmış yoxlamanın nəticəsində Petkim ticarət nişanı üzrə dəyərsizləşmə müəyyən edilməmişdir.

2011-ci il ərzində uçota alınmış 15,295 AZN (2010: 16,006 AZN) məbləğində cəmi amortizasiya xərcləri 7,234 AZN məbləğində (2010: 7,474 AZN) satışların maya dəyərində, 4,121 AZN məbləğində (2010: 5,300 AZN) marketinq, satış və paylaşdırma xərclərinə və 3,940 AZN məbləğində (2010: 3,232 AZN) ümumi və inzibati xərclərə bölüşdürülmüşdür.

16 Birgə nəzarət altında olan müəssisələrə investisiyalar

Qrupun birgə nəzarət altında olan müəssisələrə investisiya qoyuluşlarının balans dəyərində hərəkəti aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Qeyd	2011	2010
1 yanvar 2011-ci il tarixinə balans dəyəri		265,894	111,810
Birgə nəzarət altında olan müəssisələrə investisiyalara əlavələr		84,504	112,388
Birgə nəzarət altında olan müəssisələrin vergidən sonrakı maliyyə nəticələrində pay		19,221	6,390
Birgə nəzarət altında olan müəssisələrdən alınmış dividendlər	7	(11,362)	(5,692)
Məzənnə fərqləri		670	154
Sair		33,472	40,844
31 dekabr 2011-ci il tarixinə balans dəyəri		392,399	265,894

31 dekabr 2011-ci il tarixinə Qrupun əsas birgə nəzarət altında olan müəssisələrində iştirak payı və həmin müəssisələrin maliyyə göstəriciləri haqqında ümumi məlumat, o cümlədən ümumi aktivlər, öhdəliklər, gəlir, mənfəət və ya zərər haqqında məlumat aşağıda əks etdirilir:

Adı	Cari aktivlər	Uzun-müddətli aktivlər	Cari öhdəliklər	Uzunmüddətli öhdəliklər	Gəlir	Mənfəət/ (zərər)	İştirak payı (%)	Təsis edildiyi ölkə
Azeri Fugro	165	47	(13)	-	1,340	53	60%	Azərbaycan
Azeri M.I. Drilling Fluids	44,473	4,975	(38,002)	-	85,127	7,385	51%	Azərbaycan
AzFen	34,751	8,595	(11,993)	-	87,952	17,521	60%	Azərbaycan
Azgerneft	24,585	26,563	(15,639)	-	39,524	15,310	40%	Azərbaycan
Azturqaz	324	873	(1,119)	-	661	(107)	50%	Azərbaycan
Bosshelf LLC	14,759	426	(12,567)	-	80,361	2,210	50%	Azərbaycan
Carlina Overseas Corp.	19,347	115,962	(384,550)	(2,247)	34,117	(13,931)	51%	Virciniya adaları (Britaniya)
Caspian Shipyard Company	14,081	1,089	(3,431)	-	22,022	1,966	20%	Azərbaycan
Ekol Mühəndislik Xidmətləri	6,294	10,332	(2,502)	(395)	26,830	(897)	51%	Azərbaycan
Oil and Gas Proservice	6,724	168	(1,243)	-	3	1,893	30%	Azərbaycan
Sarmatia	(1,224)	-	15	-	70	(275)	25%	Polşa
SOCAR AQŞ	346,822	4,636	(60,463)	(80,082)	145,285	65,631	51%	Azərbaycan
SOCAR Baghlan LLC	113	24,283	(5,287)	(20,433)	8	737	51%	Azərbaycan
SOCAR CAPE	5,325	5	(6,439)	-	9,344	(1,895)	51%	Azərbaycan
SOCAR - KPŞ	5,261	4,270	(9,475)	-	3,794	(12)	50%	Azərbaycan
Socar Petroleum QSC	26,152	70,448	(13,396)	(61,667)	289,659	660	51%	Azərbaycan
SOCAR-UGE	12,463	298	(1,219)	-	-	(2,318)	97%	Azərbaycan
SOCAR Umid	354	224,156	(15,432)	-	-	(1,448)	80%	Azərbaycan
Cəmi	560,769	497,126	(582,755)	(164,824)	826,097	92,483		

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

16 Birgə nəzarət altında olan müəssisələrə investisiyalar (davamı)

31 dekabr 2010-ci il tarixinə Qrupun əsas birgə nəzarət altında olan müəssisələrində iştirak payı və həmin müəssisələrin maliyyə göstəriciləri haqqında ümumi məlumat, o cümlədən ümumi aktivlər, öhdəliklər, gəlir, mənfəət və ya zərər haqqında məlumat aşağıda əks etdirilir:

Adı	Cari aktivlər	Uzun-müddətli aktivlər	Cari öhdəliklər	Uzunmüddətli öhdəliklər	Gəlir	Mənfəət / (zərər)	İştirak payı (%)	Təsis edildiyi ölkə
Azeri Fugro	406	112	(339)	(37)	551	(255)	60%	Azərbaycan
Azeri M.I. Drilling Fluids	51,407	3,614	(41,463)	-	95,812	10,419	51%	Azərbaycan
Azfen	16,575	6,340	(9,072)	-	36,008	207	60%	Azərbaycan
Azgerneft	18,365	22,644	(19,799)	-	26,640	6,692	40%	Azərbaycan
Azterqaz	297	872	(953)	-	594	(171)	50%	Azərbaycan
Bosshelf LLC	13,788	460	(13,766)	(74)	34,297	204	50%	Azərbaycan
								Virciniya adaları
Carlina Overseas Corp.	10,288	137,596	(147,181)	(227,983)	32,835	(53,373)	51%	(Britaniya)
Caspian Shipyards Company	13,517	1,450	(259)	-	17,501	1,974	20%	Azərbaycan
Ekol Mühəndislik Xidmətləri	3,727	11,460	(6,856)	(287)	14,736	(99)	51%	Azərbaycan
Oil and Gas Proservice	4,390	132	(763)	(613)	3,424	1,316	30%	Azərbaycan
Sarmatia	1,224	-	(15)	-	70	(275)	25%	Polşa
SOCAR AQŞ	226,638	3,542	(38,590)	(46,308)	144,028	71,396	51%	Azərbaycan
SOCAR Baghlan LLC	5,984	2,820	(522)	(8,868)	-	(687)	51%	Azərbaycan
SOCAR – KPŞ	555	620	(1,107)	-	3,442	-	50%	Azərbaycan
Socar Petroleum CJSC	13,098	47,899	(5,551)	(34,569)	185,856	136	51%	Azərbaycan
SOCAR-UGE	422	13,023	(1,445)	-	-	(1,756)	97%	Azərbaycan
SOCAR Umid	2,028	129,629	(18,123)	-	-	-	80%	Azərbaycan
Cəmi	382,709	382,213	(305,804)	(318,739)	595,794	35,728		

Qrupun payı 50 faizdən çox olan və sahibkarlar tərəfindən birgə nəzarət edilən investisiyalar birgə nəzarət altında olan müəssisələrə investisiyalar kimi tanınır.

2011-ci ilin mart ayında Qrup SOCAR Gulf QSC adlı birgə müəssisə yaratmaq məqsədilə sair iştirakçılarla birgə razılaşma imzalamışdır. Müəssisənin cəmi kapitalı 100 AZN və Qrupun payı 51 faiz olmuşdur. 2011-ci ildə bu müəssisənin əməliyyatları olmamışdır.

2011-ci ilin dekabr ayında Qrup SOCAR Foster-Wheeler Engineering LLC adlı birgə müəssisə yaratmaq məqsədilə sair iştirakçılarla birgə razılaşma imzalamışdır. Müəssisənin cəmi kapitalı 204 AZN olmuş, Qrupun payı isə 65 faiz olmuşdur. 2011-ci ildə bu müəssisənin əməliyyatları olmamışdır.

31 dekabr 2011-ci və 2010-cu il tarixlərində Qrupun Carlina Overseas Corp.-da investisiyalarının balans dəyəri sıfıra bərabər olmuşdur. 31 dekabr 2011-ci ildə Qrupun Carlina Overseas Corp.-da tanınmamış zərərlərdə payın Qrupun bu investisiya obyektində payından artıq olan hissəsi 81,146 AZN (2010: 74,041 AZN) təşkil edir.

17 Asılı müəssisələrə investisiyalar

Qrupun asılı müəssisələrdəki investisiya qoyuluşlarının balans dəyərinin hərəkəti aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Qeyd	2011	2010
1 yanvar 2011-ci il tarixinə balans dəyəri		351,085	315,353
Asılı müəssisələrə investisiyaların dəyəri		984,830	3,829
Asılı müəssisələrin vergidən sonrakı maliyyə nəticələrində pay		173,976	99,080
Asılı müəssisələrdən alınmış dividendlər	7	(159,912)	(57,748)
Törmə müəssisələrə köçürmə		(160,675)	-
Asılı müəssisələrin uçotdan silinməsi		(2,767)	(902)
Məzənnə fərqləri		(167)	(8,527)
31 dekabr 2011-ci il tarixinə balans dəyəri		1,186,370	351,085

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

17 Asılı müəssisələrə investisiyalar (davamı)

22 iyul 2011-ci il tarixində Qrup Azerbaijan BTC Ltd ("AzBTC") səhmlərinin qalan 77.44 faizini almışdır. Bu əməliyyat nəticəsində ARDNŞ AzBTC-nin yeganə 100 faizlik səhmdarı olmuşdur. Müvafiq olaraq, 22 iyul 2011-ci il tarixindən etibarən AzBTC asılı müəssisələrdən törəmə müəssisələrə köçürülmüşdür. AzBTC-də nəzarət əldə etdikdən sonra Qrup AzBTC-nin BTC Co səhmlərindəki 25 faizlik payı asılı müəssisəyə investisiya kimi tanımışdır (Qeyd 36).

2011-ci ilin iyun ayında Qrup SOCAR International DMCC adlı asılı müəssisə təsis etmək məqsədilə sair iştirakçılarla razılaşma imzalamışdır. Bu müəssisənin cəmi kapitalı 1,030 AZN, Qrupun payı isə 50 faiz olmuşdur.

2011-ci ildə Azeri Drilling şirkəti ləğv edilmişdir.

31 dekabr 2011-ci il tarixinə Qrupun əsas asılı müəssisələrində iştirak payı və həmin müəssisələrin maliyyə göstəriciləri haqqında ümumi məlumat, o cümlədən ümumi aktivlər, öhdəliklər, gəlir, mənfəət və ya zərər haqqında məlumat aşağıda əks etdirilir:

Adı	Cəmi aktivlər	Cəmi öhdəliklər	Gəlir	Mənfəət/ (zərər)	İştirak payı (%)	Təsis edildiyi ölkə
Atəşgah Sığorta Şirkəti	19,964	(14,945)	18,727	(2,048)	10%	Azərbaycan
Azərbaycan Qaz Təchizatı Şirkəti	405,399	(405,242)	1,138,607	-	8%	Kayman adaları
Azerbaijan John Brown	132	(32)	531	14	40%	Azərbaycan
AzLab	917	(279)	1,029	143	50%	Azərbaycan
BTC Co	4,168,399	(1,172,373)	522,303	493,099	25%	Azərbaycan
Caspian Geophysical	10,023	(4,430)	18,864	2,324	45%	Azərbaycan
Caspian Pipe Coatings LLC	8,880	(1,582)	7,636	199	50%	Azərbaycan
Cross Caspian Oil and Gas Logistics	8,180	(8,059)	103,454	22	34%	Azərbaycan
SOCAR International DMCC	660,279	(651,482)	1,332,777	8,387	50%	BƏƏ
Cənubi Qafqaz Boru Kəməri Şirkəti	1,018,965	(105,535)	156,483	52,709	10%	Kayman adaları
Cənubi Qafqaz Boru Kəməri Holding Şirkəti	18,480	(394)	1,054	1,022	10%	Kayman adaları
Supra Holding	3,232,528	(3,074,719)	26,571,500	23,848	50%	Malta
Cəmi	9,552,146	(5,439,072)	29,872,965	579,719		

31 dekabr 2010-cu il tarixinə Qrupun əsas asılı müəssisələrində iştirak payı və həmin müəssisələrin maliyyə göstəriciləri haqqında ümumi məlumat, o cümlədən ümumi aktivlər, öhdəliklər, gəlir, mənfəət və ya zərər haqqında məlumat aşağıda əks etdirilir:

Adı	Cəmi aktivlər	Cəmi öhdəliklər	Gəlir	Mənfəət/ (zərər)	İştirak payı (%)	Təsis edildiyi ölkə
Atəşgah Sığorta Şirkəti	20,465	(3,699)	16,734	326	10%	Azərbaycan
AzBTC	764,572	(535,896)	273,569	240,480	23%	Kayman adaları
Azərbaycan Qaz Təchizatı Şirkəti	852,413	(852,253)	1,835,334	-	8%	Kayman adaları
Azerbaijan John Brown	128	(2)	414	16	40%	Azərbaycan
Azeri Drilling Company	11,523	(89)	20,037	7,890	35%	Azərbaycan
AzLab	918	(2)	733	61	50%	Azərbaycan
Caspian Geophysical	4,544	(80)	6,123	(1,351)	45%	Azərbaycan
Caspian Pipe Coatings LLC	7,712	(10)	3,024	47	50%	Azərbaycan
Cross Caspian Oil and Gas Logistics	12,788	(100)	108,224	126	34%	Azərbaycan
SOCAR – ASM	4,305	(85)	14,750	2,344	30%	Azərbaycan
Cənubi Qafqaz Boru Kəməri Şirkəti ("CQBKŞ")	1,054,694	(997,512)	169,213	60,475	10%	Kayman adaları
Cənubi Qafqaz Boru Kəməri Holding Şirkəti ("CQBKHŞ")	19,820	(19,189)	1,209	1,176	10%	Kayman adaları
Supra Holding	2,442,178	(10,211)	15,775,048	68,290	50%	Malta
Cəmi	5,196,060	(2,419,128)	18,224,412	379,880		

17 Asılı müəssisələrə investisiyalar (davamı)

31 dekabr 2011-ci və 2010-cu il tarixlərinə Qrupun Azərbaycan Qaz Təchizatı Şirkətində ("AQTŞ") 8 faiz iştirak payı olmuşdur. AQTŞ Azərbaycan Respublikası Yanacaq və Energetika Nazirliyi və Qrupun 10 faiz iştirak payı olan Xəzər Dənizində Qaz Yatağının Kəşfiyyatı, İşlənməsi və Hasilatı ilə bağlı Şah Dəniz Hasilatın Pay Bölgüsü haqqında Sazişin ("Şah Dəniz HPBS") podratçı şirkətləri ilə birlikdə yaradılmışdır. AQTŞ Şah Dəniz yatağındakı qazın satışı ilə bağlı marketinq, mühasibat uçotu, billinq, ödəniş və sair inzibati fəaliyyət haqqında hesabatların hazırlanması üçün yaradılmışdır və mənfəət götürmədən/zərəre düşmədən fəaliyyət göstərir. Qrup AQTŞ üzərində əhəmiyyətli təsirə malikdir.

Qrup CQBKŞ və CQBKHŞ üzərində əhəmiyyətli təsirə malikdir.

18 Birgə nəzarət altında olan müəssisələrdən kredit üzrə debitor borcu

Carlina Overseas Corp. və AzAÇG arasında 28 dekabr 2006-cı ildə imzalanmış kredit razılaşmasının şərtlərinə uyğun olaraq, birgə nəzarət altında olan müəssisələrdən kredit üzrə debitor borcu Carlina Overseas Corp.-a verilmiş kreditdən ibarətdir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə Carlina Overseas Corp.-un debitor borcunun balans dəyəri 178,484 AZN (2010: 263,235 AZN) təşkil etmişdir. Həmin kredit üzrə illik faiz dərəcəsi hər rüb ödənilməsi şərti ilə LIBOR üstəgəl 2.5 faiz təşkil edir. Kreditin son ödəmə müddəti 28 dekabr 2014-cü il tarixində başa çatır. Carlina-nın səhmdarları ilə AzAÇG arasında imzalanmış 28 dekabr 2006-cı il tarixli "Səhmlərin Girovu və Saxlanması haqqında Saziş"ə və 12 aprel 2007-ci il tarixli "Səhmlərin Təminat kimi verilməsi və Saxlanması haqqında Saziş"ə uyğun olaraq, Carlina Overseas Corp.-un səhmdarları Carlina Overseas Corp. tərəfindən əldə edilmiş və ya əldə ediləcək bütün gəlir və vəsaitlərdə bütün hüquq və paylarını və Carlina Overseas Corp.-dakı bütün səhmlərini və kapital paylarını AzAÇG-nin xeyrinə girov qoymuşlar. Qrupun rəhbərliyi hesab edir ki, həmin girovun dəyəri bu debitor borclarının balans dəyəri üçün kifayət qədər təminat yaradır.

Kredit sazişinin şərtlərinə uyğun olaraq, rübün sonunda Carlina Overseas Corp. hesablanmış faizi vaxtında ödəyə bilmədikdə, LIBOR üstəgəl 4.5 defolt faizi hesablanır. 31 dekabr 2011-ci və 2010-cu il tarixlərində başa çatan illər üzrə hesablanmış faiz gəlirləri, müvafiq olaraq, 16,468 AZN və 11,590 AZN təşkil etmişdir.

31 dekabr 2011 və 2010-cu il tarixlərinə Carlina Overseas Corp.-un debitor borcu üzrə Qrupa heç bir faiz ödənilmədiyinə görə həmin debitor borcunun vaxtı keçmişdir. Nəticədə, 2011-ci və 2010-cu illər ərzində əsas məbləğin ödənilməmiş hissəsi üzrə LIBOR üstəgəl 4.5 defolt faizi hesablanmışdır. 2011-ci ildə Qrup bu debitor borcu ilə əlaqədar 101,219 AZN (2010: 95,748 AZN) məbləğində dəyərsizləşmə ehtiyatı tanımışdır. 11 aprel 2011-ci il tarixində Qrup defolt elan etmiş və 371,977 AZN məbləğində cəmi kredit qalığının vaxtı keçmişdir.

12 aprel 2007-ci il tarixli "Səhmlərin Təminat kimi verilməsi və Saxlanması haqqında Saziş"ə uyğun olaraq 17 yanvar 2012-ci ildən etibarən Carlina Overseas Corp.-un iki mülkiyyətçisi (ARDNŞ və Petro-trans FZCO) Carlina Overseas Corp.-dakı paylarını AzAÇG-yə köçürmüşlər. Nəticədə AzAÇG Carlina Overseas Corp.-un 75.5 faiz mülkiyyətçisi olmuşdur. Carlina Overseas Corp.-un səhm kapitalında fiziki şəxsə aid olan qalan 24.5 faiz 12 iyul 2012-ci ildə AzAÇG-yə köçürülmüşdür.

19 Ticarət və sair kreditör borcları

	2011	2010
Kreditör borcları	2,489,673	2,191,712
Hesablanmış öhdəliklər	159,526	111,272
Sair kreditör borcları	33,265	15,965
Cəmi maliyyə kreditör borcları	2,682,464	2,318,949
Neftin overlifti üzrə öhdəliklər	32,539	39,796
Müştərilərdən alınmış avanslar	48,487	48,163
İşçilərə ödəniləcək məbləğlər	43,410	38,921
Cəmi kreditör borcları	2,806,900	2,445,829

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

19 Ticarət və sair kreditor borcları (davamı)

31 dekabr 2011-ci il tarixinə 1,840,407 AZN (2010: 1,670,226 AZN) məbləğində maliyyə kreditor borcları, əsasən ABŞ dolları olmaqla, xarici valyutalarda ifadə olunmuşdur. Kreditor borclarına əsasən Qrupun təchizatçıları tərəfindən göstərilmiş qazma, nəqletmə və kommunal xidmətlər ilə bağlı ödəniləcək vəsaitlər daxildir.

Hesablanmış öhdəliklər AÇG və Şah Dəniz HPBS-in operatoru tərəfindən hazırlanmış hesabatlarda göstərilən hesablanmış müvafiq öhdəliklərdə Qrupun payını əks etdirir.

Neftin overlifti üzrə öhdəliklər Qrupun AÇG və Şah Dəniz HPBS-dəki iştirakçı payından artıq əldə edilmiş neftdən ibarətdir və Qrupun gələcək hasilatındaki paylarından fiziki ötürüləcək nefti əks etdirir.

20 Borc öhdəlikləri

	2011	2010
Qısamüddətli borc öhdəlikləri		
ABB-dan alınmış kredit vəsaiti	55,318	585,353
Turkey Export Credit Bank-dan alınmış kredit vəsaiti	46,490	-
Deutsche Bank-dan alınmış kredit vəsaiti	30,993	77,962
Xalqbankdan alınmış kredit vəsaiti	28,454	50,000
Maliyyə Nazirliyindən alınmış kredit vəsaiti	21,800	21,800
Scotia Bank-dan alınmış kredit vəsaiti	19,371	-
Bank of Georgia-dan alınmış kredit vəsaiti	16,422	14,014
YapıKredi Bank-dan alınmış kredit vəsaiti	3,264	-
Akbank T.A.Ş-dən alınmış kredit vəsaiti	-	27,807
Türkiye Garanti Bankası A.Ş-dən alınmış kredit vəsaiti	-	15,890
Export – Import Bank of Japan Bank-dan alınmış kredit vəsaiti	-	4,483
Sair qısamüddətli borc öhdəlikləri	26,332	12,246
Hesablanmış ödəniləcək faizlər	27,262	15,553
Uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi	485,812	171,724
Cəmi qısamüddətli borc öhdəlikləri və uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi	761,518	996,832
Uzunmüddətli borc öhdəlikləri		
Credit Suisse kredit vəsaiti	762,033	-
ABB-dan alınmış kredit vəsaiti	625,000	1,148,950
ARDNF-a ödəniləcək istiqraz	381,452	-
Maliyyə Nazirliyindən alınmış kredit vəsaiti	157,209	161,301
BNP Paribas-dan alınmış kredit vəsaiti	156,823	152,852
ING Bank-dan alınmış kredit vəsaiti	155,984	-
Natixis S.A.-dan alınmış kredit vəsaiti	114,701	56,484
YapıKredi Bank-dan alınmış kredit vəsaiti	104,548	111,048
Deutsche Bank-dan alınmış kredit vəsaiti	101,158	-
Societe Generale-dan alınmış kredit vəsaiti	59,015	39,096
West LB-dən alınmış kredit vəsaiti	58,769	58,626
Akbank T.A.Ş-dən alınmış kredit vəsaiti	13,374	3,990
Akbank T.A.Ş./Türkiye Garanti Bankası A. Ş-dən alınmış kredit vəsaiti	-	500,528
Sair uzunmüddətli borc öhdəlikləri	14,516	1,693
<i>Çıxılsın:</i>		
Uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi	(485,812)	(171,724)
Cəmi uzunmüddətli borc öhdəlikləri	2,218,770	2,062,844
Cəmi borc öhdəlikləri	2,980,288	3,059,676

20 Borc öhdəlikləri (davamı)

Credit Suisse-dan alınmış kredit vəsaiti. 26 may 2011-ci il tarixində Qrup ilə Credit Suisse arasında 2019-cu ilədək faiz dərəcəsi LIBOR üstəgəl 2.3 faizdən LIBOR üstəgəl 4.88 faizədək təşkil edən 1,000 milyon ABŞ dolları (786,500 AZN) məbləğində kredit sazişi imzalanmışdır. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə bu kredit üzrə qalıq məbləği 762,033 AZN (2010: sıfır) təşkil etmişdir ki, bunun da 5,454 AZN-i uzunmüddətli öhdəliklərin cari hissəsinə aid olmuşdur.

ABB-dan alınmış kredit vəsaitləri. 22 may 2008-ci il tarixində ABB Qrupa 22 may 2011-ci il tarixinədək 36 ay müddətinə 665 milyon ABŞ dolları (530,604 AZN) məbləğində kredit ayırmışdır. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi LIBOR üstəgəl 2 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə istifadə olunmuş kredit vəsaitləri Qrup tərəfindən tam şəkildə geri ödənilmişdir (2010: 528,335 AZN).

29 dekabr 2008-ci il tarixindən 30 sentyabr 2009-cu il tarixinə qədər dövr ərzində Qrupun törəmə müəssisəsi olan Azərikimya SC-nin Qrup tərəfindən alınmasından əvvəl Qrup ABB-dən ümumi məbləği 39,200 AZN olan bir neçə kredit almışdır. Qrup ilə birləşmədən sonra bu kreditlərin şərtləri ABB ilə yenidən müzakirə edilmişdir. Yenidən baxılmış şərtlərə uyğun olaraq kreditlərin ödəmə müddəti 16 may 2012-ci il tarixində başa çatır və illik faiz dərəcəsi 3 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə həmin kreditlərin cəmi balans dəyəri 30,800 AZN (31 dekabr 2010: 38,400) təşkil etmişdir. Bu borc öhdəliyinə ABB-də yerləşdirilmiş 100 milyon ABŞ dolları (78,650 AZN) məbləğində xüsusi nağd depozitlə təminat verilmişdir (Qeyd 9).

14 yanvar 2009-cu ildə ABB Qrupu 30 milyon ABŞ dolları (23,595 AZN) məbləğində kredit xətti ilə təmin etmişdir. 21 iyul 2011-ci il tarixində Qrup 8,275 min ABŞ dolları (6,508 AZN) istifadə etmişdir. Kredit üzrə illik faiz dərəcəsi istifadə olunmuş vəsaitlər üçün 16 faiz və istifadə edilməmiş kredit öhdəlikləri üçün 2 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə bu kredit üzrə qalıq məbləği 5,091 AZN (2010: sıfır) təşkil etmişdir.

21 iyul 2009-cu il tarixində ABB Qrupa 2016-cı ilin iyul ayınadək Qrupun mövcud borclarının yenidən maliyyələşdirilməsi və investisiya fəaliyyətinin maliyyələşdirilməsi məqsədilə 84 ay müddətinə 750 milyon AZN məbləğində kredit ayırmışdır. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi 3.15 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 625,000 AZN (2010: 750,000 AZN) təşkil etmişdir ki, bunun da 125,000 AZN-i cari hissəyə aid olmuşdur.

27 iyul 2009-cu il tarixində Qrup ABB-dən 22 iyul 2014-cü il tarixinədək 3.5 sabit faiz dərəcəsi ilə 420 milyon ABŞ dolları (337,302 AZN) məbləğində kredit almışdır. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə istifadə olunmuş kredit vəsaitləri Qrup tərəfindən tam şəkildə geri ödənilmişdir (2010: 335,118 AZN).

14 may 2010-cu il tarixində ABB Qrupa 40 milyon ABŞ dolları (31,460 AZN) məbləğində kredit xətti ayırmışdır. Bu kredit xəttinə Qrupun ABB-də olan 40 milyon ABŞ dolları (31,460 AZN) məbləğində depozitlə təminat verilmişdir. 2011-ci ilin may ayında bu müqavilənin şərtlərinə dəyişiklik edilərək müqavilənin müddəti 14 may 2012-ci ilədək uzadılmışdır. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi 3 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə bu kredit üzrə qalıq məbləği 19,427 AZN (2010: sıfır) təşkil etmişdir.

20 may 2010-cu il tarixində Qrup ABB-dən 20 may 2013-cü il tarixinədək LIBOR üstəgəl 3.5 faiz dərəcəsi ilə 80 milyon ABŞ dolları (64,288 AZN) məbləğində kredit almışdır. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə istifadə olunmuş kredit vəsaitləri Qrup tərəfindən tam şəkildə geri ödənilmişdir (2010: 63,832 AZN).

1 iyul 2010-cu il tarixində Qrup ABB-dən 2011-ci ilin aprel ayına qədər 1.65 faiz dərəcəsi ilə 20 milyon ABŞ dolları (15,958 AZN) məbləğində kredit almışdır. Bu kredit vəsaiti üzrə daxilolmalar Azərbaycan Respublikasında qazlaşdırma proqramının tətbiqinə yönəldilmişdir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə istifadə olunmuş kredit vəsaitləri Qrup tərəfindən tam şəkildə geri ödənilmişdir (2010: 10,639 AZN).

4 avqust 2010-cu il tarixində Qrup ABB-dən 4 aprel 2011-ci il tarixinədək 14 faiz dərəcəsi ilə 30 milyon ABŞ dolları (23,937 AZN) məbləğində kredit almışdır. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə istifadə olunmuş kredit vəsaitləri Qrup tərəfindən tam şəkildə geri ödənilmişdir (2010: 7,979 AZN).

ARDNF-a ödəniləcək istiqraz. 5 iyul 2011-ci ildə Qrup nominal dəyəri 485 milyon ABŞ dolları (381,452 AZN) olan və faiz dərəcəsi LIBOR üstəgəl 1 faiz olan istiqraz buraxmışdır. İstiqrazın ödəmə tarixi 31 dekabr 2024-cü ildir. İstiqraz ARDNF tərəfindən satın alınmışdır. 31 dekabr 2011-ci ildə ödəniləcək istiqrazın qalan məbləği 381,452 AZN, o cümlədən cari hissəyə aid olan 54,493 AZN olmuşdur (2010: sıfır).

20 Borc öhdəlikləri (davamı)

BNP Paribas-dan alınmış kredit vəsaiti. 19 mart 2010-cu il tarixində Qrup ilə BNP Paribas arasında 2013-cü ilin mart ayınadək 250 milyon ABŞ dolları (196,625 AZN) məbləğində kredit sazişi imzalanmışdır. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə bu kredit üzrə 200 milyon ABŞ dolları (156,823 AZN) istifadə edilmişdir. Həmin kredit üzrə illik faiz dərəcəsi LIBOR üstəgəl 4 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 156,823 AZN (2010: 152,852 AZN) təşkil etmişdir ki, bunun da 104,762 AZN-i cari hissəyə aid olmuşdur.

ING Bank-dan alınmış kredit vəsaiti. 2011-ci ilin aprelinədə Qrup ilə ING Bank arasında 2014-cü ilin aprelinədək 200 milyon ABŞ dolları (157,300 AZN) məbləğində kredit sazişi imzalanmışdır. Həmin kredit üzrə illik faiz dərəcəsi LIBOR üstəgəl 2.55 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 155,984 AZN (2010:sıfır) təşkil etmişdir ki, bunun da 62,920 AZN-i cari hissəyə aid olmuşdur.

Natixis S.A. Bank-dan alınmış kredit vəsaiti. 16 dekabr 2009-cu il tarixində Natixis S.A. Bank Qrupa 36 ay müddətinə 30 milyon ABŞ dolları (23,595 AZN) məbləğində kredit ayırmışdır. Bu kredit 2010-cu ildən başlayaraq qabaqcadan müəyyən edilmiş ödənişlərlə geri qaytarılmalıdır. Həmin kredit üzrə illik faiz dərəcəsi LIBOR üstəgəl 5 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə istifadə olunmuş kredit vəsaitləri Qrup tərəfindən tam şəkildə geri ödənilmişdir (2010: 17,409 AZN).

2010-cu ilin may ayında Qrup ilə Natixis S.A. Bank arasında 31 may 2013-cü il tarixinədək 36 ay müddətinə 50 milyon ABŞ dolları (39,325 AZN) məbləğində kredit sazişi imzalanmışdır. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi LIBOR üstəgəl 3.75 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 26,137 AZN (2010: 39,075 AZN) təşkil etmişdir ki, bunun da 17,460 AZN-i cari hissəyə aid olmuşdur.

2011-ci ilin may ayında Qrup ilə Natixis S.A. Bank arasında 31 may 2014-cü il tarixinədək 36 ay müddətinə 75 milyon ABŞ dolları (58,987 AZN) məbləğində kredit sazişi imzalanmışdır. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi LIBOR üstəgəl 2.3 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 58,436 AZN (2010: sıfır) təşkil etmişdir ki, bunun da 8,427 AZN-i cari hissəyə aid olmuşdur.

29 dekabr 2011-ci il tarixində Qrup ilə Natixis S.A. Bank arasında 29 dekabr 2014-cü il tarixinədək 36 ay müddətinə 30 milyon Avro (30,534 AZN) məbləğində kredit sazişi imzalanmışdır. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi EURIBOR üstəgəl 3.5 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 30,128 AZN (2010: sıfır) təşkil etmişdir.

YapıKredi Bank-dan alınmış kredit vəsaiti. 2010-cu ilin iyul ayında Qrup ilə YapıKredi Bank arasında 2013-cü ilin iyul ayınadək 100 milyon ABŞ dolları (78,650 AZN) məbləğində yeni kredit sazişi imzalanmışdır. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi LIBOR üstəgəl 3.65 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 77,076 AZN (2010: 79,790) təşkil etmişdir ki, bunun da 26,190 AZN-i cari hissəyə aid olmuşdur.

2010-cu ilin avqust ayında Qrup YapıKredi Bank-dan 2012-ci ilin yanvar ayınadək 4,150 min ABŞ dolları (3,264 AZN) məbləğində kredit vəsaiti cəlb etmişdir. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi 5.5 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 3,264 AZN (2010: 3,311) təşkil etmişdir.

2010-cu ilin dekabr ayında Qrup ilə YapıKredi Bank arasında 2013-cü ilin dekabr ayının 24-dək 35 milyon ABŞ dolları (27,528 AZN) məbləğində kredit sazişi imzalanmışdır. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi LIBOR üstəgəl 4 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 27,472 AZN (2010: 27,947) təşkil etmişdir.

Deutsche Bank-dan alınmış kredit vəsaiti. 2010-cu ilin oktyabr ayında Deutsche Bank Qrupa 12 ay müddətinə kredit ayırmışdır. Kreditin ümumi məbləği 100 milyon ABŞ dolları (79,790 AZN) olmuşdur. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi LIBOR üstəgəl 1.5 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə istifadə olunmuş kredit vəsaitləri Qrup tərəfindən tam şəkildə geri ödənilmişdir (2010: 77,962 AZN).

2011-ci ilin aprelinədə Deutsche Bank Qrupa 36 ay müddətinə kredit ayırmışdır. Kreditin ümumi məbləği 130 milyon ABŞ dolları (102,245 AZN) olmuşdur. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi LIBOR üstəgəl 2.6 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 101,158 AZN (2010: sıfır) təşkil etmişdir ki, bunun da 25,561 AZN-i cari hissəyə aid olmuşdur.

20 Borc öhdəlikləri (davamı)

15 iyun 2011-ci il tarixində Deutsche Bank Qrupa bir il müddətinə iyun 2012-ci ilədək 43 milyon ABŞ dolları (33,820 AZN) məbləğində kredit ayırmışdır. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi LIBOR üstəgəl 1.65 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 30,993 AZN (2010: sıfır) təşkil etmişdir.

Societe Generale-dan alınmış kredit vəsaiti. 2010-cu ilin dekabr ayında Societe Generale Qrupa 2013-cü ilin dekabr ayınadək 36 ay müddətinə 50 milyon ABŞ dolları (39,325 AZN) məbləğində kredit ayırmışdır. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi LIBOR üstəgəl 3.5 faiz təşkil edir. Qrup krediti ümumi korporativ məqsədlər üçün götürmüşdür. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 38,963 AZN (2010: 39,096 AZN) təşkil etmişdir ki, bunun da 13,095 AZN-i cari hissəyə aid olmuşdur.

Sentyabr 2011-ci il tarixində Societe Generale Qrupa 2014-cü ilin sentyabr ayınadək 36 ay müddətinə 20 milyon Avro (AZN 20,356) məbləğində kredit ayırmışdır. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi EURIBOR üstəgəl 3.5 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 20,052 AZN (2010: sıfır) təşkil etmişdir.

WEST LB-dən alınmış kredit vəsaiti. 2010-cu ilin iyul ayında Qrup ilə WEST LB Bankı arasında 2013-cü ilin iyul ayınadək 75 milyon ABŞ dolları (58,988 AZN) məbləğində kredit sazişi imzalanmışdır. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi LIBOR üstəgəl 3.85 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə həmin kredit üzrə qalıq 58,769 AZN (2010: 58,626) təşkil etmişdir ki, bunun da 29,494 AZN-i cari hissəyə aid olmuşdur.

Turkey Export Credit Bank-dan alınmış kredit vəsaiti. Noyabr 2011-ci il tarixində Qrup ilə Turkey Export Credit Bank arasında 60 milyon ABŞ dolları məbləğində iki kredit sazişi imzalanmışdır. Bu kreditlər üzrə illik faiz dərəcəsi 1 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə həmin kreditlər üzrə qalıq 46,490 AZN (2010:sıfır) təşkil etmişdir.

Xalqbankdan alınmış kredit vəsaiti. 2010-cu ilin iyul ayında Qrup ilə Xalqbank arasında 2011-ci ilin mart ayınadək 8 ay müddətinə 50,000 AZN məbləğində kredit sazişi imzalanmışdır. 2011-ci ilin mart ayında kreditin müddəti 2012-ci ilin mart ayına qədər uzadılmışdır. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi 3.15 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 25,000 AZN (2010: 50,000) təşkil etmişdir.

2011-ci ilin mart ayında Qrup ilə Xalqbank arasında 2012-ci ilin mart ayınadək 100 milyon ABŞ dolları (78,650 AZN) məbləğində digər bir kredit sazişi imzalanmışdır. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi 5 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 3,454 AZN (2010: sıfır) təşkil etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyindən alınmış kredit vəsaiti. Azəriqaz QSC 1996-cı ilin iyul ayında Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi ilə 15 dekabr 2001-ci il tarixindən başlayaraq 29 yarımillik hissədə ödənilmək şərti ilə hesabat tarixində Dünya Bankının Valyuta Səbətinin Kreditlərinə tətbiq edilən 7.79 faiz dərəcəsi ilə 17,234 min ABŞ dolları (13,554 AZN) məbləğində kredit sazişi imzalamışdır. Kreditin müddəti 15 iyun 2016-cı il tarixində başa çatır. 31 dekabr 2011-ci il tarixində bu kredit üzrə qalıq 4,235 AZN (2010: 5,251 AZN) təşkil etmişdir ki, bunun da 106 AZN-i cari hissəyə aid olmuşdur.

2000-ci ilin aprel ayında Azəriqaz QSC ilə Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi arasında 20 sentyabr 2009-cu il tarixindən başlayaraq 60 yarımillik hissədə ödənilmək şərti ilə hesabat tarixində Dünya Bankının Valyuta Səbətinin Kreditlərinə tətbiq edilən 1.5 faiz dərəcəsi ilə 15,462,232 min Yapon yenası (156,880 AZN) məbləğində kredit sazişi imzalanmışdır. 31 dekabr 2011-ci il tarixində bu kredit üzrə qalıq 144,073 AZN (2010: 143,825 AZN) təşkil etmişdir ki, bunun da 5,122 AZN-i cari hissəyə aid olmuşdur.

17 fevral 2003-cü il tarixində Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi Azərikimya SC-yə 1 yanvar 2008-ci il tarixinədək 12,400 AZN məbləğində kredit ayırmışdır. Kredit üzrə illik faiz dərəcəsi 1 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2011-ci və 2010-cu il tarixlərinə bu kredit üzrə qalıq 12,400 AZN təşkil etmişdir.

20 noyabr 2003-cü il tarixində Maliyyə Nazirliyi Azərikimya SC-yə 20 noyabr 2007-ci il tarixinədək 4 il müddətinə 9,400 AZN məbləğində kredit ayırmışdır. Bu kredit üzrə faiz sifirə bərabərdir. 31 dekabr 2011-ci və 2010-cu il tarixlərinə bu kredit üzrə qalıq 9,400 AZN təşkil etmişdir.

Qrup kredit müqaviləsinin şərtlərinin dəyişdirilməsi, o cümlədən borcun bağışlanması üçün Maliyyə Nazirliyi ilə danışıqlar aparır. Qrup rəhbərliyi bu danışıqların müsbət nəticələnməsinə ümid edir.

20 Borc öhdəlikləri (davamı)

15 iyul 2009-cu il tarixində Maliyyə Nazirliyi Azərikimya SC-yə 1 dekabr 2013-cü il tarixinədək 4 il müddətinə 8,584 AZN məbləğində kredit ayırmışdır. Bu kredit üzrə nominal illik faiz sifıra bərabərdir və pul vəsaitlərinin vaxt dəyəri üzrə cari bazar qiymətlərini və hesabat tarixinə müvafiq öhdəliyə xas olan riskləri əks etdirən vergidən əvvəl faiz dərəcəsi hesab edilən 2.5 effektiv faiz dərəcəsinə əsasən diskontlaşdırılmışdır. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 5,515 AZN (2010: 8,021 AZN) təşkil etmişdir ki, bunun da 2,506 AZN-i cari hissəyə aid olmuşdur.

19 aprel 2010-cu il tarixində Maliyyə Nazirliyi Qrupa 1 iyun 2014-cü il tarixinədək 4 il müddətinə 4,204 AZN məbləğində kredit ayırmışdır. Bu kredit üzrə nominal illik faiz sifıra bərabərdir və pul vəsaitlərinin vaxt dəyəri üzrə cari bazar qiymətlərini və hesabat tarixinə müvafiq öhdəliyə xas olan riskləri əks etdirən vergidən əvvəl faiz dərəcəsi hesab edilən 2.5 effektiv faiz dərəcəsinə əsasən diskontlaşdırılmışdır. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 3,386 AZN (2010: 4,204 AZN) təşkil etmişdir ki, bunun da 1,401 AZN-i cari hissəyə aid olmuşdur.

Scotia Bank-dan alınmış kredit vəsaiti. 2011-ci ilin oktyabrında Qrup ilə Scotia Bank arasında 2012-ci ilin noyabr ayınadək 25 milyon ABŞ dolları (19,371 AZN) məbləğində kredit sazişi imzalanmışdır. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi 2.33 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə həmin kredit üzrə qalıq 19,371 AZN (2010: sıfır) təşkil etmişdir.

Bank of Georgia-dan alınmış kredit vəsaiti. 2010-cu ilin iyul ayında Qrup ilə Bank of Georgia arasında 2011-ci ilin dekabr ayınadək 23,574 min ABŞ dollar (18,540 AZN) məbləğində kredit sazişi imzalanmışdır. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi 13 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə istifadə olunmuş kredit vəsaitləri Qrup tərəfindən tam şəkildə geri ödənilmişdir (2010: 14,014 AZN).

İyul 2011-ci ildə Bank of Georgia iyul 2013-cü ilədək 35 milyon Gürcü Larisi (16,422 AZN) məbləğində kredit xətti ayırmışdır. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi 14 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 16,422 AZN (2010:sıfır) təşkil etmişdir.

Akbank T.A.Ş./Türkiye Garanti Bankası A.Ş.-dən alınmış kredit vəsaiti. 2008-ci ilin may ayında Qrup aparıcı kreditör qismində çıxış edən Türkiye Garanti Bankası A.Ş. və Akbank T.A.Ş.-dən ümumi həcmi 625 milyon ABŞ dolları (491,563 AZN) məbləğində 2008-ci ilin may ayından 2012-ci ilin may ayınadək illik faiz dərəcəsi LIBOR üstəgəl 3 faiz, 2012-ci ilin may ayından 2017-ci ilin may ayınadək isə LIBOR üstəgəl 4 faiz təşkil edən sindikatlaşdırılmış kredit vəsaiti almışdır. Bu kredit sazişinin şərtlərinə uyğun olaraq, borc öhdəlikləri Qrupa Petkim Şirkətinin alınmasının maliyyələşdirilməsi üçün verilmişdir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə istifadə olunmuş kredit vəsaitləri Qrup tərəfindən tam şəkildə geri ödənilmişdir (2010: 500,528 AZN).

Akbank T.A.Ş.-dən alınmış kredit vəsaiti. 4 dekabr 2009-cu il tarixində Akbank T.A.Ş Qrupa 6 aprel 2011-ci il tarixinədək kredit ayırmışdır. Bu kreditin cəmi məbləği 35,000 min ABŞ dolları (27,927 AZN) təşkil etmişdir. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi 2.1 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə istifadə olunmuş kredit vəsaitləri Qrup tərəfindən tam şəkildə geri ödənilmişdir (2010: 27,807 AZN).

30 iyun 2010-cu il tarixində Akbank T.A.Ş Qrupa 30 iyun 2015-ci il tarixinədək kredit ayırmışdır. Bu kreditin cəmi məbləği 5 milyon ABŞ dolları (3,932 AZN) təşkil etmişdir. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi LIBOR üstəgəl 3.75 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə bu kredit üzrə qalıq məbləği 3,874 AZN (2010: 3,390 AZN) təşkil etmişdir ki, bunun da 1,107 AZN-i uzunmüddətli öhdəliklərin cari hissəsinə aid olmuşdur.

23 fevral 2011-ci il tarixində Akbank T.A.Ş Qrupa 30 iyun 2015-ci il tarixinədək kredit ayırmışdır. Bu kreditin cəmi məbləği 7 milyon ABŞ dolları (5,505 AZN) təşkil etmişdir. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi LIBOR üstəgəl 3.75 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə bu kredit üzrə qalıq məbləği 5,424 AZN (2010:sıfır) təşkil etmişdir ki, bunun da 1,550 AZN-i uzunmüddətli öhdəliklərin cari hissəsinə aid olmuşdur.

2 may 2011-ci il tarixində Akbank T.A.Ş Qrupa 36 ay müddətinə kredit ayırmışdır. Bu kreditin cəmi məbləği 5,260 min ABŞ dolları (4,137 AZN) təşkil etmişdir. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi LIBOR üstəgəl 3.75 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə bu kredit üzrə qalıq məbləği 4,076 AZN (2010:sıfır) təşkil etmişdir ki, bunun da 1,164 AZN-i uzunmüddətli öhdəliklərin cari hissəsinə aid olmuşdur.

20 Borc öhdəlikləri (davamı)

Türkiye Garanti Bankası A. Ş.-dən alınmış kredit vəsaiti. 4 dekabr 2009-cu il tarixində Türkiye Garanti Bankası A. Ş. Qrupa 4 aprel 2011-ci il tarixində kredit ayırmışdır. Bu kreditin cəmi məbləği 20 milyon ABŞ dolları (16,005 AZN) təşkil etmişdir. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi 1.95 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə istifadə olunmuş kredit vəsaitləri Qrup tərəfindən tam şəkildə geri ödənilmişdir (2010: 15,890 AZN).

Export-Import Bank of Japan–dan alınmış kredit vəsaiti. 2 aprel 2010-cu il tarixindən etibarən Qrupun tabeliyinə keçmiş Azərikimya SC 26 fevral 1998-ci il tarixində Yaponiya Beynəlxalq Əməkdaşlıq Bankı ilə 21 iyul 2001-ci il tarixindən başlayaraq 20 yarımillik hissədə ödənilmək şərti ilə illik 2.5 faiz dərəcəsi ilə 9,150,250 min Yapon yenası (92,838 AZN) məbləğində kredit sazişi imzalamışdır. Bu kredit hesabına daxilolmalar buxar əmələ gətirən avadanlığın quraşdırılmasına yönəldilmişdir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə istifadə olunmuş kredit vəsaitləri Qrup tərəfindən tam şəkildə geri ödənilmişdir (2010: 4,483 AZN).

	2011	2010
Valyutalar:		
- ABŞ dolları	2,040,585	2,036,591
- AZN	711,960	872,543
- Yapon yenası	144,073	148,308
- YTL	5,149	1,773
- Gürcü laris	28,030	461
- Avro	50,491	-
Cəmi borc öhdəlikləri	2,980,288	3,059,676

21 Vergilər üzrə kreditör borcu

	Qeyd	2011	2010
ARDNF-a ödəniləcək məbləğ	7	123,324	122,834
Sosial sığorta ayırmaları		1,568	1,211
Ödəniləcək sair vergilər		310,629	105,886
Cəmi ödəniləcək sair vergilər		435,521	229,931

2008-ci ildə adi ixrac vergisindən başqa, Qrup xam neftin dövlət büdcəsi ilə müəyyən edilmiş qiymətdən (2009-cu ildə bir barel üçün 50 ABŞ dolları) artıq qiymətlə satışından əldə etdiyi gəlirin müəyyən hissəsinin Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fonduna ("ARDNF") köçürülməsinə görə cavabdeh olmuşdur. 2009-cu və 2011-ci illər ərzində Qrupa qarşı belə vergilər tətbiq edilməmişdir.

Azərbaycanın vergi qanunvericiliyi əsasında fəaliyyət göstərən vergi ödəyiciləri ödəyəcəkləri vergiləri alacaqları vergi məbləğləri və vergi üzrə qabaqcadan ödəmələrlə əvəzləşdirmək hüququna malikdirlər. Ödəniləcək sair vergi qalıqlarına korporativ mənfəət vergisi, ƏDV, əmlak, aksiz vergisi, mənfəət vergisi, qiymət marjası üzrə vergi öhdəliklərinin alınacaq vergi məbləğləri və vergi üzrə qabaqcadan ödəmələrlə əvəzləşdirilməsi daxildir.

22 Aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər

Qrup neft-qaz avadanlıqlarının istismardan çıxarılması və ətraf mühitin təmizlənməsi ilə bağlı hüquqi və praktiki təcrübədən irəli gələn öhdəlik daşıyır. Aktivlərin ləğv olunması üzrə müvafiq öhdəliklər üçün ehtiyatların hərəkəti aşağıda göstərilir:

	Qeyd	2011	2010
1 yanvar tarixinə balans dəyəri		324,632	170,727
Əlavələr		47,275	16,162
Diskontlaşdırılmış dəyərə düzəliş	32	22,473	14,252
Diskont dərəcəsinə dəyişikliyin təsiri		77,481	124,402
Məzənnə fərqləri		(3,477)	(911)
31 dekabr tarixinə balans dəyəri		468,384	324,632

Qrup neft və qaz hasilatı qurğularının silinməsi və müvafiq boru kəmərləri üzrə gələcək dəyər üçün həmin qurğuların sökülməsinin cari dəyəri əsasında diskontlaşdırma prinsipi ilə tam ehtiyat yaradır. Ehtiyat mövcud texnologiyadan istifadə etməklə cari qiymətlərə əsasən hesablanmış və pul vəsaitlərinin vaxt dəyəri üzrə cari bazar qiymətlərini və hesabat tarixinə müvafiq öhdəliyə xas olan riskləri əks etdirən faiz dərəcəsi hesab edilən vergidən əvvəl faiz dərəcələrinə əsasən diskontlaşdırılmışdır. Bu xərclərin mədənlər və neft-qaz əmlakı üzrə faydalı istifadə müddəti müvafiq olaraq hesabat tarixindən etibarən 13-71 il ərzində yaranması gözlənilir.

31 dekabr 2011-ci il tarixinə aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklərə xüsusilə sahənin bərpası üzrə təxmin edilmiş öhdəliklərə aid olan 133,445 AZN (2010: 53,034 AZN) daxildir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə neft-qaz hasilatı obyektləri, boru kəmərləri və müvafiq emal və avadanlıqların istismardan çıxarılması ilə bağlı təxmin edilən xərclər, o cümlədən ləğvetmə və sahənin bərpası xərcləri 293,465 AZN (2010: 241,819 AZN) təşkil etmişdir və neft-qaz əmlakı və avadanlığının maya dəyərinə daxil edilmişdir.

Diskont edilmiş nağd pul hərəkətlərinin hesablanması zamanı aşağıdakı inflyasiya dərəcələri tətbiq edilmişdir:

İl	2012	2013	2014	2015	2016	2017-2020	2021 və sonra
İnflyasiya dərəcəsi	6.82%	6.05%	5.50%	5.36%	5.23%	5.10%-4.73%	3.00%

Yaradılmış ehtiyat, qurğular və kəmərlərin gələcək xərcləri üzrə ən dəqiq təxminlərə və onların faydalı istifadə müddətinə əsaslanarsa da, bu xərclərin məbləği və çəkilmə müddəti ilə bağlı qeyri-müəyyənlik mövcuddur.

HPBS-lərə aid aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər podratçılar tərəfindən çəkilmiş kapital məsrəflərinə əsasən müəyyən edilir. Bunların ödənilməsi müvafiq HPBS-lərin başa çatma müddətləri ilə əlaqədardır. Hökumət orqanları qanunvericiliyi və onun tətbiqini davamlı olaraq nəzərdən keçirir. Müvafiq olaraq, Qrupun əsas öhdəlikləri uçota alınmış məbləğlərdən fərqli ola bilər.

23 Öhdəliklər və məsrəflər üzrə sair ehtiyatlar

Öhdəliklər və məsrəflər üzrə sair ehtiyatların hərəkəti aşağıda göstərilir:

	Qeyd	Ətraf mühit ilə bağlı öhdəliklər	Əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə bağlı ödənişlər	İstifadə edilməmiş məzuniyyətə görə öhdəliklər	Cəmi
1 yanvar 2010-cu il tarixinə balans dəyəri		416,544	39,421	2,833	458,798
Əlavə ehtiyat və təxminlərdə dəyişiklik, diskont dərəcəsinin dəyişməsi istisna olmaqla		(12,284)	11,013	28,836	27,565
Öhdəliklərin tükənməsi		(33,810)	(7,647)	(23,363)	(64,820)
Diskontlaşdırılmış dəyərə düzəliş	32	34,990	3,215	-	38,205
Diskont dərəcəsinə dəyişiklik		10,979	10,544	-	21,523
31 dekabr 2010-cu il tarixinə balans dəyəri		416,419	56,546	8,306	481,271
o cümlədən:					
<i>Cari</i>		179,879	10,892	8,306	199,077
<i>Uzunmüddətli</i>		236,540	45,654	-	282,194
1 yanvar 2011-ci il tarixinə balans dəyəri		416,419	56,546	8,306	481,271
Əlavə ehtiyat və təxminlərdə dəyişiklik, diskont dərəcəsinin dəyişməsi istisna olmaqla		(178,047)	26,135	6,505	(145,407)
Öhdəliklərin tükənməsi		(25,199)	(10,767)	(9,575)	(45,541)
Diskontlaşdırılmış dəyərə düzəliş	32	28,250	3,905	-	32,155
Diskont dərəcəsinə dəyişiklik		(10,100)	511	-	(9,589)
31 dekabr 2011-ci il tarixinə balans dəyəri		231,323	76,330	5,236	312,889
o cümlədən:					
<i>Cari</i>		48,158	12,730	5,236	66,124
<i>Uzunmüddətli</i>		183,165	63,600	-	246,765

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 28 sentyabr 2006-cı il tarixli 1697 nömrəli Sərəncamına uyğun olaraq Qrup, Abşeron yarımadasında fəaliyyət göstərməsi nəticəsində ətraf mühitin çirklənməsi ilə əlaqədar olaraq "Ətraf Mühitin Bərpası üzrə Kompleks Tədbirlər Planı" hazırlamış və təsdiqləmişdir. 2009-cu ildə Qrup Tədbirlər Planında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 14 aprel 2009-cu il tarixli Sərəncamına uyğun olaraq düzəlişlər aparmışdır. Bu məqsədlə ayrılmış ehtiyat ətraf mühitin bərpası üzrə çəkiləcək gələcək xərclərin cari dəyərində uçota alınmışdır. 2011-ci ildə Qrup əvvəlki illərdə çəkilmiş faktiki xərclər əsasında Tədbirlər planına aid olan qiymətləndirmələrə yenidən baxmışdır. Bundan əlavə Qrup bu tədbirlər planı ilə əhatə edilən müddəti 2016-cı ilədək uzatmışdır.

Qrup, əmək funksiyasını yerinə yetirərkən işçinin sağlamlığına və səhhətinə ziyan vurulduqda, habelə bu səbəbdən həlak olması ilə əlaqədar onun ailə üzvlərinə kompensasiyanın ödənilməsi üçün məsuliyyət daşıyır. Kompensasiya məbləği zərər çəkmiş işçilərə ödənilmiş əmək haqlarına uyğun olaraq hesablanır. ARDNŞ, əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə bağlı ödənişlərin cari dəyərini 6.86 faiz diskont dərəcəsi ilə hesablamışdır. Əmək funksiyasını yerinə yetirərkən sağlamlığına və səhhətinə ziyan dəymiş işçilərə ömürlük müavinətlərin hesablanması zamanı ARDNŞ ömür uzunluğunu kişilər üçün 71 yaş, qadınlar üçün isə 76 yaş müəyyən etmişdir. Qeyd 22-də göstərilən inflyasiya dərəcələri orta əmək haqqındakı artıma uyğun olaraq təbiiq edilmişdir.

24 Təxirə salınmış gəlir

Qrup Bakı şəhərinin ətraf qəsəbələrinin və Azərbaycan Respublikasının rayonlarının qazlaşdırılması məqsədilə dövlət qrantı almışdır və bu qrantları aşağıdakı cədvəldə göstəriləyi kimi təxirə salınmış gəlirlərdə uçota almışdır:

	2011	2010
1 yanvar tarixinə balans dəyəri	101,183	105,778
Müvafiq köhnəlməyə uyğun təxirə salınmış gəlirlərin amortizasiyası	(6,782)	(4,595)
31 dekabr tarixinə balans dəyəri	94,401	101,183

25 Sair uzunmüddətli öhdəliklər

Sair uzunmüddətli öhdəliklərə aşağıdakılar daxildir:

	2011	2010
Əmək fəaliyyətinə xitam verilməsi ilə bağlı ödənişlər üzrə ehtiyatın yaradılması	31,732	39,529
Rəhbər işçilərə həvəsləndirici mükafatların verilməsi üzrə ehtiyatın yaradılması	1,446	1,730
Sair öhdəliklər	51,225	49,838
Cəmi uzunmüddətli öhdəliklər	84,403	91,097

Qrup Türkiyə Respublikasının Əmək Qanununa uyğun olaraq bir il əmək fəaliyyəti göstərmiş və kifayət qədər əsaslandırılmamış səbəbə görə əmək müqaviləsinə xitam verilmiş və ya hərbi xidmətə çağırılmış, vəfat etmiş və ya 25 illik əmək fəaliyyətindən (qadınlar üçün 20 il) sonra təqaüdə çıxmış hər bir işçiyə əmək fəaliyyətinin dayandırılması ilə bağlı təminatlar ödəməlidir. 31 dekabr 2011-ci və 2010-cu il tarixlərinə hər bir xidmət ili üzrə ödəniləcək məbləğ maksimum 1 AZN məbləğində məhdudlaşdırılmış bir aylıq əmək haqqından ibarətdir.

Maliyyə tələbləri olmadığına görə öhdəlik maliyyələşdirilmir. Ehtiyat işçilərin təqaüdə çıxması ilə bağlı Qrupun gələcəkdə yaranması ehtimal edilən öhdəliyinin cari dəyərinin təxmin edilməsi vasitəsilə hesablanır. 19 sayılı BMUS-a uyğun olaraq müəssisələrin pensiya planında nəzərdə tutulan öhdəliyini hesablamaq üçün aktuari üsulları tətbiq edilməlidir. Müvafiq olaraq, ümumi öhdəliyin hesablanması üçün aşağıdakı aktuari fərziyyələri istifadə edilmişdir:

	2011	2010
Diskont dərəcəsi (%)	6.07	4.66
Təqaüdə çıxma ehtimalı (%)	100	100

Əmək fəaliyyətinin hər bir ili üçün maksimal öhdəliyin inflyasiyaya görə artması əsas fərziyyə hesab edilir. Buna görə, tətbiq edilmiş diskont dərəcəsi gələcəkdə baş verəcək inflyasiyanın gözlənilən təsirinə düzəliş etdikdən sonra gözlənilən faktiki dərəcəni əks etdirir.

Əmək müqaviləsinə xitam verilməsi üzrə təminatların hərəkəti aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	2011	2010
1 yanvar tarixinə balans dəyəri	39,529	39,095
Aktuari zərəri və xidmətlərin dəyəri	1,818	5,998
İl ərzində ödənişlər	(11,531)	(6,031)
Sair	1,916	467
31 dekabr tarixinə balans dəyəri	31,732	39,529

25 Sair uzunmüddətli öhdəliklər (davamı)

Cəmi 1,818 AZN (2010: 5,998 AZN) məbləğində aktuari zərəri və xidmətlərin dəyəri ümumi və inzibati xərclərə daxil edilmişdir.

Sair öhdəliklər əsasən ayrı-ayrı neft və qaz layihələrinə əsasən Qrupun öz tərəfdaşlarına ödəyəcəyi məbləğləri əks etdirir.

26 Alış üzrə təxirə salınmış kreditör borcları

30 may 2008-ci il tarixində Qrup törəmə müəssisəsi olan STEAŞ vasitəsilə əsas etibarlı ilə Türkiyədə, eləcə də beynəlxalq bazarlarda müxtəlif neft-kimya məhsullarının istehsalı və satışı ilə məşğul olan aparıcı neft-kimya konserni Petkim Petrokimya Holding A.Ş.-də ("Petkim") səsvermə hüquqlu səhmlərinin 51 faizini almışdır.

Petkim şirkətinin alınması ilə əlaqədar olaraq Qrupun Türkiyə Özəlləşdirmə İdarəsi Nazirliyinə ("İdarə") 380 milyon ABŞ dolları (317,832 AZN) məbləğində təxirə salınmış pul ödənişi yaranmışdır. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə İdarəyə ödəniləcək cəmi məbləğ 30 may 2011-ci ildə ödənilmişdir.

27 Nizamnamə kapitalı, əlavə ödənilmiş nizamnamə kapitalı və bölüşdürülməmiş mənfəət

Nizamnamə kapitalı

Qrupun baş müəssisəsi olan ARDNŞ dövlət müəssisəsi hüquqi statusuna malikdir. 2010-cu il ərzində Qrupun nizamnamə kapitalı 246,532 AZN artırılmışdır. Bu artım qismən sair dövlət müəssisəsi olan Azərikimya SC-nin alınması (Qeyd 36) ilə əlaqədardır. Bu alış nəticəsində Azərikimya SC-nin 10,006 AZN məbləğində nizamnamə kapitalı Qrupun nizamnamə kapitalı ilə birləşdirilmişdir. Artımın 236,526 AZN məbləğində qalan hissəsi isə Nazirlər Kabinetinin 22 oktyabr 2010-cu il tarixli, 186 nömrəli qərarına əsasən təmin edilmişdir. Bu qərara əsasən nizamnamə kapitalı 2010-cu il ərzində dövlət büdcəsindən Qrupun nizamnamə kapitalının artırılmasına yönəldilmiş 99,986 AZN məbləğində nağd pul hesabına, 22,480 AZN büdcəyə ödəniləcək məbləğlərlə əvəzləşdirilmişdir və 114,060 AZN bölüşdürülməmiş mənfəət hesabına köçürülmüşdür. Qrupun artırılmış nizamnamə kapitalı 2011-cu ilin yanvar ayında qeydiyyata alınmışdır.

2011-ci il ərzində Qrupun nizamnamə kapitalı 190,000 AZN artırılmışdır. Bu artım qismən Azərbaycan Respublikasının hökuməti tərəfindən 150,000 AZN məbləğində artırılması ilə bağlıdır. 40,000 AZN məbləğində qalan artım Karbamid zavodunun yaradılması ilə bağlıdır.

Əlavə ödənilmiş kapital

2011-ci ildə Hökumət əvvəl Azərbaycan Respublikası İqtisadi İnkişaf Nazirliyinə ("İİN") məxsus olan AzBTC-dəki payın 77.44 faizini köçürmüşdür. Bu köçürmə 784,809 AZN məbləğində köçürülmüş səhmlərin ədalətli dəyəri ilə əlavə ödənilmiş kapital kimi tanınmışdır (Qeyd 36).

Dövlətə ayırmalar

Dövlətin qərarlarına uyğun olaraq vaxtaşırı Qrupdan dövlət büdcəsi, ayrı-ayrı dövlət idarələri və hökumətin həyata keçirdiyi layihələr üçün pul şəklində birbaşa maliyyə qoyuluşları etməsi və ya inşaat və təmir işlərinin maliyyələşdirilməsi (o cümlədən aktivlərin köçürülməsi) tələb olunur. 2011-ci il ərzində bu cür qoyuluşların və maliyyələşdirmənin məbləğləri (dövlət idarələrinin subpodratçılara ödənişləri və Qrupun tikdiyi aktivlərin köçürülməsi formasında) müvafiq olaraq 250,642 AZN və 264,107 AZN (2010: müvafiq olaraq 190,712 AZN və 224,990 AZN) təşkil etmişdir və əsasən Azərbaycan Respublikasında mövcud olan, həmçinin yeni istirahət, nəqliyyat, təhsil və tibb infrastrukturunun təmiri və yenidən qurulması üçün istifadə edilmişdir.

Qeyri-nəzarət səhmdarlarından səhmlərin alınmasının nəticələri

STEAŞ və Petkim-də alışlar nəticəsində kapital tərkibində bölüşdürülməmiş mənfəətdə alınmış vəsaitlə əldə edilmiş payın balans dəyəri arasında 381,057 AZN məbləğində fərq tanınmışdır (Qeyd 36).

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

28 Gəlirin kateqoriyalar üzrə təhlili

	2011-ci il üzrə	2010-cu il üzrə
Neft-kimya məhsulları	2,002,327	1,651,468
Xalis neft məhsulları	2,332,843	1,748,931
Xalis xam neft	2,461,627	1,160,595
Təbii qaz	967,219	766,735
Sair gəlir	368,715	199,536
Cəmi gəlir	8,132,731	5,527,265

Xam neftin satışından əldə olunan gəlirlər, xam neftin beynəlxalq bazar qiyməti ilə dövlət tərəfindən tənzimlənən daxili qiyməti arasındakı qiymət marjası üzrə müvafiq vergi çıxılmaqla göstərilir. Bazar qiyməti ilə dövlət tərəfindən tənzimlənən daxili qiymət arasındakı fərqə 30 faiz dərəcəsində vergi tətbiq edilir və vergi məbləği Dövlət Büdcəsinə köçürülür.

Neft məhsullarının satışından yaranan gəlirlər 440,769 AZN (2010: 389,549 AZN) məbləğində aksiz vergisi çıxılmaqla göstərilir. AÇG HPBS üzrə hasil edilmiş xam neftin və Şah Dəniz HPBS üzrə hasil edilmiş kondensatın satışından yaranan gəlirlərdən yuxarıda göstərilən aksiz və qiymət marjası üzrə vergilər tutulmur.

29 Xərclərin kateqoriyalar üzrə təhlili

	Qeyd	2011-ci il üzrə	2010-cu il üzrə
İstifadə edilən xammal və xərc materialları		3,699,152	1,732,951
Əmək haqqı, maaş və sosial müdafiə xərcləri		628,943	555,090
Əsas vəsaitlərin köhnəlməsi		614,717	649,641
Əsas vəsaitlərin dəyərsizləşməsi	14	499,642	360,047
Kommunal xərclər		216,807	212,377
Təmir və texniki xidmət xərcləri		191,126	245,965
Nəqliyyat və nəqliyyat vasitələrinin istismarı		122,475	115,148
Mədən vergisi		118,222	121,583
Mənfəət vergisindən başqa sair vergilər		77,135	62,322
Ticarət və sair debitor borcları üzrə dəyərsizləşmə / (Ticarət və sair debitor borcları üzrə əvvəl tanınmış dəyərsizləşmənin geri qaytarılması), xalis		155,268	(288,435)
Amortizasiya xərcləri	15	15,295	16,006
Sair		65,783	366,367
Cəmi satış dəyəri, kəşfiyyat və qiymətləndirmə, paylaşdırma, ümumi və inzibati, tədqiqat və işlənmə və sair əməliyyat xərcləri		6,404,565	4,149,062

2011-ci il ərzində Qrup birgə nəzarət altında olan müəssisədən alınacaq kreditə aid olan 101,219 AZN (2010: 95,748 AZN) məbləğində dəyərsizləşmə zərəri üzrə ehtiyat tanımıdır (Qeyd 18).

2011-ci il ərzində Qrup ətraf mühitin qorunması ilə bağlı öhdəliklər üzrə ehtiyatın qiymətləndirməsini azaltmış və nəticədə əldə edilmiş krediti mənfəət və ya zərərdə xərclərin sair kateqoriyasına daxil etmişdir.

2010-cu ildə Qrup müxtəlif müştərilərdən 197,007 AZN məbləğində ticarət debitor borclarını toplamışdır ki, bunlar qismən pul vəsaitlərinin toplanması, qismən də Qrupun müştərilərə ticarət kreditor borcları ilə əvəzləndirilməklə 2009-cu ildə silinmiş idi.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

30 Sair əməliyyat gəliri

	2011-ci il üzrə	2010-cu il üzrə
Sair malların satılması və xidmətlərin göstərilməsi	63,014	138,956
Kreditor borcun silinməsindən yaranan sair gəlirlər	25,709	-
Sair	60,280	39,622
Cəmi sair əməliyyat gəliri	149,003	178,578

31 Maliyyə gəliri

	2011-ci il üzrə	2010-cu il üzrə
Depozitlər və bank hesabları üzrə faiz gəlirləri	53,489	45,100
Əlaqəli tərəflərə verilmiş kreditlər üzrə faizlər	16,468	11,590
Sair	2,443	10,485
Cəmi maliyyə gəliri	72,400	67,175

32 Maliyyə xərcləri

	Qeyd	2011-ci il üzrə	2010-cu il üzrə
Faiz xərcləri		156,322	122,734
Aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər üçün ehtiyatlar:			
diskontlaşdırılmış dəyərə düzəliş	22	22,473	14,252
Ətraf mühit ilə bağlı öhdəliklər üçün ehtiyatlar:			
diskontlaşdırılmış dəyərə düzəliş	23	28,250	34,990
Əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə bağlı ödənişlər üçün ehtiyatlar: diskontlaşdırılmış dəyərə düzəliş	23	3,905	3,215
Konsolidasiya edilmiş ümumi gəlir haqqında hesabatda uçota alınmış cəmi maliyyə xərcləri		210,950	175,191

33 Mənfəət vergisi

Mənfəət vergisi üzrə xərclər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2011-ci il üzrə	2010-cu il üzrə
Cari vergi xərcləri	461,254	301,758
Təxirə salınmış vergi (gəliri)/xərçi	(86,003)	280,506
İl üzrə mənfəət vergisi xərçi	375,251	582,264

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

33 Mənfəət vergisi (davamı)

Gözlənilən və faktiki vergi xərclərinin tutuşdurulması aşağıda göstərilir:

	2011-ci il üzrə	2010-cu il üzrə
Vergidən əvvəl mənfəət	1,184,844	1,238,004
Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş 20 faiz vergi dərəcəsinə əsasən nəzəri vergi xərci	236,969	247,601
Müəyyən törəmə müəssisələr üzrə müxtəlif vergi dərəcələrinin effekti (25 faiz)	33,775	18,931
Vergiyə cəlb edilən dividend gəlirləri (10 faiz)	(12,712)	(12,173)
Vergi məqsədləri üçün çıxılmayan xərclər və ya vergidən azad edilməyən gəlirlərin vergi effekti:		
- Vergidən azad edilən gəlirlər	(53,832)	(71,714)
- Gəlirdən çıxılmayan xərclər	88,799	325,555
Keçmiş illərin cari vergisinə düzəlişlər	616	3,097
Tanınmamış vergi aktivləri üzrə ehtiyat ayırmaları	81,743	88,654
Sair	(107)	(17,687)
İl üzrə mənfəət vergisi xərci	375,251	582,264

Gəlirdən çıxılmayan xərclər, həmçinin gələcəkdə vergiyə cəlb olunan mənfəətdən çıxılmayacaq vaxtı keçmiş debitor borcları üzrə ehtiyat da daxil olmaqla, əsasən gəlirdən çıxılmayan əməliyyatlar üzrə xərclərdən, o cümlədən sosial yönümlü və işçilər üzrə xərclərdən ibarətdir. Tanınmamış təxirə salınmış vergi aktivləri üzrə ehtiyat ayırmaları əsasən Qrupun törəmə müəssisələrinin yığılmış vergi zərərərini əks etdirir və bu vergi zərərərini istifadəsi gözlənilmir.

31 dekabr 2011-ci və 2010-cu il tarixlərində tanınmamış təxirə salınmış vergi aktivlərinin məbləği, müvafiq olaraq, 244,930 AZN və 163,187 AZN təşkil etmişdir.

BMHS və müvafiq vergi qanunvericiliyi arasındakı fərqlər nəticəsində maliyyə məlumatlarının hazırlanması və mənfəət vergisinin hesablanması məqsədilə aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri arasında müvəqqəti fərqlər əmələ gəlir. Bu müvəqqəti fərqlər üzrə hərəkətlərin vergi effekti aşağıda göstərilir:

	1 yanvar 2011-ci il	Mənfəət / (zərər) tanınmışdır	Çevirmə fərqi	31 dekabr 2011-ci il
Vergi bazasını azaldan/(artıran) müvəqqəti fərqlərin vergi effekti				
Hesablanmış gəlirlər	949	7,390	-	8,339
Keçmiş illərin zərərərleri	129,686	(53,605)	-	76,081
Asılı və birgə nəzarət altında olan müəssisələrə investisiya qoyuluşları	-	(25)	-	(25)
Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	52,352	(32,440)	-	19,912
Mal-material ehtiyatları	17,161	(10,735)	(8)	6,418
Əsas vəsaitlər	145,667	95,907	(2)	241,572
Öhdəliklər və məsrəflər üzrə ehtiyatlar	38,173	72,081	88	110,342
Ticarət və sair kreditor borcları	4,229	(2,617)	-	1,612
Sair	20,755	(1,524)	1	19,232
Təxirə salınmış vergi aktivi	408,972	74,432	79	483,483

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

33 Mənfəət vergisi (davamı)

	1 yanvar 2011-ci il	Müəssisələrin birləşməsi nəticəsində əldə edilmiş (Qeyd 36)	Mənfəət / (zərər) tanınmışdır	Çevirmə fərqi	31 dekabr 2011-ci il
Vergi bazasını azaldan/ (artıran) müvəqqəti fərqlərin vergi effekti					
Hesablanmış öhdəliklər	6,810	-	1,928	(89)	8,649
Asılı və birgə nəzarət altında olan müəssisələrə investisiya qoyuluşları	(47,186)	(50,038)	16,233	7	(80,984)
Ticarət və sair debitor borcları	(18,433)	-	2,573	227	(15,633)
Mal-material ehtiyatları	(450)	-	(19,443)	10	(19,883)
Əsas vəsaitlər	(497,967)	-	24,690	51,462	(421,815)
Ticarət və sair kreditör borcları	-	-	(2,996)	-	(2,996)
Öhdəliklər və məsrəflər üzrə ehtiyatlar	6,274	-	11,708	(1,373)	16,609
Keçmiş illərin zərərləri	9,506	-	(8,718)	(788)	-
Əmək müqaviləsinə xitam verilməsi üzrə ödənişlər	8,454	-	143	(1,724)	6,873
Sair	23,852	-	(14,547)	(6,461)	2,844
Təxirə salınmış vergi öhdəliyi	(509,140)	(50,038)	11,571	41,271	(506,336)

BMHS və müvafiq vergi qanunvericiliyi arasındakı fərqlər nəticəsində maliyyə məlumatlarının hazırlanması və mənfəət vergisinin hesablanması məqsədilə aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri arasında müvəqqəti fərqlər əmələ gəlir. Bu müvəqqəti fərqlər üzrə hərəkətlərin vergi effekti aşağıda göstərilir:

	1 yanvar 2010-cu il	Mənfəət / (zərər) tanınmışdır	Çevirmə fərqi	31 dekabr 2010-cu il
Vergi bazasını azaldan/(artıran) müvəqqəti fərqlərin vergi effekti				
Hesablanmış gəlir	8,250	(7,301)	-	949
Keçmiş illərin zərərləri	-	129,686	-	129,686
Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	430,253	(377,901)	-	52,352
Mal-material ehtiyatları	14,303	2,861	(3)	17,161
Əsas vəsaitlər	130,890	14,649	128	145,667
Öhdəliklər və məsrəflər üzrə ehtiyatlar	81,104	(43,623)	692	38,173
Ticarət və sair kreditör borcları	-	4,229	-	4,229
Sair	(19,177)	38,223	1,709	20,755
Təxirə salınmış vergi aktiv	645,623	(239,177)	2,526	408,972

33 Mənfəət vergisi (davamı)

	1 yanvar 2010-cu il	Mənfəət / (zərər) tanınmışdır	Çevirmə fərqi	31 dekabr 2010-cu il
Vergi bazasını azaldan/(artıran) müvəqqəti fərqlərin vergi effekti				
Hesablanmış öhdəliklər	(2,648)	9,490	(32)	6,810
Asılı və birgə nəzarət altında olan müəssisələrə investisiya qoyuluşları	-	(47,186)	-	(47,186)
Ticarət və sair debitor borcları	(74,821)	56,271	117	(18,433)
Mal-material ehtiyatları	14,702	(15,152)	-	(450)
Əsas vəsaitlər	(469,250)	(38,425)	9,708	(497,967)
Öhdəliklər və məsrəflər üzrə ehtiyatlar	30,979	(24,653)	(52)	6,274
Keçmiş illərin zərərləri	23,022	(13,233)	(283)	9,506
Əmək müqaviləsinə xitam verilməsi üzrə ödənişlər	8,449	295	(290)	8,454
Sair	(8,460)	31,264	1,048	23,852
Təxirə salınmış vergi öhdəliyi	(478,027)	(41,329)	10,216	(509,140)

Qrup konsolidasiya edilmiş vergi bəyannaməsini təqdim etmir. Qrupun cari strukturu baxımından Qrupun ayrı-ayrı müəssisələrinin vergi zərərləri və cari vergi aktivləri Qrupun sair müəssisələrinin cari vergi öhdəlikləri və vergiyə cəlb olunan mənfəəti ilə əvəzləşdirilə bilməz. Bu səbəbdən təxirə salınmış vergi aktiv və öhdəlikləri yalnız vergiyə cəlb olunan eyni müəssisəyə aid olduqda qarşılıqlı şəkildə əvəzləşdirilir.

Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyinə uyğun olaraq bir dövrdə yaranmış vergi zərərləri beş ilədək davam edən sonrakı dövrlərə keçirilə bilər.

Qrup, törəmə müəssisəsi olan AzAÇG vasitəsilə AÇG HPBS-in iştirakçısıdır. Lakin, AzAÇG AÇG HPBS-də Podratçı Tərəf kimi xüsusi şəkildə göstərilməmişdir. Nəticədə, onun vergi ödəyicisi statusu aydın şəkildə müəyyən edilmir. Müvafiq vergi orqanları ilə cari danışıqlara əsasən rəhbərlik hesab edir ki, Podratçı Tərəf statusu retrospektiv olaraq veriləcək və beləliklə AzAÇG artıq vergi ödəyicisi statusunu almış hesab edilir. Hazırda Şirkət AÇG HPBS-nin müddəalarına uyğun olaraq 25 faiz dərəcəsində mənfəət vergisi hesablayır və ödəyir. Vergi orqanları tərəfindən AzAÇG-yə verilmiş və 19 sentyabr 2019-cu il tarixinə qədər qüvvədə olan ƏDV şəhadətnaməsinə uyğun olaraq AzAÇG-yə AÇG HPBS üzrə Podratçı Tərəflər üçün nəzərdə tutulan sıfır dərəcəsində ƏDV tətbiq edilir.

Bundan əlavə, Qrup törəmə müəssisəsi olan Azərbaycan (Şah Dəniz) MMC ("AzŞD") vasitəsilə Şah Dəniz HPBS-nin iştirakçısıdır. Şah Dəniz HPBS-nin müddəalarına uyğun olaraq hər bir Podratçı Tərəfin mənfəət vergilərinə görə Azərbaycan Respublikasının müvafiq qurumları cavabdehdir. AzŞD Azərbaycan Respublikasında müəyyən adi əməliyyat vergilərindən azad edilmişdir. Vergi orqanları tərəfindən AzŞD-yə verilmiş və 3 iyun 2026-cı il tarixinə qədər qüvvədə olan ƏDV şəhadətnaməsinə uyğun olaraq AzŞD-yə Şah Dəniz HPBS üzrə Podratçı Tərəflər üçün nəzərdə tutulan sıfır dərəcəsində ƏDV tətbiq edilir.

Qrup törəmə müəssisəsi olan Petkim şirkəti vasitəsilə Türkiyədə fəaliyyət göstərir (Qeyd 26). Türkiyədə mənfəət vergisi dərəcəsi 20 faiz təşkil edir. Türkiyə Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq dividendlər Türkiyədə fəaliyyət göstərən qeyri-rezident şəxslərə 15 faiz dərəcəsinə bərabər mənbədən tutulan vergi tətbiq edilmir. Mənfəət vergisi rüblük ödənilir. Bundan əlavə, Türkiyənin Mənfəət Vergisi haqqında Qanunvericiliyində müəssisələr üçün bir çox güzəştlər nəzərdə tutulur. Bu güzəştlərə vergi bazasının müəyyən edilməsi zamanı investisiyaların 25 faizə qədər mənfəətdən çıxılması da daxildir.

34 Əhəmiyyətli nağdsız investisiya və maliyyələşdirmə fəaliyyətləri

Aşağıda pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatda daxil edilməyən və pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinin istifadəsini tələb etməyən investisiya və maliyyələşdirmə əməliyyatları göstərilmişdir:

	2011-ci il üzrə	2010-cu il üzrə
Nağdsız şəkildə investisiya əməliyyatları		
ABB-da olan kreditin həmin bankda olan depozitlə əvəzləşdirilməsi	987,058	29,088
Aktivlərin silinməsi üzrə kapitallaşdırılmış xərclər	103,965	-
Əsas vəsaitlərin dövlətə köçürülməsi	94,338	54,049
İnvestisiya qoyulan şirkətə əsas vəsait qoyuluşu	-	65,000
Əsas vəsaitlərin üçüncü tərəflərə köçürülməsi	-	250
Nağdsız şəkildə investisiya əməliyyatları	1,185,361	148,387

Törəmə müəssisələrin alınmasına aid olan sair qeyri-nağd əməliyyatlar Qeyd 36-da göstərilir.

35 Şərti Öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri

Əməliyyat mühiti. Qrupun əməliyyatları Azərbaycan Respublikasında həyata keçirilir. Bazar iqtisadiyyatlı yeni ölkə kimi hazırda Azərbaycan daha yetkin bazar iqtisadiyyatına xas olan biznes və tənzimləyici infrastruktura malik deyildir.

Azərbaycan Respublikasında iqtisadi şərait inkişaf etsə də, iqtisadi vəziyyətdə yeni yaranmış bazar iqtisadiyyatına səciyyəvi xüsusiyyətlər müşahidə olunmaqdadır. Bunlara milli valyutanın Azərbaycan Respublikasından xaricdə əksər ölkələrdə sərbəst dönerli valyuta hesab edilməməsi və bununla məhdudlaşmayan bu kimi xüsusiyyətlər daxildir. Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərhələrə və tez-tez baş verə bilən dəyişikliklərə məruz qalır.

Azərbaycan Respublikasında iqtisadi sabitliyin gələcək perspektivləri hökumətin həyata keçirdiyi iqtisadi, maliyyə və monetar tədbirlərin effektivliyindən, eləcə də vergi, hüquqi, normativ və siyasi hadisələrin gedişatından xeyli dərəcədə asılıdır. Rəhbərlik Qrupun əməliyyatlarına təsir göstərə biləcək bütün iqtisadi tendensiyaları, eləcə də onların Qrupun maliyyə vəziyyətinə təsirini (əgər varsa) qabaqcadan proqnozlaşdırmaq iqtidarında deyildir.

Azərbaycan iqtisadiyyatı dünyanın sair bölgələrindəki bazar tənəzzülü və iqtisadi inkişaf tempinin aşağı düşməsinə həssasdır. Azərbaycan hökuməti tərəfindən bir sıra sabitləşdirmə tədbirlərinin görülməsinə baxmayaraq, Qrupun və onun qarşı tərəflərinin kapitaldan istifadəsi və kapitalın dəyəri ilə bağlı qeyri-müəyyənlik davam etməkdədir ki, bu da Qrupun maliyyə vəziyyətinə, əməliyyat nəticələrinə və biznes perspektivlərinə təsir göstərə bilər. Hazırda biznes fəaliyyətinin sabitliyini təmin etmək üçün rəhbərlik hesab etdiyi bütün münasib tədbirlərin görülməsinə baxmayaraq, yuxarıda təsvir edilmiş sahələrdə vəziyyətin gözlənilməz dərəcədə pisləşməsi Qrupun maliyyə vəziyyətinə və fəaliyyətinin nəticələrinə hazırda dəqiq müəyyən edilə bilməyən mənfi təsir göstərə bilər.

Bu qeyri-müəyyənliklərin gələcəkdə aydınlaşdırılmasından yarana biləcək hər hansı düzəlişlər hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əks etdirilməmişdir. Belə düzəlişlər (əgər varsa), məlum olduğu və təxmin edildiyi dövrdə hesabatda göstəriləcəkdir.

Məhkəmə prosedurları. Vaxtaşırı olaraq və adi fəaliyyət gedişində Qrupa qarşı iddialar irəli sürülür. Qrupun rəhbərliyi öz təxminlərinə və daxili və xarici peşəkarların məsləhətlərinə əsasən hesab edir ki, bu iddialarla bağlı müvafiq olaraq konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatlarında zərərlərin ödənilməsi üçün yaradılmış ehtiyatlardan başqa heç bir əhəmiyyətli zərər olmayacaqdır.

35 Şərti Öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri (davamı)

Vergi qanunvericiliyi. Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez baş verə bilən dəyişikliklərə məruz qalır. Qrupun əməliyyatlarına və fəaliyyətinə tətbiq edilən bu cür qanunvericiliyə dair Rəhbərliyin şərtlərinə müvafiq səlahiyyətli orqanlar tərəfindən etiraz edilə bilər.

Vergi orqanları tərəfindən vergi ödəyicisinin son üç təqvim ilindən çox olmayan fəaliyyəti yoxlanıla bilər. Xüsusi hallarda yoxlama daha artıq dövrləri əhatə edə bilər.

Qrupun rəhbərliyi hesab edir ki, onun tərəfindən müvafiq qanunvericiliyin şərti düzgündür və vergi, xarici valyuta və gömrüklə bağlı Qrupun mövqeləri qorunacaqdır və Qrupun potensial vergi öhdəlikləri hazırkı maliyyə hesabatlarında qeydə alınmış məbləğlərdən artıq olmayacaqdır. Müvafiq olaraq, 31 dekabr 2011-ci və 2010-cu il tarixlərinə potensial vergi öhdəlikləri üzrə hər hansı ehtiyat yaradılmamışdır.

Ətraf mühitin mühafizəsi ilə bağlı məsələlər. Hazırda Azərbaycan Respublikasında ətraf mühitin mühafizəsi haqqında qanunvericilik təkmilləşdirilir və ona əməl olunması ilə bağlı hökumət orqanlarının mövqeyinə yenidən baxılır. Qrup, ətraf mühitin mühafizəsi ilə bağlı öhdəliklərini mütəmadi olaraq qiymətləndirir. Öhdəliklər müəyyən edildikcə dərhal uçota alınır. Mövcud qanunvericiliyin və normativ aktların dəyişməsi nəticəsində yarana bilən, eləcə də məhkəmə praktikası nəticəsində kifayət qədər dəqiqliklə qiymətləndirilə bilməyən potensial öhdəliklər əhəmiyyətli ola bilər. Rəhbərlik hesab edir ki, ətraf mühitin mühafizəsi haqqında qüvvədə olan qanunvericiliyə əməl olunması üzrə mövcud nəzarət sistemi şəraitində ətraf mühitə zərər vurulması ilə bağlı Qrup tərəfindən ətraf mühitin bərpası öhdəliyi üzrə yaradılmış ehtiyatdan artıq əhəmiyyətli öhdəliklər mövcud deyil. Qeyd 23-ə baxın.

Qrup öz məhsulları, əməliyyatları və sair fəaliyyətləri ilə əlaqədar olaraq ətraf mühitin mühafizəsi haqqında bir sıra qanun və qaydalara riayət etməlidir. Bu qanun və qaydalara əsasən Qrup və ya sair müəssisələr tərəfindən əvvəlki illərdə kimyəvi və ya neft maddələrinin ləğv edilməsi və ya tullantısı nəticəsində ətraf mühitə dəymiş ziyanı aradan qaldırılmalıdır. Bu cür vəziyyət neftayırma zavodları, kimya müəssisələri, neft mədənləri, xidmət məntəqələri, terminalar və tullantıların ləğv edilməsi məntəqələri kimi müxtəlif ərazilərdə mövcud ola bilər. Bundan əlavə, Qrupun əvvəlki illərdə satılmış aktivlər və ya bağlanmış obyektlər ilə bağlı öhdəlikləri ola bilər. Ətraf mühitə dəymiş ziyanın aradan qaldırılması ilə bağlı əsas tələb və bununla bağlı xərcləri müəyyən etmək mahiyyətə çətinlikdir. Lakin, ətraf mühit üzrə məlum öhdəliklərin qiymətləndirilmiş dəyəri Qrupun uçot siyasətinə uyğun olaraq hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əks etdirilmişdir. Gələcək xərclərin məbləğinin nəzərəçarpan ola bilməsi və bu cür xərclərin qeydə alındığı dövrdə Qrupun əməliyyat nəticələri üçün əhəmiyyətli ola bilməsinə baxmayaraq bununla bağlı məbləğlərin müəyyən edilməsi praktiki deyildir. Qrup, bu cür xərclərin Qrupun maliyyə vəziyyətinə və ya likvidliyinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərəcəyini gözləmir.

Qrup həmçinin neft və təbii qaz hasilatı obyektlərinin və asılı kəmərlərin istismardan çıxarılması ilə bağlı öhdəliklərə malikdir. Bu fəaliyyət növləri ilə bağlı təxmin edilmiş xərclər üzrə ehtiyat yaradılır, lakin, həmin öhdəliklərin uzunmüddətli olmasına görə, bu cür xərclərin məbləği və vaxtı ilə bağlı qeyri-müəyyənlik mövcuddur. Qrup, bu cür ehtiyatlar üzrə dəqiqliklə təxmin edilə biləcək hər hansı dəyişikliyin Qrupun əməliyyat nəticələri, maliyyə vəziyyəti və ya likvidliyinə təsirinin əhəmiyyətli olmayacağını hesab edir.

Maliyyə razılaşmalarına uyğunluq. 31 dekabr 2011-ci ildə Qrupun investisiya və əməliyyat fəaliyyətini maliyyələşdirmək üçün cəmi 2,980,288 AZN (Qeyd 20) məbləğində kredit üzrə ödəniləcək məbləğləri olmuşdur. Qrup həmin borc vəsaitlərinə aid olan müəyyən maliyyə razılaşmalarını imzalamışdır. Bu razılaşmaların yerinə yetirilməməsi Qrup üçün mənfi nəticələrə, o cümlədən borc vəsaitlərinin dəyərinin artması və öhdəliklərin pozulmasının bəyan edilməsinə gətirə bilər. Rəhbərlik hesab edir ki, 31 dekabr 2011-ci və 2010-cu il tarixlərinə Qrup tətbiq edilən bütün maliyyə razılaşmalarını yerinə yetirmişdir.

Bundan əlavə, Qrup tərəfindən Petkimin alınmasını maliyyələşdirmək məqsədilə bir sıra kreditlər alınmışdır. 629,200 AZN məbləğində kreditlər üçün Petkim səhmlərinin 51 faizi maliyyə təşkilatlarının xeyrinə girov qoyulmuşdur.

Petkim öhdəlikləri. "Səhmlərin Alqı-satqı Müqaviləsinə" əsasən Qrup, bu Müqaviləni imzaladıqdan sonra növbəti üç il ərzində Petkim şirkətinin nəzarət səhm paketində dəyişikliyə səbəb olacaq miqdarda səhmlərin ötürülməsi üçün İdarənin razılığının alınması öhdəliyini öz üzərinə götürmüşdür.

35 Şərti Öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri (davamı)

Petkim öhdəlikləri (davamı). Qrup Petkim terminalında infrastruktur və xidmətlərin həyata keçirilməsi üçün müəyyən məbləğdə investisiya qoyuluşlarının həyata keçirilməsi, zavodların hasilat həcminin artırılması və "Səhmlərin Alqı-satqı Müqaviləsinin" imzalanmasından sonra növbəti üç il ərzində yeni zavodların qurulması üçün öhdəlik götürmüşdür. Qrup həmçinin, Etilen zavodunda istehsalın davam etdirilməsi və Qrupa təsir göstərməyən gözlənilməz hadisələr istisna olmaqla, "Alqı-satqı Müqaviləsi"nin imzalanmasından sonra ən azı üç il ərzində müəyyən məbləğdə investisiya qoyuluşlarının həyata keçirilməsi üçün öhdəlik götürmüşdür.

Qrup Əmək Qanununun 4857 sayılı maddəsinə uyğun olaraq həmkərlər ittifaqının üzvlərinin hüquqlarını qorunmalı və işçilərə, qazandıqları bütün sair hüquqlarla yanaşı, əmək fəaliyyətinə xitam verilməsi ilə bağlı ödənişləri (o cümlədən onların sair dövlət təşkilatlarında işlədikləri müddətlər üçün) ödəməlidir. Qrup qəbul və etiraf etmişdir ki, Petkim xidmət müqavilələri qüvvədə olan işçilərin istifadə edilməmiş məzuniyyət hüquqlarını ödəmək məsuliyyətini daşıyır və Səhmlərin Satılması haqqında Razılaşma qüvvəyə mindiyi tarixdən sair dövlət təşkilatlarına köçürülmək hüququna malikdir.

Qrup 2012-ci ildə BOTAŞ Petroleum Pipeline Corp. - dan 463,000,000 kub metr təbii qaz almaq öhdəliyini daşıyır.

Petkim tərəfindən alınmış və verilmiş zəmanətlər. 31 dekabr tarixinə alınmış və verilmiş zəmanətlər aşağıdakı cədvəldə əks etdirilir.

	2011	2010
Alınmış zəmanətlər		
Alınmış zəmanət məktubları	145,358	145,543
Birbaşa sifarişlərin toplanması sistemi (DOCS) çərçivəsində bank zəmanətləri	184,129	106,392
Sair	7,300	1,028
Cəmi alınmış zəmanətlər	336,787	252,963

	2011	2010
Verilmiş zəmanətlər		
Petkim şirkətinin alınması üçün verilmiş zəmanət məktubu	-	296,778
Verilmiş zəmanət çekləri	28,714	35,973
Verilmiş zəmanət məktubları	23,216	22,303
Birbaşa sifarişlərin toplanması sistemi (DOCS) çərçivəsində bank zəmanətləri	-	28,008
Cəmi verilmiş zəmanətlər	51,930	383,062

Azəriqaz İB-nin öhdəliyi. Azərbaycan Respublikasının Bakı şəhəri və ətraf rayonlar və Respublikanın regionlarının sosial-iqtisadi inkişafına yönəldilmiş ölkə Prezidentinin 14 aprel 2009-cu il tarixli 80 sayılı Sərəncamına uyğun olaraq, Azəriqaz QSC sözügedən ərazilərin qazlaşdırılması imkanlarının təkmilləşdirilməsi ilə bağlı müəyyən öhdəliklər daşıyır. Həmin fərmana uyğun olaraq Azəriqaz QSC köhnə magistral və yerli qaz kəmərlərinin yenilənməsi, yeni yaşayış massivləri/regionları/ucqar rayonların qazlaşdırılması, eləcə də magistral qaz xətlərinin, sənaye obyektlərində və əhalinin köhnə qaz sayğaclarının yenilənməsi ilə məşğul olacaqdır.

Rəhbərlik Qrupun 2012-2013-cü illər ərzində həmin proqramın həyata keçirilməsi ilə bağlı məsrəflərinin 582,400 AZN məbləğində olacağını təxmin edir.

35 Şərti Öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri (davamı)

Qaz alışları öhdəliyi. AQTŞ və Azərbaycan Respublikasının Yanacaq və Energetika Nazirliyi arasında imzalanmış 27 fevral 2003-cü il tarixli "Qazın alqı-satqısına dair müqavilə"yə (hazırda bu müqavilə üzrə alış hüquqları Qrup tərəfindən həyata keçirilir) uyğun olaraq, Qrup müqavilədə qeyd olunduğu kimi, satıcının minimal illik qaz satışı həcmi almaq öhdəliyinə malikdir. Satıcının minimal illik qaz satışı həcmi alınması üzrə öhdəliyin məbləği 86,840 min ABŞ dolları (69,290 AZN) təşkil edir.

AÇG HPBS-də iştirak payı. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə AÇG HPBS-nin Operatoru olan Azərbaycan Beynəlxalq Əməliyyat Şirkəti bir sıra kapital öhdəlikləri və əməliyyat lizinqi üzrə müqavilələr bağlamışdır. Qrup həmin öhdəliklər və əməliyyat lizinqində 11.65 faiz (2010: 10 faiz) (Qeyd 36) payının müvafiq olaraq 731,605 AZN-ə ekvivalent olan 930,203 min ABŞ dolları (2010: 654,407 AZN-ə ekvivalent olan 820,162 min ABŞ dolları) və 9,318 AZN-ə ekvivalent olan 11,847 min ABŞ dolları (2010: 11,234 AZN-ə ekvivalent olan 13,988 min ABŞ dolları) təşkil edəcəyini təxmin etmişdir.

Şah Dəniz HPBS-də iştirak payı. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə Şah Dəniz HPBS-nin Operatoru olan BP Exploration Shah Deniz Limited şirkəti (Şah Dəniz HPBS-nin Operatoru) bir sıra kapital öhdəlikləri və əməliyyat lizinqləri üzrə müqavilələr bağlamışdır. Qrup həmin öhdəliklərdə və əməliyyat lizinqlərində 10 faiz payının, müvafiq olaraq, 88,606 AZN-ə ekvivalent olan 112,658 min ABŞ dolları (2010: 43,400 AZN-ə ekvivalent olan 54,041 min ABŞ dolları) və 15,854 AZN-ə ekvivalent olan 20,157 min ABŞ dolları (2010: 3,137 AZN-ə ekvivalent olan 3,906 min ABŞ dolları) təşkil edəcəyini təxmin etmişdir.

AQTŞ-də iştirak payı ilə bağlı şərti öhdəliklər. Qeyd 17-də göstəriləyi kimi, Qrupun AQTŞ-də iştirak payı 8 faiz təşkil edir. AQTŞ ilə bağlanmış müqavilələrə əsasən Qrupun AQTŞ-nin fəaliyyəti ilə bağlı aşağıdakı öhdəlikləri vardır:

Qaz müqaviləsi. BOTAŞ şirkəti ilə imzalanmış müqaviləyə əsasən AQTŞ 2011-ci il və sonrakı illərdə Qaz Müqaviləsində müəyyən edilmiş düstur əsasında hesablanmış qiymətlə təqribən 6.3 milyard kub metr qaz hasil etməlidir.

Gürcüstan hökuməti qarşısında qaz öhdəliyi. Gürcüstan Neft və Qaz Korporasiyası və Gürcüstan hökuməti ilə imzalanmış müqaviləyə əsasən AQTŞ Müqavilədə müəyyən edilmiş düstur əsasında hesablanmış qiymətlə 2011-ci il və sonrakı illərdə təqribən 0.5 milyard kub metr qaz hasil etməlidir.

Bakı-Tbilisi-Ceyhan Neft Boru Kəməri Şirkəti ("BTC") ilə imzalanmış alqı-satqı müqaviləsi. BTC ilə imzalanmış razılaşma əsasında AQTŞ-nin Maksimal hasilat müddəti olan, 2010-cu ildə başlayan müqavilə ilində və sonrakı iki ildə təxminən 0.23 milyard kub metri və Azalan hasilat dövrü olan, 2013-cü ildə başlayan müqavilə ilində və müqavilə başa çatanaqədək sonrakı illərdə 0.16 milyard kub metri müqavilədə göstərilən düstur əsasında hesablanmış qiymətlə təmin etmək öhdəliyi vardır.

Qaz Müqaviləsinə əsasən AQTŞ-nin fəaliyyəti Azərbaycan Respublikası və Türkiyə Respublikası arasında "Azərbaycan təbii qazının Türkiyə Respublikasına tədarükü" haqqında 12 mart 2001-ci il tarixli Hökumətlərarası Sazişə əsasən ("Azərbaycan-Türkiyə Hökumətlərarası Saziş") Hökumət tərəfindən təmin edilir. AQTŞ tərəfindən nəql ediləcək qazın həcmi ilə bağlı yuxarıda qeyd olunmuş öhdəliklər Şah Dəniz HPBS üzrə Podratçı Tərəflər və ARDNŞ (Azərbaycan Hökumətinin adından və tapşırığı ilə) arasında imzalanmış Neftin Kəşfiyyatı və Hasilatı üzrə Alış Müqavilələri (NKHAM) ilə təmin edilir.

Şah Dəniz HPBS üzrə Podratçı Tərəflər və Qrup AQTŞ-nin yuxarıda qeyd olunan öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi məqsədilə, AQTŞ-nin mənfəət götürmədən və zərər çəkmədən zəruri qaz həcmi AQTŞ-yə tədarük etmək və satmaq üçün öhdəlik daşıyır.

Bundan əlavə, NKHAM-da nəzərdə tutulduğu kimi Şah Dəniz HPBS üzrə Podratçı Tərəflər və Qrup AQTŞ-ə bütün neqliyyat məsrəflərini və üçüncü tərəflərin öhdəliklərini ödəyəcəkdir.

BTC şirkətində iştirak payına aid olan öhdəlik. 24 oktyabr 2008-ci il tarixində BTC Co, Qrupun iri asılı müəssisəsi, BOTAŞ International Limited ("BIL") şirkətindən iki məhkəmə bildirişi almışdır. Birinci iddia Türkiyə ilə Əsas Boru Kəməri haqqında Saziş əsasında, ikincisi isə BTC Co və BIL arasında Türkiyədə qurğuların istismarına dair Razılaşma ("Əməliyyat razılaşması") əsasında irəli sürülmüşdür. Ümumilikdə, BIL cəmi 250 milyon ABŞ dolları (196,625 AZN) tələb edir.

35 Şərti Öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri (davamı)

BTC şirkətində iştirak payına aid olan öhdəlik (davamı). Uzun çəkən bu məsələləri həll etmək üçün BTC Co və BIL danışıqlar aparmış və 25 oktyabr 2011-ci ildə İstismar razılaşmasına düzəlişlər etmişdir.

Bundan əlavə BTC Co BIL ilə həmin tarixdə xoş məram əlaməti olaraq ayrıca Məktub Razılaşmasını imzalamış və, Əməliyyat razılaşması üzrə müqavilə hüquqlarına ziyan vurmada, BIL-in bildirdiyinə görə Əməliyyat razılaşması əsasında BTC Co-ya xidmətlərin göstərilməsi nəticəsində BIL qarşısında mövcud olan tarixi borcu qaytarmaq üçün BIL-ə cəmi 100 milyon ABŞ dolları (AZN 78,650) məbləğində vəsait təqdim etmişdir.

Əməliyyat razılaşmasına düzəliş müəyyən şərtlərin, o cümlədən BIL tərəfindən məhkəmə iddiaların geri götürülməsi şərtinin yerinə yetirilməsindən asılıdır. Tərəflər məhkəmə işinin 31 iyul 2012-ci tarixinə qədər həmin şərtlər üzrə razılıq əldə etmək məqsədilə uzadılmasına razılaşmışlar.

Rəhbərlik hesab edir ki, məhkəmə araşdırması BTC şirkətinin xeyrinə başa çatacaq və buna görə də BTC şirkətinin maliyyə hesabatlarında heç bir ehtiyat ayrılmamış və beləliklə də 31 dekabr 2011-ci il tarixində Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına təsiri yoxdur.

Neftin daşınması üzrə öhdəliklər. 1 avqust 2002-ci il tarixində Qrup və AÇG HPBS-nin sair iştirakçıları ("İxracatçılar Qrupu") BTC şirkəti ilə AÇG yatağında Məhsulların Nəqli haqqında Müqavilə ("AÇG MN") bağlamışdır və 3 fevral 2004-cü il tarixində bu Müqaviləyə əlavələr edilmişdir. Bu Müqaviləyə əsasən İxracatçılar Qrupu (Qrup daxil olmaqla) hər bir iştirakçı tərəfindən Qərb İxracat Marşrutu ilə göndərilən hər hansı məhsul istisna olmaqla, AÇG yatağından bütün xam neftin BTC neft boru kəməri vasitəsilə daşınması üzrə öhdəlik götürmüşdür. Qrup Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəməri tam istehsal həcmi ilə işləyəndək xam neftin dəmir yolu vasitəsilə daşınmasına razılıq vermişdir. Lakin, AÇG MN-ə uyğun olaraq Qrup BTC-nin istehsal həcmiminin kifayət qədər olduğu halda, sair daşınma imkanlarından istifadə edilməsinə dair razılıq vermişdir.

BTC neft boru kəməri 2006-cı ilin may ayında istismara verilmişdir. Boru kəmərinin doldurulması üçün AÇG yatağından 10 milyon barrel neft istifadə edilmişdir və BTC neft boru kəməri vasitəsilə neft ilə yüklənmiş ilk tanker 4 iyun 2006-cı il tarixində Türkiyənin Aralıq Dəniz sahilində yerləşən Ceyhan terminalından yola salınmışdır. Gündəlik istehsal həcmi 1,200,000 barreldən artıq olan BTC neft boru kəməri İxracatçılar Qrupunun əsas ixracat marşrutu kimi istifadə edilir.

Məhsulların Nəqli haqqında Müqaviləyə uyğun olaraq, 3 fevral 2004-cü il tarixində BTC, İxracatçılar Qrupu, Qrupun Nümayəndəsi, BTC-nin kreditörleri və təminat üzrə zamini, eləcə də AÇG İxracatçılar Qrupunun kreditörleri və təminat üzrə zamini arasında Birbaşa Müqavilə imzalanmışdır. Tərəflər BTC tarifiinin ödənişini neft və neftin satışından gəlirlər üzrə birinci dərəcəli ödəniş kimi təsdiqləmişdir.

36 Müəssisələrin Birləşməsi, qeyri-nəzarət paylarının alınması, biznes olmayan törəmə müəssisənin alınması və qudvil

Azərikimya SC. 2 aprel 2010-cu il tarixində Qrup Azərikimya SC-nin səhmdar kapitalının 100 faizini əldə etmişdir. "Neft-kimya sənayesində idarəetmə mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2 aprel 2010-cu il tarixli Sərəncamına uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikasında neft-kimya məhsullarının istehsalı ilə məşğul olan Azərikimya SC ARDNŞ-in tabeliyinə verilmişdir. Azərikimya SC-nin idarə olunması hüquqlarının təhlili nəticələrinə əsasən ARDNŞ rəhbərliyi, Azərikimya SC üzrə nəzarətin ötürülməsi tarixini 2 aprel 2010-cu il hesab etmək qərarına gəlmişdir. Bu satınalma əməliyyatından sonra Azərikimya SC ARDNŞ-in təşkilati-hüquqi strukturunda Azərikimya İB-yə çevrilmişdir.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (davamı)
(Başqa cür qeyd edilməyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

36 Müəssisələrin Birləşməsi, qeyri-nəzarət paylarının alınması, biznes olmayan törəmə müəssisənin alınması və qudvil (davamı)

Azərikimya SC (davamı). Azərikimya İB-nin alışı ilə bağlı ədalətli dəyərin bölüşdürülməsi və alış üzrə ödənişlərə dair ətraflı məlumat aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Alış üzrə tanınmış ədalətli dəyər
Aktivlər	
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	5,382
Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri	10
Ticarət və sair debitor borcları	63,364
Mənfəət vergisi üzrə qabaqcadan ödəmələr	-
Mal-material ehtiyatları	49,693
Əsas vəsaitlər	48,316
	166,765
Öhdəliklər	
Ticarət və sair kreditör borcları	(254,739)
Uzunmüddətli borc öhdəliklərinin qısamüddətli və cari hissəsi	(71,193)
Mənfəət vergisi üzrə kreditör borcları	(27,571)
Vergilər üzrə sair kreditör borcları	(17,714)
Sair ehtiyatlar	(1,384)
Uzunmüddətli borc öhdəlikləri	(12,514)
	(385,115)
Müəyyən edilə bilən xalis öhdəliklərin ədalətli dəyəri	(218,350)

ARDNŞ Azərikimya SC-nin üzərində idarə hüquqlarını Azərbaycan Respublikasının Hökuməti tərəfindən tənzimlənən əməliyyat nəticəsində heç bir köçürmə aparmadan əldə etmişdir. Qrupun maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsasları və mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinə uyğun olaraq, birgə nəzarət altında olan əməliyyatlar alış metodu əsasında aparılır. Bu məqsədlər üçün Qrup alınan müəssisənin ədalətli dəyərini müəyyənləşdirmişdir.

Müəssisənin ədalətli dəyəri mənfidir və onun xalis aktivlərinin ədalətli dəyərinə bərabərdir. Müəssisənin ədalətli dəyərinin mənfə olmasının səbəbləri aşağıdakı amillər ilə izah edilir:

- Əsas istehsalat avadanlığı köhnəlməsi, yüksək dərəcədə amortizasiya hesablanması, məhsuldarlığının aşağı olması, enerji istehlakı dərəcələrinin yüksək olması və potensial ekoloji problemlərin mövcud olması;
- Bəzi məhsullar üzrə bazarda güclü tələbatın olmaması və ya aşağı əlavə dəyərə malik olması;
- Bir çox rəqib şirkətlərlə müqayisədə Şirkətin regional nəqliyyat infrastrukturunu baxımından mövqeyinin aşağı olması və nəticədə təchizat kanalları və ixracat marşrutlarına əhəmiyyətli dərəcədə məhdudiyətlərin tətbiq edilməsi.

Əməliyyatın ümumi nəzarət altında olmasına görə əldə edilmiş müəssisənin ədalətli dəyəri ilə köçürülmüş ödəniş (sıfır) məbləği arasındakı fərq kapitalda səhmdarlara ödəniş kimi qeydə alınmışdır.

STEAŞ və Petkim qeyri-nəzarət səhmdardan səhmlərin alınması. 2011-ci ildə Qrup qeyri-nəzarət səhmdara məxsus olan STEAŞ-da (Qrupun törəmə müəssisələrindən biri) 48.98 faiz payı 86 milyon ABŞ dollarına (67,804 AZN) almış və STEAŞ-da investisiyalarını 99.98 faizə qədər artırmışdır.

2011-ci ildə Qrup həmçinin qeyri-nəzarət səhmdara məxsus olan Petkim-də (Qrupun törəmə müəssisələrindən biri) 4.45 faiz payı 99,897 min Türkiyə lirasinə (43,624 AZN) almışdır.

STEAŞ və Petkim-də alışlar nəticəsində kapital tərkibində bölüşdürülməmiş mənfəətdə alınmış vəsaitlə əldə edilmiş payın balans dəyəri arasında 381,057 AZN məbləğində fərq tanınmışdır.

36 Müəssisələrin Birləşməsi, qeyri-nəzarət paylarının alınması, biznes olmayan törəmə müəssisənin alınması və qudvil (davamı)

Biznes olmayan törəmə müəssisənin alınması. 22 iyul 2011-ci il tarixində Azərbaycan Respublikası Prezidentinin qərarına uyğun olaraq, əvvəl İİN-ə məxsus olan AzBTC səhmlərinin qalan 77.44 faizi heç bir ödəniş aparılmadan ARDNŞ-ə keçmişdir. Bu əməliyyat nəticəsində ARDNŞ AzBTC-nin yeganə səhmdarı olmuşdur. Qrup bu əməliyyatı biznes olmayan törəmə müəssisənin tədricən alınması kimi tanımışdır. AzBTC üzərində nəzarət əldə edilən tarixdə alışı "fəz edilən" dəyərinin AzBTC-nin müəyyən edilə bilən aktivlərinə və öhdəliklərinə bölüşdürülməsi aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Təyin edilmiş ədalətli dəyər
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	345
Əlaqəli tərəflərdən uzunmüddətli debitor borcları	23,372
Əsas vəsaitlər	23
Asılı müəssisələrə investisiyalar	984,315
Təxirə salınmış vergi öhdəliyi	(50,038)
Sair qısamüddətli öhdəliklər	(12,534)
Törəmə müəssisənin xalis aktivləri	945,483

Asılı şirkətlərə investisiyalar kapital metodu əsasında uçota alınmış AzBTC-nin BTC Co-da 25 faizlik payını təmsil edir.

Hökumət tərəfindən ARDNŞ-nə köçürülmüş 784,809 AZN məbləğində AzBTC-nin ədalətli dəyərinin 77.44 faizi konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabatda əlavə ödənilmiş kapital kimi tanınmışdır.

Birgə aktivlərdə əlavə payın alınması. 6 iyul 2011- ci ildə Qrup BP-dən AÇG HPBS-də əlavə 1.65 faiz iştirak payı almışdır. Bu alış nəticəsində Qrupun AÇG HPBS-dəki payı 11.65 faiz olmuşdur. Alış üçün 381,641 AZN məbləğində vəsait ödənilmişdir. Bu əməliyyatı maliyyələşdirmək məqsədilə AzAÇG Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondundan müddəti 2024-cü ildə başa çatan 485 milyon ABŞ dolları (381,452 AZN) məbləğində vəsait almışdır (Qeyd 7).

Sair alışlar. 2011-ci ilin noyabr ayında Qrup Exxon ilə razılaşma imzalamış və həmin razılaşmaya görə Qrup cəmi 330 milyon İsveçrə frankına (385,830 AZN) Esso Switzerland şirkətini almağa razılaşmışdır. Qrup əməliyyatın bağlanması və nəzarətin 2012-ci ilin iyul ayında Qrupa keçməsinə gözləyir. 31 dekabr 2011-ci il tarixində 35,758 AZN məbləği alış vəsaitinin bir hissəsi kimi ödənilmiş və sair uzunmüddətli aktivlərə daxil edilmişdir. Şirkət üzərində nəzarət ARDNŞ-nə keçən kimi hazırda Esso adı altında işləyən yanacaq stansiyalarının SOCAR adı altında işləməyə başlaması gözlənilir.

2010-cu il ərzində Qrup həmçinin Türkiyədə SOCAR Bosphorus Energy törəmə müəssisəsini almışdır. Alış üçün ödənilmiş vəsait və alınmış xalis aktivlər əhəmiyyətli olmamışdır.

Qudvil. Qudvilin balans dəyərinin hərəkəti aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	2011	2010
1 yanvar tarixinə balans dəyəri	123,448	106,905
Törəmə müəssisələrin alışı	-	16,543
Məzənnə fərqləri	(20,200)	-
31 dekabr tarixinə balans dəyəri	103,248	123,448

31 dekabr 2011-ci və 2010-cu il tarixlərində qudvil əsasən Petkim şirkətinin alışı ilə asılı olmuşdur (Qeyd 26). Petkim şirkətinin səhmlərinin alışı nəticəsində əldə edilmiş müəssisənin aktivləri, öhdəlikləri və şərti öhdəliklərinin ədalətli dəyərində alıcının iştirak payından artıq ödənilmiş məbləğ konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında qudvil kimi uçota alınmışdır.

36 Müəssisələrin Birləşməsi, qeyri-nəzarət paylarının alınması, biznes olmayan törəmə müəssisənin alınması və qudvil (davamı)

Qudvil (davamı). 31 dekabr 2011-ci il tarixinə qudvilin balans dəyəri onun bərpa dəyəri ilə müqayisə edilərək, dəyərsizləşmə üzrə yoxlanılmışdır. Bərpa dəyəri Petkim şirkətinin istifadə dəyərinə əsasən müəyyən edilmişdir. Həmin hesablama zamanı rəhbərlik tərəfindən təsdiqlənmiş 11 illik maliyyə büdcələrinə əsaslanan vergidən əvvəl pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə proqnozlardan istifadə edilmişdir. 11 illik dövrü əhatə edən pul vəsaitlərinin hərəkəti 2022-ci ilədək qüvvədə olan hazırkı layihələrə əsaslanmışdır. Rəhbərlik hesab edir ki, pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında bu proqnozlar dəqiq və etibarlıdır. 11 ildən artıq müddətə pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə proqnozlar gözlənilən artım dərəcələri ilə ekstrapolyasiya edilib və sonra onların xalis cari dəyəri ilə diskontlaşdırılmışdır. Qudvilin dəyərsizləşmə testində həssas olan mühüm fərziyyələr aşağıdakılardır:

- Qiymətləndirmə əməliyyatları Qrupun nəzərə aldığı, müvafiq olaraq, 8 - 15 faiz və 9.5 - 10.5 faiz civarında olan Faizlər, Vergilər, Köhnəmə və Amortizasiyadan Əvvəlki Mənfəət (EBITDA)/Xalis Satışlar və WACC əmsallarına yüksək dərəcədə həssasdır;
- EBITDA/Xalis Satışlar əmsalı Qrupun 2011-ci il və sonrakı illər üçün tərtib etdiyi büdcəsinə uyğundur; WACC isə makroiqtisadi və sektor üzrə spesifik parametrlərə əsaslanır;
- Təxmin olunan pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə artım dərəcəsi 3 faiz tətbiq olunmuşdur;

Dəyərsizləşmə üzrə yoxlamanın nəticəsində heç bir dəyərsizləşmə müəyyən edilməmişdir.

Hesablama zamanı istifadə edilmiş təxmin edilən diskont dərəcəsi rəhbərliyin təxminlərindən 1 faiz çox/az olsaydı, təxmin edilən istifadə dəyərinin məbləği müvafiq olaraq 407 AZN az / 537 AZN çox olardı.

37 Hesabat dövründən sonra baş vermiş hadisələr

İstiqrazların buraxılması

2 fevral 2012-ci ildə Qrup London Fond Birjasında 500 milyon ABŞ dolları (393,150 AZN) məbləğində üstünlük tələb hüququnu verən istiqrazlar buraxmışdır. İstiqrazlar üzrə ildə 5.45 faiz dərəcəsi ilə faiz hesablanır və bunların müddəti 9 fevral 2017-ci ildə başa çatır. Faiz xərcləri yarım ildən bir ödənilir.

BNP Paribas kreditinin qaytarılması

Hesabat dövründən sonrakı müddət ərzində Qrup BNP Paribas-dan alınmış kreditin 133.3 milyon ABŞ dolları (104,840 AZN) məbləğində qalan hissəsini qaytarmışdır.

YapıKredi kreditinin qaytarılması

Hesabat dövründən sonrakı müddət ərzində Qrup YapıKredi-dən alınmış kreditin 33.3 milyon ABŞ dolları (26,200 AZN) məbləğində qalan hissəsini qaytarmışdır.

Yeni kreditlər

Hesabat dövründən sonrakı müddət ərzində Qrup GarantiBank International N.V. və Scotiabank ilə, müvafiq olaraq, 50 milyon ABŞ dolları (39,305 AZN) və 25 milyon ABŞ dolları (19,655 AZN) məbləğlərində yeni kredit müqavilələri imzalamışdır.

Carlina Overseas Corp. səhmlərinin AzaÇG-yə köçürülməsi

18-ci Qeyddə göstərildiyi kimi, 17 yanvar 2012-ci ildən etibarən Carlina Overseas Corp.-un iki sair mülkiyyətçisi (ARDNŞ və Petro-trans FZCO) Carlina Overseas Corp.-dakı paylarını AzaÇG-yə köçürmüşlər. Bu əməliyyat nəticəsində AzaÇG Carlina Overseas Corp.-un 75.5 faiz payının mülkiyyətçisi olmuşdur. Carlina Overseas Corp.-un səhm kapitalında fiziki şəxsə aid olan qalan 24.5 faiz 12 iyun 2012-ci ildə AzaÇG-yə köçürülmüşdür.

37 Hesabat dövründən sonra baş vermiş hadisələr (davamı)

Carlina Overseas Corp. səhmlərinin AzAÇG-yə köçürülməsi (davamı)

Carlina Overseas Corp.-un aktivlərinin və öhdəliklərinin BMHS balans məbləğləri nəzarət AzAÇG-yə keçdiyi tarixdə aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Müəssisələrin birləşməsindən dərhal əvvəl BMHS-ə uyğun balans dəyəri
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	8,042
Debitor borcları	1,586
Mal-material ehtiyatları	3,573
Sair cari aktivlər	6,145
Əsas vəsaitlər	112,215
Qeyri-maddi aktivlər	1,867
Sair ehtiyatlar	1,880
Kreditor borcları	(13,653)
Sair kreditor borcları	(2,247)
Törəmə müəssisənin xalis aktivləri	119,408
Azlıqların payı	(29,255)
Törəmə müəssisənin xalis aktivlərində əldə edilmiş pay	90,153

Nizamnamə kapitalında artım

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 6 fevral 2012-ci il tarixli 24S sayılı Qərarına uyğun olaraq, Qrupun nizamnamə kapitalı Qrupa 13 mart 2012-ci il tarixində köçürülmüş 230,000 AZN məbləğində artırılmışdır.

STPAŞ

26 aprel 2012-ci ildə Qrupun törəmə müəssisələrindən biri olan STPAŞ-ın səhm kapitalı 1,300 milyon Türk lirəsindən (533,260 AZN) 1,700 milyon Türk lirəsinədək (697,340 AZN) artmış və STPAŞ adı SOCAR Turkey Petrokimya A.S olaraq dəyişmişdir.